

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΕΘΑ-ΠΑΝΤΕΙΟΥ 2020-21
Ειδίκευση: Στρατηγικές Σπουδές Ασφαλείας

Διπλωματική Εργασία

**«ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΖΩΝΩΝ
ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ (ΑΟΖ). ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ
ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ,
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ»**

ΤΟΥ
Βασιλείου Αγιομαυρίτη (ΑΜ 1220Μ217)

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα

Αθήνα, Ιανουάριος 2022

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία.

Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου. Οποιοσδήποτε παραλείψεις ήθελε προκύψουν, οφείλονται σε ανθρώπινο λάθος σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν εσκεμμένη πρόθεση».

Βασίλειος Αγιομαυρίτης

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην Επίκουρη Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου κα Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα, για την πολύτιμη βοήθεια της στην ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζω στον Πλοίαρχο Σταύρο Πολυδώρου ΠΝ, για τις πολύτιμες συμβουλές του σχετικά με την εκπόνηση της παρούσας εργασίας. Τέλος ευχαριστώ εκ' βαθέων τη σύζυγό μου και την οικογένειά μου για την υπομονή και την υποστήριξη τους.

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΖΩΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ (ΑΟΖ). ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ»

Το αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι η εξέταση του πλαισίου που διέπει την ΑΟΖ, όπως και η καταγραφή της συμφωνίας Ελλάδας και Αιγύπτου, για την «επί μέρους» συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ αλλά και σύγκριση με την αντίστοιχη συμφωνία Ελλάδας – Ιταλίας. Το ερώτημα που θα χρησιμοποιηθεί ως μεθοδολογικό εργαλείο, για εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και προτάσεων έχει ως εξής: Είναι επωφελής για την Ελλάδα, η Συμφωνία ΑΟΖ με την Αίγυπτο (αν και «μερική») αλλά και η αντίστοιχη με την Ιταλία, με τον τρόπο που επιτεύχθηκαν, στο πλαίσιο των διμερών σχέσεων, και της ισχυροποίησης της θέσεως της χώρας στην Ανατολική Μεσόγειο;

Σκοπός της πτυχιακής είναι να αναλυθεί, μέσω της απάντησης του βασικού ερωτήματος που διατυπώθηκε παραπάνω, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, από την πλευρά του Δικαίου της Θάλασσας και να εξετασθεί αν με τον τρόπο που επιτεύχθηκαν τόσο η Συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου για την «επί μέρους» οριοθέτηση της (ΑΟΖ) όσο και η συμφωνία ΑΟΖ με την Ιταλία, είναι επωφελείς για την χώρα.

Για την συγγραφή της πτυχιακής εργασίας θα ληφθούν ως δεδομένα ότι, το διεθνές σύστημα θα παραμείνει ως έχει και οι Συμφωνίες με την Ιταλία και την Αίγυπτο θα παραμείνουν σε ισχύ.

Αρχικά θα γίνει ιστορική αναδρομή και καταγραφή του νομικού πλαισίου, στη συνέχεια θα περιγραφούν οι συμφωνίες και θα ακολουθήσει σύγκριση, ώστε να εξαχθούν τα τελικά συμπεράσματα. Η συμφωνία με την Αίγυπτο είναι «μερική», δηλαδή δεν είναι ολοκληρωμένη ως προς το σύνολο των θαλασσιών συνόρων των δύο χωρών, αλλά είναι μία αρχική βάση για επίτευξη νέων συμφωνιών, που θα ισχυροποιήσουν τη θέση της Ελλάδας στο μέλλον.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Βασίλειος Αγιομαυρίτης

(ΑΜ 1220Μ217)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΓΕΝΙΚΑ.....	1
ΣΚΟΠΟΣ.....	2
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ – ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	2
ΜΕΡΟΣ Α' «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ – ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ»	3
Κεφάλαιο 1 ^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	3
1.1. ΓΕΝΙΚΑ	3
1.2. ΣΤΑΔΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ	3
1.3. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΜΕ ΙΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟ	6
2. Κεφάλαιο 2ο: ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	7
2.1. ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ	7
2.2. ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΑΟΖ)	10
2.3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΩΝ	13
ΜΕΡΟΣ Β' «ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΑΙΓΥΠΤΟ - ΙΤΑΛΙΑ».....	15
3. Κεφάλαιο 3 ^ο : Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ	15
3.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	15
3.2 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ.....	18
3.3 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΟΖ ΜΕ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	19
3.4 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΟΖ ΜΕ ΑΙΓΥΠΤΟ.....	21
4. Κεφάλαιο 4 ^ο : ΣΥΓΚΡΙΣΗ	23
4.1. ΛΟΓΟΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΑΟΖ.....	23
4.2 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ	24
4.3 ΔΙΑΦΟΡΕΣ.....	26
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	27
6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	30
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»	31
ΠΗΓΕΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ - ΒΙΒΛΙΟ / ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	31
Βιβλιογραφία.....	31
Ελληνόγλωσση	31
Ηλεκτρονικές πηγές – Συνεντεύξεις / Διαδικτυακές Συζητήσεις.....	32
Πρωτογενείς πηγές Διεθνούς Δικαίου: Διεθνείς Συμφωνίες-Συνθήκες κλπ.....	32

Εθνική Νομοθεσία: Νόμοι, Αποφάσεις Κυβέρνησης / Εθνικών Οργάνων / Υπηρεσιών/Διοίκησης Κράτους κλπ.	32
Internet Sites – Blogs	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»	34
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»	35
ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ ΔΔΘ (ΕΠΟΠΤΙΚΑ)	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ»	1
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥΡΚΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΤΟΝ ΟΗΕ ΤΗΝ 13Η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019	1
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε»	5
ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΓΙΑ ΑΟΖ	5
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ»	6
ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ	6
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ζ»	10
ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ «ΓΑΛΑΖΙΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ»	10

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Από την αρχαιότητα η οικονομική, πολιτική, κοινωνική και στρατιωτική εκμετάλλευση της θάλασσας, για τον άνθρωπο αποτέλεσε ζητούμενο ζωτικής σημασίας. Μολαταύτα οι πρώτες προσπάθειες για νομική τεκμηρίωση και ορισμό δημιουργίας θαλασσιών ζωνών (αρχικά της αιγιαλίτιδας ζώνης) εντοπίζονται περί τον 17ο αιώνα με τα έργα των Γκρότιους (Grotius - Mare Liberum, 1606), Σέλντεν (SELDEN-MARE CLAUSUM SEU DE DOMINIO MARI W,1635) και Μπίνκερσοεκ (Bynkershoek - De Dominio Maris, 1702). Στα έργα αυτά αντικατοπτρίζεται ουσιαστικά η διαμάχη μεταξύ της απόλυτης ελευθερίας στις θάλασσες και αυτής της επιβολής ορισμένων περιορισμών. Ήταν οι περιορισμοί αυτοί, που τελικά οδήγησαν στη δημιουργία, αρχικά μιας ζώνης από την ακτογραμμή με εύρος την απόσταση όπου το εν λόγω παράκτιο κράτος μπορούσε με τα πυροβόλα να επιβάλλει την κυριαρχία του.¹ Οι προσπάθειες αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την ολοκλήρωση της Τρίτης Συνδιάσκεψης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOSIII), από την οποία προέκυψε η αντίστοιχη Σύμβαση (ΣΔΘ) το 1982.²

Η Ελλάδα, ως κράτος γεωγραφικά και ιστορικά άρρηκτα συνδεδεμένο με το θαλάσσιο στοιχείο και την αξιοποίησή του, έχει κάθε λόγο να παρακολουθεί τα ζητήματα που αφορούν τη θέσπιση θαλασσιών ζωνών δικαιοδοσίας. Είναι δε γεγονός η προκλητική στάση της Τουρκίας απέναντι στην Ελλάδα, η οποία Τουρκία αμφισβητεί κυριαρχικά δικαιώματα μας και όχι μόνον δεν είναι μέλος της ΣΔΘ αλλά αποτελεί επίμονο αρνητή (persistent objector) της, φτάνοντας στο σημείο να απειλεί με το λεγόμενο «casusbelli» αν αυξηθεί η ελληνική Χωρική Θάλασσα. Επίσης αμφισβητεί την κυριαρχία επί νήσων και βράχων της Ελλάδας με τις περίφημες «γκρίζες ζώνες»³, την ελληνική κυριαρχία στην Αιγιαλίτιδα Ζώνη, στον αέρα από τα 6 έως τα 10 ν.μ, ενώ παράλληλα αρνείται να αναγνωρίσει το δικαίωμα σε Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ των ελληνικών νησιών.⁴

Οι οριοθετήσεις των θαλασσιών ζωνών στην ελληνική περίπτωση είναι ένα ζήτημα περίπλοκο, ιδιαιτέρως για τις οριοθετήσεις της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ. Η θέση της χώρας γεωγραφικώς, αλλά και η ανεπτυγμένη της ναυτιλία, αποτελούν λόγους που δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στο Δίκαιο της Θάλασσας για στην περίπτωση της. Πέραν όμως τούτων, οι διεκδικητικές τάσεις των κρατών / γειτόνων με κυριότερη την Τουρκία, αλλά και προσφάτως την Αλβανία, δημιουργούν μια περίπλοκη κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο και το Ιόνιο Πέλαγος, όπου η εκμετάλλευση των θαλασσιών πλουτοπαραγωγικών πηγών διέπεται από κανόνες εξαιρετικής σημασίας, με βάση το Διεθνές Δίκαιο και την UNCLOS.

Το αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι η εξέταση του πλαισίου που διέπει την ΑΟΖ όπως και η καταγραφή της συμφωνίας Ελλάδας και Αιγύπτου, για την «επί μέρους» συμφωνία οριοθέτησης ΑΟΖ αλλά και σύγκριση με την αντίστοιχη συμφωνία Ελλάδας – Ιταλίας. Το ερώτημα που τίθεται και το οποίο θα χρησιμοποιηθεί ως μεθοδολογικό εργαλείο, ώστε να οδηγηθούμε στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και προτάσεων έχει ως εξής: Είναι επωφελής για την Ελλάδα, η Συμφωνία ΑΟΖ με την Αίγυπτο, αν και «μερική», αλλά και η αντίστοιχη με την Ιταλία, με τον τρόπο που επιτεύχθηκαν, στο πλαίσιο τόσο των διμερών

¹Η οποία μετεξελίχθηκε σήμερα στην επονομαζόμενη «αιγιαλίτιδα ζώνη ή χωρική θάλασσα»

²Πολυδώρου Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ'» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4^η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015, Σελ 2.

³Στο ΔΔΘ οι «γκρίζες ζώνες» συνδέονται με την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών παρακείμενων κρατών όταν δεν εφαρμόζεται η αρχή της μέσης απόστασης.

⁴Πολυδώρου Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ'» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4^η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015, Σελ 3.

σχέσεων, όσο και στην ισχυροποίηση της θέσεως της χώρας στην Ανατολική Μεσόγειο, μέσα από τους κανόνες της Σύμβασης του Δικαίου της Θάλασσας του 1982 (UNCLOS).⁵

Κατόπιν των ανωτέρω και στο πλαίσιο της προσπάθειας απάντησης του εν λόγω ερωτήματος, η παρούσα εργασία ακολουθεί την εξής μορφή:

α. Το Κεφάλαιο 1 αποτελεί αναδρομή στο ΔΔ, και στην Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, ως προς την ιστορική εξέλιξή τους αλλά και στις επαφές και συνομιλίες, οι οποίες οδήγησαν στις συμφωνίες με Αίγυπτο και Ιταλία.

β. Το Κεφάλαιο 2 εστιάζει στο νομικό πλαίσιο και ειδικότερα στις Συμβάσεις και την πρακτική των Κρατών, κυρίως της Μεσογείου καθώς και στη νομολογία που διέπει την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών.

γ. Στο Κεφάλαιο 3 γίνεται αναφορά στο περιβάλλον ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο και το Αιγαίο, ενώ καταγράφονται οι σχέσεις Ελλάδας - Τουρκίας όπως διαμορφώνονται από τις διεκδικήσεις της Τουρκίας στο Αιγαίο καθώς και στις σχέσεις και συμφωνίες με την Ιταλία (Υφαλοκρηπίδα, ΑΟΖ) και Αίγυπτο (ΑΟΖ).

δ. Στο Κεφάλαιο 4 γίνεται η σύγκριση των συμφωνιών ΑΟΖ με τις Αίγυπτο και Ιταλία με καταγραφή των ομοιοτήτων και των διαφορών τους.

ε. Τέλος γίνεται προσπάθεια συνοπτικής επισκόπησης των κυριότερων σημείων της εργασίας, ούτως ώστε να παραχθεί εξαγωγή, συμπερασμάτων και προτάσεων γύρω από τα θέματα ΑΟΖ και τα ελληνικά συμφέροντα, αλλά και πόσο αυτά εξυπηρετούνται υπό το πρίσμα των ήδη συμφωνηθέντων με τις δύο χώρες της Μεσογείου.

Ως προς τη μεθοδολογία, θα γίνει προσπάθεια ανάλυσης των ανωτέρω, στο επίπεδο του κράτους και η έρευνα θα βασισθεί σε υφιστάμενη βιβλιογραφία και το διαδίκτυο.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της πτυχιακής είναι να αναλυθεί, μέσω της απάντησης του βασικού ερωτήματος που διατυπώθηκε παραπάνω, το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, από την πλευρά του Δικαίου της Θάλασσας και να εξετασθεί αν με τον τρόπο που επιτεύχθηκαν τόσο η Συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου για την «επί μέρους» οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) όσο και η συμφωνία ΑΟΖ με την Ιταλία, είναι επωφελείς για την χώρα.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ – ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Για την συγγραφή της πτυχιακής εργασίας θα ληφθούν ως προϋποθέσεις και ως αξιωματικά δεδομένα, αλλά και ως βασική αρχή για ανάπτυξη λογικών επιχειρημάτων και εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, τα ακόλουθα:

α. Το διεθνές σύστημα και οι βασικές αρχές του πολιτικού ρεαλισμού θα παραμείνουν ως έχουν. Οι εν λόγω βασικές αρχές παρατίθενται στο Παράρτημα «Β».

β. Οι πρόσφατες Συμφωνίες με την Ιταλία και την Αίγυπτο θα παραμείνουν σε ισχύ και θα επικυρωθούν από τις χώρες, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες νομοθεσίες της κάθε χώρας.

γ. Θα συνεχισθούν οι προσπάθειες προσέγγισης Ελλάδας και Τουρκίας, σε επίπεδο τουλάχιστον διερευνητικών επαφών, με βασικό στόχο την επίλυση της νομικής

⁵Πηγή: https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/UNCLOS-TOC.htm

ΜΕΡΟΣ Α' «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ – ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ»

Κεφάλαιο 1^ο : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1.1. ΓΕΝΙΚΑ

Οι έννοιες της ΑΟΖ και της Υφαλοκρηπίδας είναι μέρος του διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας που αφορά «...στην κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματα του κράτους επί των τμημάτων της θάλασσας που το περιβάλλουν, τον βυθό αυτής, το υπέδαφος και σε ορισμένες περιπτώσεις, τον υπερκείμενο εναέριο χώρο».⁶ Ενόσ δικαίου που καλύπτει τις ανάγκες των κατά χρονικές περιόδους οργανωμένων δρώντων (πόλεις–κράτη, αυτοκρατορίες, έθνη–κράτη) σε ισχύ και στην ύπαρξη νομοποιητικής βάσης για την επιβολή της.

Οι βασικοί παράγοντες για την ανάπτυξη του Διεθνούς Δικαίου ήταν τόσο ο άνθρωπος όσο και η τεχνολογία. Ο άνθρωπος διότι κάποια από τα αρνητικά χαρακτηριστικά της φύσης του, όπως ο εγωκεντρισμός και η επιθετικότητα που προκύπτει από την πλεονεξία, την ιδιοτέλεια και την πλεονεξία, έπρεπε να χαλιναγωγηθούν. Αυτά τα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου χαρακτήρα έχουν περιγραφεί από το Μακιαβέλι στο έργο του «Ο Ηγεμών» αλλά και από τον Τ. Χομπς στο «Λεβιάθαν»⁷. Η εξέλιξη της τεχνολογίας από την άλλη, επηρέασε τον τρόπο υπολογισμού των ζωνών, δια των δυνατοτήτων επιβολής ισχύος, που αποκτούσαν οι δρώντες στην θάλασσα. Έτσι ενώ ο υπολογισμός των ζωνών ξεκίνησε μέσω της «βολής των κανονιών» φτάσαμε από τα 3 ν.μ. μέχρι τις μέρες μας, όπου διά της τεχνολογίας η εκμετάλλευση του θαλάσσιου πλούτου ορίζεται μέχρι και 400 ν.μ. από τις ακτές των παρακτινών κρατών.⁸

1.2. ΣΤΑΔΙΑ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Το κλασικό (εθιμικό) δίκαιο της Θάλασσας: Η περίοδος αυτή σε πρώτη φάση βασίστηκε στο έθιμο.⁹ Είναι η μεγαλύτερη φάση σε διάρκεια (4 αιώνες) και η περισσότερο σημαντική, καθώς αποτέλεσε τη βάση της εξέλιξης του ΔΘ, αφού στην αμέσως επόμενη φάση της καταγραφής καθορίστηκαν οι θεμελιώδεις αρχές. Οι αρχές θέσπισης ενός υποτυπώδους δικαίου για την θάλασσα βρίσκονται στην Ρόδο, περίπου το 800 π.Χ., με τον κώδικα Rex Rhodia ο οποίος σύμφωνα με ορισμένους ιστορικούς επεκτάθηκε και σε πεδία πέραν της διαχείρισης φορτίων. Ακολούθησαν οι Φοίνικες και οι Αιγύπτιοι, με διαφορετικές αντιλήψεις ο καθένας και οι Ρωμαίοι που πρώτοι έθεσαν την βάση νομιμοποίησης ενός είδους δικαίου με την αρχή του, που ήταν αυτό της Ελευθερίας των Θαλασσών.¹⁰ Η επιδίωξη των Ρωμαίων ήταν η Μεσόγειος να μην αποτελεί μια ρωμαϊκή λίμνη αλλά να επιτρέπεται η ελεύθερη χρήση για όλους. Οι αρχές αυτές έχουν ενισχυθεί με την έννοια της κοινοκτημοσύνης της θάλασσας και καταγράφονται στο Corpus Juris Civi-Lis¹¹, τον κώδικα που οργάνωσε (προσπάθησε τουλάχιστον) το Ρωμαϊκό Δίκαιο.

⁶ Σιούσουρας Πέτρος, «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο», (Εκδόσεις Σιδέρη, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015), Σελ. 341.

⁷ Σιούσουρας Πέτρος, «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο», (Εκδόσεις Σιδέρη, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015), Σελ. 53, 57

⁸ Μηλιάρακης Πέτρος, «Το διεθνές δίκαιο της θάλασσας με αναφορά στην ΑΟΖ», 7 Ιουν 2012, <http://www.miliarakispetros.gr/index.php/articlewriting/61> (Πρόσβαση 14 Ιαν 2020).

⁹ Σιούσουρας Πέτρος, «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο», (Εκδόσεις Σιδέρη, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015), Σελ. 341

¹⁰ Καρυώτης Θεόδωρος, «Η ΑΟΖ της Ελλάδας», (Εκδόσεις Λιβάνη, 2014), Σελ. 23.

¹¹ Τσάλτας Γρηγόρης - Κλάδη Μαριάνθη, «Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών» Τόμος Ι, Εκδόσεις Σιδέρη, Ιούλιος 2004, Σελ. 76.

Στο Μεσαίωνα, υλοποιήθηκαν οι πρώτες συστηματικές προσπάθειες για καταγραφή των μέχρι τότε εθίμων και νόμων με χαρακτηριστικότερη αυτή του Καταλανικού βιβλίου «Consolato del mare».¹² Στη συνέχεια, Ούγκο Γκρότιους (1583-1645), που θεωρείται και ως πατέρας του Διεθνούς Δικαίου, με το έργο του «Mare Liberum» καθόρισε την πλήρη νομιμοποίηση της «Αρχής της Ελευθερίας των Θαλασσών». Οι ενέργειες του αποσκοπούσαν στην υποστήριξη της λειτουργίας του εμπορίου της Ολλανδικής εταιρίας «Ανατολικές Ινδίες» χωρίς εμπόδια, διαμέσου της Μάγχης, σε μία ιστορική περίοδο όπου η ανάδειξη της Ινδίας ως ναυτιλιακή δύναμη είχε αρχίσει να δημιουργεί ανησυχίες. Οι απόψεις του Γκρότιους, περί ελεύθερης χρήσης των θαλασσών για την ανάπτυξη του εμπορίου, ήρθε σε αντίθεση με την άποψη που είχε εκφράσει ο Βρετανό διανοούμενος Τζον Σέλντεν στο βιβλίο του «Mare Clausum» (Κλειστή Θάλασσα) και ο οποίος υποστήριξε την πλήρη κυριαρχία στους ωκεανούς, από τα παράκτια κράτη. Οι ιδέες του στηρίχτηκαν στη θεωρία ότι, ο άγγλος Βασιλιάς στη θάλασσα έχει συμπληρωματική κυριαρχία με το έδαφος του.¹³ Σε αυτή την παράξενη και ιδιότυπη «Μάχη των Βιβλίων»¹⁴ τελικά επικράτησε η άποψη του Γκρότιους και αυτό συνέβη μετά τα νέα δεδομένα που προέκυψαν ύστερα από την ανακάλυψη της Αμερικής. Επίσης σπουδαίο ρόλο στη διαμόρφωση του Δικαίου διαδραματίζουν τα αναφερόμενα στη Συνθήκη των Βεσφαλιών του 1648, τα οποία αφορούν στην έννοια της κυριαρχίας του κράτους.¹⁵

Στην περίπτωση των παράκτιων κρατών, και ειδικότερα στην αιγιαλίτιδα ζώνη η κυριαρχία αυτών είναι πλήρης. Το εν λόγω χαρακτηριστικό αποτελεί την δεύτερη βασική αρχή του Δικαίου της Θάλασσας και σκοπό έχει να εξασφαλίσει την άμυνα και την ασφάλεια του.¹⁶ Η κυριαρχία αυτή ταυτίζεται εδαφικά με τον προαναφερθέντα κανόνα «της βολής του κανονιού» ο οποίος καθιερώθηκε από τον Ολλανδό Cornelius Van Bynker. Το εύρος της κυριαρχίας εκτεινόταν αρχικά μέχρι τα 3 ν.μ. (αργότερα τα 6 ν.μ ή και τα 12 ν.μ.), που αντιστοιχούσε αρχικά στο μέγιστο βεληνεκές των παράκτιων κανονιοβολιών.¹⁷ Η τελευταία χρονικά αρχή που θεμελιώθηκε την εν λόγω περίοδο ήταν αυτή της «αβλαβούς διέλευσης». Εδώ η κυριαρχία του κράτους στα ύδατα που έχει υπό έλεγχο υποχωρεί προς διευκόλυνση της ελευθερίας κίνησης στην ανοικτή θάλασσα. Η αρχή αυτή λειτούργησε εθιμικά στη βάση της αμοιβαιότητας, αφού τα κράτη υποχωρούσαν στα δικαιώματα τους αναμένοντας παρόμοιο όφελος στις περιοχές δικαιοδοσίας των άλλων κρατών.

Το «γραπτό» (κωδικοποιημένο) Δίκαιο της Θάλασσας: Το επόμενο στάδιο εξέλιξης του Δικαίου της Θάλασσας είναι σύντομο χρονικά. Στα κύρια χαρακτηριστικά του εντοπίζουμε την υπογραφή τεσσάρων συμβάσεων και την επιθυμία των ισχυρών κρατών, δηλαδή των κρατών της αποαποικιοποίησης να εκμεταλλευτούν τα ίδια τον θαλάσσιο πλούτο αποκλειστικά. Το δίπολο που μέχρι τότε ίσχυε, δηλαδή της αρχής της κυριαρχίας των κρατών στα ύδατα που αυτό ελέγχει και της αρχής των ελεύθερων θαλασσών, δημιούργησε την ανάγκη για προσδιορισμού κάποιων ζωνών, όπου η κυριαρχία και η ελευθερία κατοχυρώνονται πρώτη προσπάθεια έγινε στη Συνδιάσκεψη της Χάγης το 1930 με θέμα την οριοθέτηση των χωρικών υδάτων, όμως δεν είχε αίσια έκβαση.¹⁸ Ο Τρούμαν το 1945 με την Διακήρυξη που αφορούσε την δικαιοδοσία των ΗΠΑ στην εκμετάλλευση των πόρων της αμερικανικής υφαλοκρηπίδας, πέτυχε αυτό που η Συνδιάσκεψη δεν κατάφερε. Τώρα η δικαιοδοσία επεκτεινόταν πέραν των 3 ν.μ., χωρίς να θίγεται η ελευθερία της ανοικτής θάλασσας. Την ενέργεια αυτή

¹²<https://eclass.duth.gr/modules/units/?course=KOM01136&id=3389> , Ευθύμιος Παπασταυρίδης, «Δίκαιο Θάλασσας», 2015

¹³Τσάλτσας Γρηγόρης - ΚλάδηΜαριάνθη, «Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών» Τόμος Ι, Εκδόσεις Σιδέρης, Ιούλιος 2004, Σελ. 80.

¹⁴<https://eclass.duth.gr/modules/units/?course=KOM01136&id=3389> , Παπασταυρίδης, «Δίκαιο της θάλασσας' 2015

¹⁵Η κυριαρχία των κρατών διακρίνεται στην εσωτερική και στην εξωτερική. Η εσωτερική αφορά στο δικαίωμα του κράτους να εφαρμόζει τη δική του έννομη τάξη εντός της επικράτειας του, ως απόρροια της λαϊκής κυριαρχίας ενώ η εξωτερική κυριαρχία αφορά στην δυνατότητα να ενεργεί ελεύθερα στις διεθνείς σχέσεις του. (Σιούσουρας Πέτρος, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Εκδόσεις Σιδέρης, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015, σελ. 64.)

Μηλιαράκης, Πέτρος, «Το διεθνές δίκαιο της θάλασσας με αναφορά στην ΑΟΖ», 7 Ιουν 2012, <http://www.miliarakispetros.gr/index.php/articlewriting/61> (Πρόσβαση 14 Ιαν 2020).

¹⁷Τσάλτσας Γρηγόρης - ΚλάδηΜαριάνθη, «Το διεθνές καθεστώς των θαλασσών και των ωκεανών» Τόμος Ι, Εκδόσεις Σιδέρης, Ιούλιος 2004, Σελ. 222.

¹⁸<https://eclass.duth.gr/modules/units/?course=KOM01136&id=3389> , Ευθύμιος Παπασταυρίδης, Δίκαιο Θάλασσας, 2015

ακολούθησαν η Χιλή και το Περού το 1947, που με ίδιο τρόπο (δηλαδή Διακήρυξη) επέκτειναν την ζώνη στα 200 ν.μ.¹⁹ Την ίδια χρονιά τα Ηνωμένα Έθνη εξουσιοδότησαν την Επιτροπή Διεθνούς Δικαίου να εξετάσει τα εν λόγω ζητήματα και έτσι έγινε η αφετηρία του δευτέρου σταδίου η οποία κατέληξε στην πρώτη Συνδιάσκεψη του Δικαίου της Θάλασσας (UNCLOS I) στη Γενεύη το 1958 με την υπογραφή των παρακάτω συμβάσεων ως ακολούθως:

- α. Σύμβαση διά τη χωρική θάλασσα και την Συνορεύουσα Ζώνη.
- β. Σύμβασης διά την ανοιχτή θάλασσα.
- γ. Σύμβαση διά την Υφαλοκρηπίδα.
- δ. Σύμβαση για την Αλιεία και για την προστασία των ζωντανών πηγών στην Ανοιχτή θάλασσα.²⁰

Παρόλα αυτά η Συνδιάσκεψη της Γενεύης δεν κατάφερε να προσδιορίσει ακριβώς το εύρος της χωρικής θάλασσας και των ζωνών αλιείας αφού η πλειοψηφία απαιτούσε το 2/3 των μελών της, στόχος ο οποίος τελικά δεν επετεύχθη. Αυτό οδήγησε στη Δεύτερη Σύσκεψη για το Δίκαιο Θαλάσσης (UNCLOS II), και πάλι στη Γενεύη το 1960. Και πάλι όμως αν και η ημερήσια διάταξη ήταν περιορισμένη, δεν μπορούσε και αυτή να δώσει λύση. Η λύση θα δινόταν στην επόμενη και τελευταία μέχρι σήμερα, την UNCLOSIII. Η τεχνολογική εξέλιξη έδωσε τη δυνατότητα για εκμετάλλευση του υποθαλάσσιου πλούτου που βρίσκεται πέραν των ηπειρωτικών ακτών των παράκτιων κρατών. Την ίδια στιγμή αποτέλεσε την κεντρική ιδέα της περίφημης ομιλίας του Πρέσβη της Μάλτας στα Ηνωμένα Έθνη, του Άρβιντ Πάρντο, στην Συνέλευση το 1967 και οδήγησε στην σύσταση μιας «ad hoc» επιτροπής που θα προέβαινε στην ανανέωση του Δικαίου.²¹ Τελικά οι προσπάθειες κατέληξαν στην Τρίτη Συνδιάσκεψη (UNCLOSIII), που αποτελεί και το τελικό στάδιο εξέλιξης του Διεθνούς Δικαίου. Από τα αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά των εργασιών είναι η ευρεία συμμετοχή των διεθνών δρώντων σε συνδυασμό με την υιοθέτηση της λήψης αποφάσεων μέσω consensus δηλαδή μέσω της σύνθεσης διαφορετικών απόψεων. Οι εργασίες ξεκίνησαν το 1973 στην Νέα Υόρκη, με συμμετοχή 165 κρατών, 3 εδαφών, 8 εθνικοαπελευθερωτικών κινήσεων, 26 ειδικευμένων οργανισμών και 57 μη κυβερνητικών οργανώσεων.²² Η ευρεία συμμετοχή έδειξε την τάση και την θέληση να έλθει επιτέλους τάξη στις θάλασσες, αλλά και την ανάγκη ύπαρξης δικαιοσύνης, επίσης την ανάδειξη της διεθνούς κοινωνίας και τέλος την διάθεση για συμβιβασμό μεταξύ των εμπλεκόμενων.²³

Οι εννιάχρονες διαπραγματεύσεις είχαν ως αποτέλεσμα την υπογραφή της UNCLOSIII, η οποία αποτελείται από 320 άρθρα και 9 Παραρτήματα και στη τελική της μορφή έλαβε 130 θετικές ψήφους, 4 αρνητικές (Τουρκία, ΗΠΑ, Βενεζουέλα και Ισραήλ) και 17 αποχές (σημαντικότερες από τις οποίες ήταν των Γερμανίας, Αγγλίας και Σοβιετικής Ένωσης).²⁴ Τέθηκε σε ισχύ την 16 Νοεμβρίου 1994 (δώδεκα μήνες ύστερα από την επικύρωση της από 60 κράτη, με το 60ο να την επικυρώνει την 16 Νοεμβρίου 1993) και «...υπερισχύει, μεταξύ των κρατών μερών, των συμβάσεων της Γενεύης, της 29ης Απριλίου 1958, για το δίκαιο της θάλασσας.»²⁵ Για την Ελλάδα δε η UNCLOS III, θεωρείται αρκετά ευνοϊκή για σειρά λόγων όπως:

- α. Αναγνωρίζει το αναφαίρετο δικαίωμα της κάθε να επεκτείνει την Αιγιαλίτιδα Ζώνη της, έως τα 12 ν.μ.

¹⁹Θεόδωρος Καρυώτης, Η ΑΟΖ της Ελλάδας, Εκδόσεις Λιβάνη, 2014, σελ. 25.

²⁰Πέτρος Σιούσουρας, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Εκδόσεις Σιδέρη, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015, σελ. 344-345

²¹ <http://legal.un.org/avl/ha/gclos/gclos.html>, Tullio Treves, 1958 Geneva...the Sea, Geneva, Πρόσβαση 14 Ιαν 2018.

²²Πέτρος Σιούσουρας, Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, Εκδόσεις Σιδέρη, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015, σελ. 352, 353.

²³Θεόδωρος Καρυώτης, Η ΑΟΖ της Ελλάδας, Εκδόσεις Λιβάνη, 2014, σελ.27-28.

²⁴Θεόδωρος Καρυώτης, Η ΑΟΖ της Ελλάδας, Εκδόσεις Λιβάνη, 2014, σελ.50.

²⁵ΣΔΘ άρθρο. 311, παράγραφος 1.

β. Αναγνωρίζει ότι, «η χωρική θάλασσα, η συνορεύουσα ζώνη, η αποκλειστική οικονομική ζώνη και η υφαλοκρηπίδα μιας νήσου καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της σύμβασης, που εφαρμόζονται στις άλλες ηπειρωτικές περιοχές» (άρθρο 121 παράγραφος 2).

γ. Δεν τίθενται ιδιαίτεροι περιορισμοί για θάλασσες όπως το Αιγαίο. Η Τουρκία στη διάρκεια της Συνδιάσκεψης, έδωσε αγώνα για να ισχύσει καθεστώς ειδικών περιστάσεων. Αν θα εντοπίζαμε ένα σημείο που δεν ευνοεί τα συμφέροντα της Ελλάδας αυτό είναι των Στενών Διεθνούς Ναυσιπλοΐας, λόγω της δυνατότητας ελεύθερης διέλευσης που προβλέπει. Η λύση που δόθηκε, γνωστή ως «transit passage», παρέχει μεγαλύτερες ευχέρειες διέλευσης σε σχέση με την αβλαβή διέλευση, έστω και με την πρόβλεψη κάποιων περιορισμών. Είναι ένας αναγκαίος συμβιβασμός στο γενικότερο πλαίσιο της εύνοιας των εθνικών θέσεων που παρέχει η UNCLOS III.

1.3. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΜΕ ΙΤΑΛΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟ

Στη διαδικασία διακήρυξης της ΑΟΖ λαμβάνεται υπόψη η εσωτερική έννομη τάξη του παράκτιου κράτους και συνεπώς, κατά κανόνα γίνεται με νόμο ή προεδρικό διάταγμα ή με απλή δήλωση κήρυξης. Στο νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας, ο Ν.2321/1995 (Άρθρο 2) ορίζει ότι, απαιτείται η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος για εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης UNCLOS. Παρόλα αυτά, δεν υπάρχει καμία ρητή αναφορά για την κήρυξη ΑΟΖ.²⁶ Η εναρμόνιση της εσωτερικής νομοθεσίας με την UNCLOS έγινε το 2011 με το Άρθρο 156(1) του Ν.4001/2011 «περί λειτουργίας ενεργειακών αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου για έρευνα, παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις» (Νόμος Μανιάτη) να τροποποιεί την Παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2289/1995, και να ορίζει ότι, «σε περίπτωση κήρυξης ελληνικής ΑΟΖ τα εξωτερικά όρια αυτής θα ταυτίζονται με τα όρια της υφαλοκρηπίδας, τα οποία είναι ελλείψει συμφωνίας οριοθέτησης με γειτονικά κράτη, η μέση γραμμή, κάθε σημείο της οποίας απέχει ίση απόσταση από τα εγγύτερα σημεία των γραμμών βάσης (τόσο ηπειρωτικών όσο και νησιωτικών) από τις οποίες μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης».²⁷ Η εν λόγω ρύθμιση είναι μεν μονομερής και εθνική, ωστόσο συνάδει με τη διεθνή πρακτική και το διεθνές δίκαιο. Στις περιπτώσεις διμερών συμφωνιών οριοθέτησης, κατά κανόνα υιοθετούνται οι αρχές της μέσης γραμμής της και ίσης απόστασης (οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας, ΑΟΖ). Στις περιπτώσεις απουσίας διμερούς συμφωνίας οριοθέτησης, περίπου το 1/3 των εθνικών νομοθεσιών έχουν καταφύγει στη μέθοδο της μέσης γραμμής. Επίσης με την εν λόγω μεθόδευση του νόμου Μανιάτη, κατοχυρώθηκε η πρόθεση κήρυξης ΑΟΖ από μέρους της Ελλάδας, σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στο Διεθνές Δίκαιο.²⁸

Αργά το βράδυ της Παρασκευής 28 Αυγούστου 2020 δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης²⁹ οι δυο συμφωνίες της Ελλάδας με την Αίγυπτο και την Ιταλία για την οριοθέτηση των αντιστοιχών ΑΟΖ. Ο Νόμος 4716/2020 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 163/Α/28-8-2020 προβλέπει την «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την οριοθέτηση των αντιστοιχών Θαλασσιών Ζωνών τους» και ο Νόμος 4717/2020 που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 164/Α/28-8-2020 προβλέπει την «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της

²⁶Παρά την ύπαρξη όρου περί «θαλάσσιας οικονομικής ζώνης» (Ν. 2289/1995 «...αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων»).

²⁷Τόλιου Άννα «Ενέργεια και ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο» (ΕΚΔΔΑ, 2018) Σελ. 26

²⁸Τόλιου Άννα «Ενέργεια και ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο» (ΕΚΔΔΑ, 2018) Σελ 27

²⁹Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (9249/Αρ. Φ. 164/ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ/28/06/20)

Κυβέρνησης της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ των δύο Κρατών».³⁰

Η Συμφωνία μεταξύ της Ελλάδας και της Ιταλίας για την οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών τους το 2020 είναι η συνέχεια της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την οριοθέτηση των ζωνών της υφαλοκρηπίδας των δυο χωρών του 1977, η οποία είχε υπογραφεί στην Αθήνα στις 24 Μαΐου 1977 και κατόπιν είχε κυρωθεί με τον Νόμο 786/1978, ΦΕΚ Α 101 ενώ τέθηκε σε ισχύ την 12 Νοεμβρίου 1980.³¹ Η συνέχεια αυτή προκύπτει από το άρθρο 1 της νέας Συμφωνίας του 2020, σύμφωνα με το οποίο: «Η οριοθετική γραμμή των θαλασσιών ζωνών, στις οποίες οι δύο χώρες νομιμοποιούνται να ασκούν, αντιστοίχως, τα κυριαρχικά δικαιώματα ή τη δικαιοδοσία τους σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, θα είναι η οριοθετική γραμμή για την υφαλοκρηπίδα που καθορίσθηκε με τη Συμφωνία του 1977 μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την οριοθέτηση των αντίστοιχων υφαλοκρηπίδων».

Οι ανωτέρω συμφωνίες είναι συνέχεια της στρατηγικής εθνικής ολοκλήρωσης η οποία κατοχυρώνεται μέσα από τον απόλυτο σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου. Με τις συμφωνίες αμφισβητείται στην πράξη το παράνομο τουρκολυβικό σύμφωνο και κατοχυρώνονται τα νόμιμα δικαιώματά της χώρας. Πλέον η Λιβύη ευρισκόμενη ανάμεσα σε δύο νόμιμες οριοθετήσεις (Ελλάδα με Ιταλία και με Αίγυπτο) δεν δύναται να αποφεύγει με δικαιολογίες την έναρξη συνομιλιών με την Ελλάδα. Η οριοθέτηση με την Αίγυπτο είναι μεν τμηματική, δηλαδή αποτελεί τμήμα μεταγενέστερης συνολικής οριοθέτησης μεταξύ των δύο χωρών, αλλά δίνει το έναυσμα για αποτελεσματική αντιμετώπιση κάθε απόπειρας απόπειρες της Τουρκίας για οριοθέτηση ΑΟΖ απευθείας με την εν λόγω χώρα, παραβιάζοντας έτσι τα κυριαρχικά δικαιώματα των νησιών της Ελλάδας. Ωστόσο τη χρονική περίοδο που γράφεται η παρούσα εργασία η Αίγυπτος ανακοίνωσε (Πέμπτη 26 Φεβρουαρίου 2021) την έναρξη διαγωνισμού για την εκμετάλλευση 24 οικοπέδων με πιθανά κοιτάσματα υδρογονανθράκων, με ένα εξ αυτών να οριοθετείται, από την γραμμή χάραξης που διεκδικεί η Τουρκία, ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, δηλαδή του σημείου, που σταμάτησε ανατολικά η μερική οριοθέτηση με την Ελλάδα.³² Συμπερασματικά το θέμα που προς το παρόν προκύπτει είναι ότι, η Αίγυπτος κρατάει αποστάσεις από Ελλάδα και Τουρκία για την οριοθέτηση ανατολικά του 28ου μεσημβρινού και παραπέμπει το θέμα του Καστελόριζου σε μελλοντικές νέες διαβουλεύσεις.

2. Κεφάλαιο 2ο: ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.1. ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ

Για να προσδιοριστεί η έκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης αλλά και των ζωνών δικαιοδοσίας πρέπει να καθορισθούν σημεία κατά μήκος των ακτών, από τα οποία θα αρχίσει η μέτρηση των εξωτερικών ορίων. Η νοητή ή φυσική γραμμή από την οποία μετράται το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης ονομάζεται «γραμμή βάσης». Ως κανονική γραμμή βάσης ορίζεται η φυσική ακτογραμμή.³³ Στην περίπτωση όπου η ακτογραμμή κόβεται απότομα ή εισχωρεί βαθιά στο έδαφος ή υπάρχουν νησιά κατά μήκος της, το Διεθνές Δίκαιο προβλέπει την

³⁰<https://www.e-nomothesia.gr/law-news/demosieuthekan-sten-ephemerida-tes-kyberniseos-oi-symfonies-tis-ellados-me-aigypto-kai-italia-gia-tis-aoz.html> (Προσβαση 17 Ιανουαρίου 2021)

³¹Γαβουνέλη Μαρία «Οι συμφωνίες οριοθέτησης μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας» (Οκτ. 2020) – Ομιλία ΣΕΘΑ 73ΚΦ

³²<https://europost.gr/sok-tin-aigypto-xekinaei-ereynes-ydrogonanthrakon-vasei-toyrkikon-syntetagmenon-moirasan/>

³³Η γραμμή της κατωτάτης ρηχίας κατά τομήκος της ακτής, όπως ορίζεται σε μεγάλης κλίμακας ναυτιλιακούς χάρτες και αναγνωρίζεται από το παράκτιο κράτος.

δυνατότητα για χάραξη ευθειών γραμμών βάσεως. Η Ελλάδα δεν έχει μέχρι σήμερα υιοθετήσει ένα σύστημα ευθειών γραμμών βάσης παρόλο που οι όροι που το επιτρέπουν, ισχύουν εθιμικά από το 1951. Επίσης οι όροι της UNCLOS συντρέχουν σε πολλές θαλάσσιες περιοχές της και ευνοούν τον καθορισμό τους. Πάντως αν και δεν έχουν χαραχθεί ευθείες γραμμές από την Ελλάδα δεν υποχρεούται να συνεκτιμήσει τις αντίστοιχες του άλλου συμβαλλόμενου μέρους κατά την οριοθέτηση μιας θαλάσσιας ζώνης.³⁴

Οι περιοχές - ζώνες στη θάλασσα όπως έχουν καθιερωθεί από το εθιμικό και το Σύγχρονο Διεθνές Δίκαιο είναι οι ακόλουθες:³⁵

α. Χωρική Θάλασσα (Territorial Sea) ή Αιγιαλίτιδα ζώνη (ΑΖ). Τα ύδατα τα ευρισκόμενα προς την θάλασσα, μετά τις ευθείες γραμμές βάσεως (ή της φυσικής ακτογραμμής), δηλαδή βρίσκονται πέρα των εσωτερικών υδάτων ενός παράκτιου κράτους και σε απόσταση έως 12ν.μ. ονομάζονται Χωρική Θάλασσα (ΧΘ) (UNCLOSIII, άρθρο 3). Το παράκτιο κράτος ασκεί πλήρη «κυριαρχία» στην χωρική θάλασσα [άρθρο 2 (1)], και αυτό μπορεί να αποδειχθεί και από το γεγονός ότι, τα ίδια τα κράτη αυτοπεριορίζου τρόπο τινά την κυριαρχία τους με την παροχή, τόσο στα εμπορικά όσο και στα πολεμικά των άλλων κρατών αδιακρίτως μάλιστα, το δικαίωμα της «αβλαβούς διελεύσεως» (innocent passage) (άρθρο 17). Φυσικά από την άλλη πλευρά διατηρούν τα πλήρη δικαιώματα τους για νομοθέτηση εντός της χωρικής τους θάλασσας έτσι ώστε να επιβάλουν κανονισμούς και νόμους, υπό το πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου και των συμβάσεων, τις οποίες έχουν κυρώσει και υπογράψει. Υπό το πρίσμα αυτό το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης αναστέλλεται όταν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή ναυσιπλοΐας το επιβάλλουν³⁶. Για να οριοθετηθεί η Χωρική Θάλασσα, γίνεται χρήση από τα Παράκτια Κράτη των «Γραμμών Βάσεως» (Baselines), οι οποίες Γραμμές διακρίνονται σε τρεις βασικές αρχές - μεθόδους:

- (1) Η Φυσική Ακτογραμμή (Normal Baseline).
- (2) Οι Ευθείες Γραμμές Βάσεως (Straight Baselines)
- (3) Με συνδυασμό της «φυσικής ακτογραμμής» και των «ευθειών γραμμών βάσεως», ανάλογα με την γεωφυσική μορφή των ηπειρωτικών ακτών ή και των νησιωτικών ακτών (άρθρο 14).

β. Συνορεύουσα Ζώνη (ή Συνεχόμενη Θάλασσα - Contiguous Zone). Η θαλάσσια ζώνη που συνορεύει με τη Χωρική Θάλασσα, και δεν μπορεί να επεκταθεί πέραν των 24 ν.μ. από τις γραμμές βάσεως από τις οποίες μετράται το εύρος της Χωρικής Θάλασσας, ονομάζεται Συνορεύουσα Ζώνη (άρθρο 33). Συνορεύουσα Ζώνη έχουν τόσο τα Νησιά όσο και οι Βράχοι. Η μόνη αρμοδιότητα που αναγνωρίζεται στο παράκτιο κράτος εντός της ζώνης αυτής, είναι η άσκηση περιορισμένων δικαιωμάτων ελέγχου, χωρίς κανένα στοιχείο κυριαρχίας ή κυριαρχικού δικαιώματος. Στην εν λόγω θαλάσσια ζώνη το παράκτιο κράτος μπορεί να ασκεί έλεγχο απαραίτητο για να εμποδίζει παραβιάσεις των τελωνειακών, δημοσιονομικών, μεταναστευτικών ή υγειονομικών νόμων και κανονισμών που διαπράχθηκαν στο έδαφος του ή στη Χωρική του Θάλασσα και να τιμωρεί παραβιάσεις των νόμων και κανονισμών που έλαβαν χώρα στο έδαφος του, ή στη Χωρική του Θάλασσα. Τα τρίτα κράτη στη Συνορεύουσα Ζώνη απολαμβάνουν του δικαιώματος της ελευθερίας των θαλασσών και το παράκτιο κράτος εξουσιοδοτείται στην άσκηση κατασταλτικών ενεργειών ενδεχόμενης βλάβης των συμφερόντων του (για παράδειγμα της συνεχούς καταδίωξης).³⁷

³⁴Στρατή Αναστασία «Ελληνικές θαλάσσιες ζώνες και οριοθέτηση με γειτονικά κράτη» Εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα 2012, Σελ. 8

³⁵Φωτίου Παύλος «ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΘΑΛΑΣΣΗΣ / ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ» (Αναθ. Έκδοση 2003) Σελ 1.

³⁶Φωτίου Παύλος «ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΘΑΛΑΣΣΗΣ / ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ» (Αναθ. Έκδοση 2003) Σελ 12

³⁷Πολυδώρα Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4^η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015, Σελ.10

γ. Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) (Exclusive Economic Zone - EEZ). «ορίζεται η πέραν και παρακείμενη της Χωρικής Θάλασσας περιοχή», (άρθρο. 55) η οποία «δεν εκτείνεται πέραν των 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης, από τις οποίες μετράται το εύρος της χωρικής θάλασσας», (άρθρο. 57). Συνεπώς, το πλάτος της Αιγιαλίτιδας Ζώνης επηρεάζει το αντίστοιχο της ΑΟΖ. Για παράδειγμα, οι ΗΠΑ με ΑΖ 12 ν.μ. έχουν ΑΟΖ πλάτους 188 ν.μ., (188 ν.μ.+12 ν.μ.=200 ν.μ.)³⁸ Η ΑΟΖ θα εξετασθεί σε επόμενη ενότητα διεξοδικά.

δ. Αλιευτική Ζώνη (fishing Zone ή Exclusive fishing Zone -FZ ή EFZ) ήταν ιστορικά συνδεδεμένη πάντα με την ΑΟΖ. Οι πάσης φύσεως αλιευτικές ζώνες καθώς και τα διεκδικούμενα δικαιώματα από τα κράτη για εκμετάλλευση των ιχθυοποθεμάτων έφταναν έως τα 200 ν.μ. Αναφορικά με τα αλιευτικά αποθέματα η αντιμετώπισή τους από τα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα και τα παρακείμενα κράτη ποικίλει και άλλες φορές παίρνονται υπόψη στην οριοθέτηση ξεχωριστές συμφωνίες και άλλοτε όχι.³⁹

ε. Η Υφαλοκρηπίδα (Continental Shelf) έχει ιστορικά συνδεθεί με την οικονομική εκμετάλλευση βυθού και του υποθαλασσίου υπεδάφους τους. Η UNCLOS στο Μέρος VI, (άρθρα 76 έως 85), καθορίζει τη νομική υφαλοκρηπίδα και στο Παράρτημα II συγκροτείται «Επιτροπή», εξουσιοδοτημένη να ασχοληθεί με τις περιπτώσεις επέκτασης πέραν των 200 νμ. Η νομική υφαλοκρηπίδα δεν πρέπει να σχετίζεται με την ομώνυμη γεωλογική, η οποία περιγράφει αντίστοιχο γεωλογικό φαινόμενο. Στην τελευταία περιλαμβάνονται περιοχές όπως ο βυθός της Αιγιαλίτιδας Ζώνης, οι οποίες δεν αποτελούν υφαλοκρηπίδα με το νομικό πλαίσιο. Από την άλλη πλευρά και η νομική υφαλοκρηπίδα περιλαμβάνει γεωλογικές περιοχές (υφαλοπρανές, ηπειρωτικό ανύψωμα) που δεν αποτελούν γεωλογική υφαλοκρηπίδα. Στη νόμιμη υφαλοκρηπίδα εντάσσονται στοιχεία που αφορούν αμιγώς υποθαλάσσια συστατικά όπως ο βυθός και το υπέδαφος. Στη Συνθήκη καθορίζεται ότι, η υφαλοκρηπίδα αρχίζει από το όριο της αιγιαλίτιδας ζώνης και εκτείνεται έως τα 200ν.μ. από τις γραμμές βάσεως, όμως μπορεί να επεκταθεί μέχρι τα 350 ν.μ. όταν η μορφολογία του εδάφους υποθαλάσσια έχει ωκεάνιες ράχες και ο ακριβής προσδιορισμός μεταξύ υαλοπλαισίου και ωκεάνιου βυθού είναι δύσκολο να προσδιορισθεί. Πάντως η υφαλοκρηπίδα δεν υπερβαίνει τα 100 ν.μ. μετά την ισοβαθή καμπύλη των 2500 μέτρων. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους υπάρχουν «ab initio» (εξ' υπαρχής) και «ipso facto» (αυτοδικαίως) και συνεπώς δεν είναι απαραίτητη η οριοθέτηση ή εξαγγελία για να ασκηθούν κυριαρχικά δικαιώματα. Επίσης τα νησιά δικαιούνται πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας.⁴⁰ Τα κυριαρχικά δικαιώματα επί της υφαλοκρηπίδας έχουν περιορισμένο λειτουργικό σκοπό και το περιεχόμενό τους αφορά αποκλειστικά το δικαίωμα έρευνας και το δικαίωμα της εκμετάλλευσης.⁴¹

στ. Η Ανοικτή Θάλασσα (High Seas), βρίσκεται μετά το εξωτερικό όριο της ΑΟΖ όταν έχει εξαγγελθεί, ή το εξωτερικό όριο της ΧΘ όταν δεν υπάρχει ΑΟΖ. Στην Ανοικτή Θάλασσα, δεν υπάρχουν «σύνορα» για τα Κράτη και εφαρμόζεται το καθεστώς της ελεύθερης ναυσιπλοΐας.⁴² Δηλαδή η ανοικτή θάλασσα αποτελείται από τις περιοχές, που δεν περιλαμβάνονται στην ΑΟΖ, ούτε στα χωρικά ή στα εσωτερικά ύδατα ενός παράκτιου κράτους. Επίσης οι εν λόγω περιοχές, δεν είναι θάλασσα ενός αρχιπελαγικού κράτους. Τέλος θα λέγαμε ότι, η UNCLOS έφερε ένα «γεωγραφικό κατακερματισμό» στην ανοικτή θάλασσα,

³⁸Καρυώτης Θεόδωρος, «Η ΑΟΖ της Ελλάδας», (Εκδόσεις Λιβάνη, 2014) Σελ.41.

³⁹Πολυδώρου Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ'» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4^η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015, Σελ.19

⁴⁰Πολυδώρου Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ'» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4^η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015, Σελ.13

⁴¹Κρατερός Ιωάννου-Αναστασία Στρατή, Δίκαιο της Θάλασσας (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2013), Σελ.179

⁴²Φωτίου Παύλος «ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΘΑΛΑΣΣΗΣ / ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ» (Αναθ. Έκδοση 2003) Σελ 18

ενώ επέφερε και ουσιαστική τροποποίηση αναφορικά με το «διεθνή βυθό» εξελίσσοντας την έννοια της θάλασσας σε ένα είδος κοινής ανθρώπινης κληρονομιάς.⁴³

ζ. Εσωτερικά ύδατα θεωρούνται τα ύδατα που βρίσκονται στο εσωτερικό της γραμμής βάσης της αιγιαλίτιδας ζώνης και περιλαμβάνει τους κόλπους, τις λιμένες, τις εκβολές ποταμών και τα ύδατα τα οποία περικλείονται στο χερσαίο έδαφος (ποτάμια, λίμνες), αλλά και τα ύδατα που έχουν Ευθείες Γραμμές Βάσης ή τα ύδατα της πλήμμης όταν το κράτος εφαρμόζει την μέθοδο της φυσικής ακτογραμμής. Στην εν λόγω ζώνη το κράτος έχει πλήρη και απόλυτη κυριαρχία, και η περιοχή θεωρείται «ωσεί έδαφος» του παράκτιου κράτους. Για το λόγο αυτό τα εσωτερικά ύδατα καλούνται επίσης «θαλάσσιο έδαφος». Είναι προφανές ότι, το παράκτιο κράτος διατηρεί πλήρες το δικαίωμα νομοθέτησης στη ζώνη⁴⁴.

η. Καθεστώς νήσων:⁴⁵ Στο Άρθρο 121 της UNCLOS αναφέρεται ο ορισμός των νήσων με σαφέστατο τρόπο ως ακολούθως: «Νήσος είναι μια φυσικά διαμορφωμένη περιοχή ξηράς που περιβρέχεται από ύδατα και βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια των υδάτων κατά τη μέγιστη πλημμυρίδα». Επίσης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, όλα τα νησιά έχουν ΑΟΖ, και υφαλοκρηπίδα. «Οι ζώνες αυτές καθορίζονται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις της Σύμβασης, όπως αυτές εφαρμόζονται στις ηπειρωτικές περιοχές». Επίσης για όλα τα νησιά προβλέπεται η δυνατότητα χρήσης τους ως σημεία για χάραξη ευθειών γραμμών βάσεως, υπό το πνεύμα της Σύμβασης. Εξαιρέση αποτελούν οι βράχοι, που δεν έχουν αντίστοιχα δικαιώματα. Συγκεκριμένα η παράγραφος 3 του άρθρου 121 αναφέρει: «Οι βράχοι οι οποίοι δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή δική τους οικονομική ζωή, δεν θα έχουν αποκλειστική οικονομική ζώνη ή υφαλοκρηπίδα». Ίσως πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι, η εν λόγω παράγραφος, έγινε σημείο αντιγνωμίας καθώς εμπεριέχει αίολα κριτήρια στη φράση «δεν μπορούν να συντηρήσουν ανθρώπινη διαβίωση ή οικονομική ζωή». Έχουν τεθεί ερωτήματα όπως, αν η ύπαρξη γλυκού ύδατος συνιστά ύπαρξη ζωής ή αν η παρουσία φαροφύλακα είναι απόδειξη «ανθρώπινης διαβίωσης». Επίσης έχει τεθεί και το ζήτημα της φυσικής ή τεχνικής δυνατότητας να συντηρεί ζωή ο βράχος. Τέλος προβλήματα έχει δημιουργήσει και το γεγονός ότι δεν προσδιορίζεται στη Σύμβαση το μέγεθος που χαρακτηρίζει ένα βράχο.

2.2. ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΑΟΖ)

Η ανάγκη για διαχείριση, συντήρηση και έλεγχο των αλιευμάτων στην θάλασσα ανάγκασε τα κράτη να συνάπτουν συμφωνίες από το 19ο αιώνα. Αυτό συνεχίστηκε και τον επόμενο αιώνα ενώ το αρχικό έναυσμα για καταγραφή ενός σχετικού κώδικα που να περιέχει τις αρχές διαχείριση και ελέγχου των αλιευμάτων δόθηκε από την Διακήρυξη του Προέδρου Τρούμαν το 1945, περί «Πολιτικής των ΗΠΑ σχετικά με την Παράκτια Αλιεία σε ορισμένες Περιοχές της Ανοιχτής Θάλασσας». Με αυτή την πράξη οι ΗΠΑ καθιέρωσαν κανόνες αλιευτικής δραστηριότητας, που γίνονται εντός οριοθετημένων περιοχών, υπό την αποκλειστική Αμερικανών πολιτών χωρίς να θίγεται το δικαίωμα της αλιείας στις εν λόγω περιοχές για πολίτες έτερων κρατών, αλλά με την προϋπόθεση ύπαρξης ύπαρξης συμφωνίας του κράτους και των ΗΠΑ.⁴⁶

Στη συνέχεια είχαμε σειρά ανάλογων διακηρύξεων από χώρες όπως η Χιλή το 1947, το Περού το 1947, η Κόστα Ρίκα το 1948, το Ελ Σαλβαδόρ το 1950, η Ονδούρας το 1950 και 1951

⁴³Μαγειράκη Αμαλία (Διπλωματική Εργασία) «Δίκαιο της θάλασσας. Σύγκριση-Αναγωγή-Ελληνοτουρκικής Διαφοράς στο Αιγαίο με τη νοτια Σινική θάλασσα (περίπτωση SpratlyIsland). (ΠΑ.ΠΕΙ., 2017) Σελ. 39

⁴⁴Πολυδώρου Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ'» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4^η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015, Σελ. 8, 9.

⁴⁵Μαγειράκη Αμαλία (Διπλωματική Εργασία) «Δίκαιο της θάλασσας. Σύγκριση-Αναγωγή-Ελληνοτουρκικής Διαφοράς στο Αιγαίο με τη νοτια Σινική θάλασσα (περίπτωση SpratlyIsland). (ΠΑ.ΠΕΙ., 2017) Σελ. 41

⁴⁶ΔίπλαςΧ. – Ροζάκης Χρήστος, «Το Δίκαιο της Θάλασσας και η Εφαρμογή του στην Ελλάδα», (Εκδόσεις ΣΙΔΕΡΗΣΑθήνα, 2003), Σελ.146.

καθώς και το Σαντιάγκο το 1952, στην οποία η Χιλή, ο Ισημερινός και το Περού οριοθετούσαν μια «zonamaritima» έως 200 ν.μ. έχοντας σαν βάση τη φιλοσοφία της «πατρογονικής θάλασσας». Η φιλοσοφία αυτή προήλθε από την ανάγκη για διατροφή πληθυσμών που ζούσαν στις παράκτιες περιοχές, από την ανάγκη για προστασία της θαλάσσιας πανίδας και χλωρίδας, αλλά και από την ανάγκη για επέκταση της θαλάσσιας ζώνης εντός της οποίας θα ασκούσαν την εθνική κυριαρχία και η αποκλειστική δικαιοδοσία στους φυσικούς πόρους σε βυθό και υπέδαφος. Φυσικά υπήρχε πρόβλεψη μη αποτροπής του δικαιώματος της αβλαβούς διέλευσης. Στα κοινά χαρακτηριστικά αυτών των διακηρύξεων εντοπίζουμε αφενός την κοινή γεωγραφική προέλευση των λατινοαμερικανικών κρατών αφετέρου η υποδεέστερη ισχύς τους απέναντι στα δυτικά κράτη. Στη συνέχεια με την UNCLOS μέσω της «Συνθήκης διά την Αλιεία και την Διατήρηση των ζώντων πόρων στην ανοιχτή θάλασσα» του 1958, δόθηκε η δυνατότητα στα παράκτια κράτη να μπορούν να ρυθμίσουν τα θέματα που, αφορούν στους ζώντες πόρους, όπου υπάρχουν πολίτες τους και να κατοχυρώνουν κατά μία έννοια το «ειδικό συμφέρον». Η σύμβαση όμως έλαβε μικρής αποδοχής καθώς δεν προέβλεπε δικαιώματα αλιείας κατά αποκλειστικότητα και σε συνδυασμό με την αποτυχία της Συνδιάσκεψης του 1960 οδηγήθηκε στις Διακηρύξεις του Μοντεβιδέο και Λίμας το 1970. Σε αυτές συμμετείχαν σχεδόν όλα τα λατινοαμερικανικά κράτη. Έτσι πλέον είχαμε κατοχύρωση των αποκλειστικών δικαιωμάτων των παράκτιων κρατών αναφορικά με την αλιεία στη ζώνη αμέσως μετά την αιγιαλίτιδα ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίστηκαν τα δικαιώματα της ελευθερίας στη ναυσιπλοΐα, αεροπλοΐα και της πόντισης αγωγών και καλωδίων.⁴⁷

Τελικά αυτές οι μακροχρόνιες προσπάθειες των παράκτιων χωρών για διασφάλιση των δικαιωμάτων τους σε περιοχές εκτός της αιγιαλίτιδας ζώνης τους, κατέληξαν στη δημιουργία μιας «*suī generis*» ζώνης, εντός της οποίας δύνανται να εκμεταλλεύονται τους πόρους και παράλληλα να επιτρέπουν σε άλλα κράτη την άσκηση των κύριων δικαιωμάτων τους στην ανοιχτή θάλασσα. Η ονομασία που δόθηκε σε αυτή τη ζώνη ήταν Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) και αποτέλεσε κανόνα δικαίου με την ενσωμάτωσή της στην UNCLOS. Εν τέλει ως ΑΟΖ ορίστηκε «η πέραν και παρακείμενη της αιγιαλίτιδας ζώνης θαλάσσια περιοχή»,⁴⁸ της οποίας το εύρος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης, που μετράμε το εύρος της αιγιαλίτιδας ζώνης (άρθρο 56, σε συνδυασμό με άρθρο 57 της Σύμβασης). Εντός της ΑΟΖ, το παράκτιο κράτος έχει δικαίωμα άσκησης συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων, κυρίως οικονομικού σκοπού. Η ΑΟΖ δεν θεωρείται τμήμα της ανοικτής θάλασσας, αλλά ζώνη «*suī generis*» όπως έχει αναφερθεί. Την διέπει δηλαδή σύμφωνα με το άρθρο 55 ένα ειδικό καθεστώς, που δεν ταυτίζεται με το αντίστοιχο καθεστώς της κυριαρχίας εντός της αιγιαλίτιδας ζώνης και φυσικά ούτε με το καθεστώς της ανοικτής θάλασσας. Εδώ λοιπόν έχουμε μία θαλάσσια ζώνη με αμιγώς λειτουργικά χαρακτηριστικά, τα οποία κατοχυρώνουν τα δικαιώματα του παράκτιου κράτους μεν, αλλά δεν καταργούν τις ελευθερίες των έτερων κρατών δε.⁴⁹

Έχει υποστηριχθεί στο παρελθόν, από τις αναπτυγμένες χώρες, η άποψη ότι, η ελευθερία των επιστημονικών ερευνών στην ΑΟΖ, στην υφαλοκρηπίδα και στο διεθνή βυθό δεν πρέπει να περιορίζονται, αλλά να υπάρχει μόνο υποχρέωση γνωστοποίησης και ενημέρωσης της διεθνούς κοινότητας για τα αποτελέσματα των εν λόγω ερευνών. Αντιθέτως οι αναπτυσσόμενες παράκτιες χώρες προσδοκούσαν σε ίδιο οικονομικό όφελος και σε αύξηση της εθνικής τους ασφάλειας καθόσον στη σύγχρονη τεχνολογική κοινωνία η απόκτηση επιστημονικής γνώσης μεταφράζεται σε ισχύ. Σε αυτό το πνεύμα αντιμετώπισαν

⁴⁷Τσάλας Γρηγόρης – Κλάδη Μαριάνθη, Το Διεθνές Καθεστώς των Θάλασσων και των Ωκεανών, (Εκδόσεις ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα 2003), , Σελ. 293-294.

⁴⁸ΙωάννουΚρατερός - ΣτρατήΑναστασία, «Δίκαιο της Θάλασσας» (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2013), Σελ. 168

⁴⁹Τσάλας Γρηγόρης – Κλάδη Μαριάνθη, Το Διεθνές Καθεστώς των Θάλασσων και των Ωκεανών, (Εκδόσεις ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα 2003), Σελ. 294

τις περισσότερες ωκεανογραφικές έρευνες ως πιθανή στρατιωτική εφαρμογή με συγκεκριμένη μορφή και ως εκ τούτου αυτό συνιστούσε παράνομη πράξη, χωρίς τη συναίνεση του παράκτιου κράτους, αφού μάλιστα το απαγόρευε ακόμα και η σε ισχύ σύμβαση για την υφαλοκρηπίδα του 1958.⁵⁰

Η UNCLOS του 1982 δεν ικανοποίησε καμία από τις δύο αντίθετες απόψεις. Τα δικαιώματα παροχής συναίνεσης ή άρνησης ή ακόμα και άλλου τρόπου ρύθμισης δραστηριοτήτων για επιστημονικές έρευνες στην ΑΟΖ ή την υφαλοκρηπίδα ανήκουν ολοκληρωτικά στο παράκτιο κράτος. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται ότι, σχετικά με τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα το παράκτιο κράτος είτε εξουσιοδοτεί έτερο κράτος είτε διεξάγει το ίδιο τις όποιες ενέργειες ή δράσεις. Επίσης το παράκτιο κράτος οφείλει να συναινεί σε απλές επιστημονικές έρευνες, που διεξάγονται από άλλα κράτη στην ΑΟΖ του με την προϋπόθεση ότι, γίνονται για ειρηνικούς σκοπούς και προς όφελος της ανθρωπότητας. Προβλέπεται βέβαια και η δυνατότητα άρνησης συναινέσεως σε έρευνα, που έχει ως σκοπό την ανεύρεση φυσικών πόρων. Η άρνηση είναι δεδομένη, όταν οι εν λόγω έρευνες αποσκοπούν στην εξερεύνηση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, απαιτούνται γεωτρήσεις, χρήση εκρηκτικών ουσιών και ανέγερση κατασκευών (πλατφόρμες).⁵¹

Στις ανωτέρω περιπτώσεις θα πρέπει να έχει αιτηθεί συναίνεση του παράκτιου κράτους, με τουλάχιστον εξάμηνη προ-πορεία και να έχει κατατεθεί από το έτερο ενδιαφερόμενο κράτος φάκελος με λεπτομερή στοιχεία, που εξηγούνται οι σκοποί και οι μέθοδοι της έρευνας. Σε περίπτωση παρέλευσης του εξαμήνου η αποδοχή του αιτήματος θεωρείται σιωπηρά δεδομένη και μπορεί να διεξαχθεί χωρίς συγκατάθεση. Σε κάθε περίπτωση το παράκτιο κράτος διατηρεί το δικαίωμα εποπτείας του ερευνητικού προγράμματος καθώς και το δικαίωμα να το διακόψει, όταν θεωρήσει ότι ο αρχικός σκοπός του υπερέβη. Στο άρθρο 246 του Κεφαλαίου 13 UNCLOS γίνεται επίσης αναφορά στη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και περιλαμβάνει την έρευνα για φυσικούς πόρους. Συγκεκριμένα περιγράφονται οι περιπτώσεις, όπου το παράκτιο κράτος δύναται να αρνηθεί κατά τη διακριτική του ευχέρεια, συγκατάθεση στην έρευνα για εξερεύνηση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, έμβιων ή μη έμβιων και γεωτρήσεων στην υφαλοκρηπίδα του.

Εδώ θα μπορούσε να διευκρινισθεί ότι, οι θαλάσσιες ζώνες της ΑΟΖ αλλά και της υφαλοκρηπίδας, που συμπίπτουν από πλευράς έκτασης στη Μεσόγειο, είναι ζώνες στις οποίες το κράτος ασκεί συγκεκριμένα κυριαρχικά δικαιώματα και δικαιοδοσίες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και όχι εθνική κυριαρχία. Η εθνική κυριαρχία ασκείται στην επικράτεια του κράτους, δηλαδή στο έδαφος (ηπειρωτικό ή νησιωτικό) στην αιγιαλίτιδα ζώνη και στον εθνικό εναέριο χώρο του.⁵²

Το Κράτος δεν υποχρεούται να ακολουθήσει κάποια συγκεκριμένη μέθοδο για χάραξη του εξωτερικού ορίου ώστε στη συνέχεια να χαράξει την ΑΟΖ του, σύμφωνα με την Σύμβαση του 1982. Οι ακολουθούμενοι μέθοδοι που είναι σε χρήση είναι αυτοί που ορίστηκαν για την χάραξη του εξωτερικού ορίου της αιγιαλίτιδας ζώνης και είναι οι εξής:⁵³

α. Μέθοδος παράλληλης χάραξης: Η χάραξη γίνεται με παράλληλη γραμμή, που ακολουθεί την ακτογραμμή του κράτους και εφαρμόζεται κυρίως σε ακτές συνεχείς. Η εν λόγω παράλληλη γραμμή και η ακτή συνιστούν μία θαλάσσια περιοχή, που εξαρτάται από το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης, όπως την ορίζει το κράτος και είναι το εσωτερικό όριο της ΑΟΖ. Με βάση αυτό ορίζεται και το εξωτερικό όριο.

⁵⁰Τζημήτρας Χρήστος. «Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1996

⁵¹Καρακωστανόγλου Β. «Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη στο Δίκαιο της Θάλασσας» Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα 2001.

⁵²Βενιζέλος Ευάγγελος «Οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών και Ε/Τ σχέσεις» Εκδόσεις ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Αθήνα, Σεπτέμβριος 2020, Σελ 19.

⁵³Αργυρού Ιωάννης «ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΟΖ – ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ» Πτυχιακή Εργασία (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, 2015) Σελ.24-25

β. Η μέθοδος της πολυγωνικής χάραξης: Εδώ η χάραξη γίνεται με παράλληλες ευθείες ως προς τις γραμμές βάσης, που ενώνουν τα ακρωτήρια. Το εξωτερικό όριο ΑΟΖ δημιουργείται στη βάση αυτών των γραμμών

γ. Μέθοδος ημικυκλίου: Σε αυτή τη μέθοδο επιλέγονται συγκεκριμένα σημεία (όχι στην ακτή) και με αυτά γίνεται η χάραξη. Η απόσταση των σημείων από την ακτή είναι όση το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης. Από το κέντρο και με ακτίνα ίση με το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης χαράσσονται οι περιφέρειες κύκλων, οι οποίοι τέμνονται σε δύο σημεία μεταξύ τους. Το εξωτερικό όριο ΑΟΖ βρίσκεται από τα σημεία τομής δύο κύκλων (τόξα).

2.3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΩΝ

Οι οριοθετήσεις των θαλασσιών ζωνών είναι στην πράξη εκδηλώσεις της πρακτικής σχετικά με τη συμφωνία συνόρων μεταξύ αντικείμενων ή παρακειμένων κρατών. Η πρακτική αυτή ξεκίνησε να λαμβάνει χώρα συστηματικά μετά το 1940, όταν άρχισαν οι εκτεταμένες διακηρύξεις των ζωνών υφαλοκρηπίδας και ζωνών αλιείας. Έχει αναφερθεί σε ανωτέρω παράγραφο ότι, η αρχή έγινε με τη διακήρυξη του Τρούμαν το 1945, ωστόσο σαν πρώτη συμφωνία θαλάσσιας οριοθέτησης θεωρούμε την συμφωνία μεταξύ της Βενεζουέλας και του Τρίνιταντ και Τομπάγκο το 1942, όπου και έγινε με σκοπό την αξιοποίηση των πόρων της περιοχής του κόλπου της Παρία. Στη συγκεκριμένη συμφωνία το σύνορο προσαρμόστηκε με μία μέθοδο ίδια με αυτή της μέσης απόστασης. Γενικά από τη δεκαετία του '40 τα παράκτια κράτη έχουν έρθει σε διαδικασίες οριοθέτησης πάνω από 130 φορές, αλλά πολλές παραμένουν ανεπίλυτες ενώ συνεχώς προστίθενται καινούριες. Η πρακτική των κρατών συνίσταται είτε στην υποβολή των διαφορών σε διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, είτε στη χρήση διαιτησιών και επιτροπών, χωρίς όμως να επιτευχθεί πάντοτε λύση.⁵⁴

Κατά τη διερεύνηση της διαδικασίας οριοθέτησης και σύναψης συμφωνίας μεταξύ κρατών πρέπει πρώτα να διερευνηθεί εάν συντρέχουν πολιτικοί παράγοντες και θέματα ασφαλείας, αλλά και στρατιωτικές ή γεωπολιτικές σχέσεις μεταξύ των μερών, όπως επίσης ενδιαφέροντα ναυσιπλοΐας και υπερπτήσεως. Εξετάζονται επίσης δραστηριότητες για εξόρυξη πόρων, οι οποίοι επηρεάζουν την διαπραγμάτευση ή τον ακριβή προσδιορισμό ενός συνόρου. Έτερα θέματα προς εξέταση είναι για παράδειγμα, το αν και πόσο η κίνηση από την υφαλοκρηπίδα σε μια ζώνη αλιείας (ΑΟΖ) επηρεάζει τα θαλάσσια σύνορα, τις οικονομικές και περιβαλλοντικές θεωρήσεις, τις γεωγραφικές θεωρήσεις όπως η γενική κατεύθυνση των ακτών ή οι ιδιομορφίες της ακτής, η ύπαρξη νησιών, βράχων, νησίδων και χρήση αυτών ως σημείων βάσης για την οριοθέτηση. Λόγοι ασφαλείας, που συνδέονται με τη ναυσιπλοΐα και την υπέρπτηση αλλά και την εγγύτητα ακτών είναι δυνατόν να οδηγήσουν τα κράτη στην υιοθέτηση γραμμής ίσης απόστασης, ενώ δεν αποκλείεται ζητήματα ναυσιπλοΐας να εφαρμοστούν άμεσα ως σχετικές περιστάσεις σε ορισμένα σημεία των συμφωνιών οριοθέτησης. Πολιτικοί ή ιστορικοί παράγοντες μπορεί να εμφανίζονται ως καθοριστικοί στο κατά πόσο ένα θαλάσσιο σύνορο θα τεθεί στην κρίση δικαστηρίου ή θα τεθεί υπό διαπραγμάτευση, ωστόσο δεν υπάρχουν αποδείξεις από την έως τώρα πρακτική, ότι το δικαστήριο θα λάβει υπόψη τους εν λόγω παράγοντες. Επίσης στο ένα τρίτο των συμφωνιών, λήφθησαν υπόψη από τα μέρη για την οριοθέτηση γεωλογικοί και γεωμορφολογικοί παράγοντες ενώ στα δύο τρίτα περίπου των περιπτώσεων αγνοήθηκαν. Επίσης στις περιπτώσεις αντιμετώπισης των νησιών έχει αποδοθεί σε αυτά μερική, ή πλήρης επήρεια, ενώ υπάρχουν περιπτώσεις για το ίδιο νησί να έχουμε διαφορετική μεταχείριση σε διαφορετικές συμφωνίες.⁵⁵

⁵⁴ Δαμπάλη Σοφία Διπλωματική εργασία «Η Οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών στο Δίκαιο της θάλασσας μέσα από την κρίση των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων» (ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, 2008) Σελ. 60

⁵⁵ Δαμπάλη Σοφία Διπλωματική εργασία «Η Οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών στο Δίκαιο της θάλασσας μέσα από την κρίση των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων» (ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, 2008) Σελ. Σελ. 61

Συνεπώς υπάρχει μία ποικιλία λύσεων στις οποίες περιλαμβάνονται ή δεν περιλαμβάνονται λύσεις με βάση την αρχή της ίσης απόστασης. Χαρακτηριστικές λύσεις ίσης απόστασης είναι οι συμφωνίες: Κολομβίας - Κόστα Ρίκας του 1977, Γαλλίας – Ιταλίας του 1986, ενώ λύση μη ίσης απόστασης είναι αυτή των Ινδίας -Ταϊλάνδης του 1978. Υπάρχουν επίσης συμφωνίες που χαράσσουν μία γραμμή ίσης απόστασης μεταξύ αντικείμενων ακτών συγκρίσιμου μεγέθους. Τέτοιες είναι οι συμφωνίες Καναδά - Δανίας (Γροιλανδία) του 1973, της Ιαπωνίας - Νότιας Κορέας του 1974, και της Κολομβίας - Δημοκρατία της Δομινίκης του 1978. Οι λύσεις έχουν εν πολλοίς να κάνουν με τη βούληση ή την σχετική ισχύ των αντιδίκων κρατών, αλλά και τα σημεία σύγκλισης των συμφερόντων. Έχει υποστηριχθεί ότι μέσα από την πρακτική των κρατών υπάρχουν τόσο ποικίλα χαρακτηριστικά με αποτέλεσμα να μην έχουμε οδηγηθεί στη διαμόρφωση κάποιου βασικού κανόνα. Λόγω του απεριόριστου αριθμού περιστάσεων που επηρεάζουν την οριοθέτηση δεν προκύπτει με ασφάλεια ένας σταθερός κανόνας που να προβλέπει τον ακριβή καθορισμό ενός θαλάσσιου συνόρου. Από την άλλη καθίσταται επίσης φανερό ότι τα εμπλεκόμενα κράτη επέλεξαν την επίλυση της οριοθέτησης με την γραμμή της ίσης απόστασης, έχοντας προηγουμένως αξιολογήσει τα στοιχεία και καταλήξει ότι θα είχε επικερδές αποτέλεσμα και εκατέρωθεν κέρδη.⁵⁶

Ο καθορισμός των ορίων της ΑΟΖ έχει ιδιαίτερη σημασία όταν αναφερόμαστε σε «Ημίκλειστη Θάλασσα». Ως τέτοια χαρακτηρίζεται η Μεσόγειος στη Σύμβαση των ΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Ο εν λόγω όρος λογίζεται σε θάλασσα που έχει έξοδο στον ωκεανό. Στην περίπτωση της Μεσογείου ο Βόρειος Ατλαντικός είναι η έξοδος μέσω του Στενού του Γιβραλτάρ. Σύμφωνα με το άρθρο 122 «Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης κλειστή ή ημίκλειστη θάλασσα σημαίνει κόλπο, λεκάνη ή θάλασσα που περιβάλλεται από δύο ή περισσότερα κράτη και που συνδέεται με άλλη θάλασσα ή άλλο ωκεανό με στενό δίαυλο, ή που αποτελείται καθολοκληριαν ή κυρίως από χωρικές θάλασσες ή τις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες δύο ή περισσότερων παράκτιων κρατών». Το γεγονός ότι η Μεσόγειος είναι μια ημίκλειστη θάλασσα, δεν σημαίνει ότι προκαλούνται προβλήματα στις διαδικασίες και στις μεθόδους οι οποίες κρίνονται σκόπιμες για την οριοθέτηση ΑΟΖ ανάμεσα σε όμορα ή απέναντι κράτη. Μέσω του άρθρου 74 της Σύμβασης προτρέπεται η ανάπτυξη των σχέσεων των κρατών σε θέματα συνεργασίας τόσο με άμεσο όσο και με έμμεσο τρόπο με περιφερειακή οργάνωση με μοναδικό σκοπό την επίτευξη δικαιότερης λύσης. Η Σύμβαση του 1982 ανάγκασε τα κράτη να έρθουν σε συμβιβασμούς και να περιοριστούν στα «καινούρια» σύνορα τους στη θάλασσα με τις νέες διευρυμένες διατάξεις σε σχέση με τις ζώνες εθνικής δικαιοδοσίας. Το 1982 λόγω του γεγονότος ότι τα Ευρωπαϊκά Κράτη δεν απείχαν πάνω από 400 ν.μ. από τις αφρικανικές ακτές, υιοθετήθηκε μεταξύ τους για πρώτη φορά η Αρχή της ΑΟΖ και αμέσως ακολούθησε η έρευνα για εξεύρεση μεθόδων οριοθέτησης της. Μολαταύτα στην νοτιοανατολική Μεσόγειο, το κλίμα δεν ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκό από τα κράτη για επίτευξη συμφωνίας και αμοιβαίο καθορισμό των ΑΟΖ, παρά την παρέμβαση για συνεργασία από τις αρχές της Σύμβασης του 1982 για οριοθέτηση. Η περισσότερο αλλοπρόσαλλη συμπεριφορά στην δημιουργία ΑΟΖ όπως προβλέφθηκε στη Σύμβαση ήταν η Τουρκία η οποία, παρόλο που δεν υπέγραψε και δεν επικύρωσε τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας εντούτοις το 1986 υιοθέτησε ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα και συμφώνησε με την τότε ΕΣΣΔ για τις επικαλυπτόμενες περιοχές, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της Μέσης γραμμής. Αργότερα μάλιστα μετά από συνομιλίες με τις Βουλγαρία και Ρουμανία ήλθε σε παρόμοιες αντίστοιχες συμφωνίες.

Η αλλοπρόσαλλη πολιτική της Τουρκίας η οποία ενεργεί μόνο με βάση το δικό της συμφέρον (θεμιτό σύμφωνα με την ανατολίτικη σκέψη) ενώ έχει προχωρήσει σε συνεργασία με κράτη στην οριοθέτηση της ΑΟΖ στη Μαύρη Θάλασσα, δεν πράττει το ίδιο και στη Μεσόγειο, παρόλο που και οι δύο είναι «κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες». Δηλαδή για τις

⁵⁶Δαμπάλη Σοφία Διπλωματική εργασία «Η Οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών στο Δίκαιο της θάλασσας μέσα από την κρίση των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων» (ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, 2008) Σελ. Σελ. 61

ίδιες περιπτώσεις μορφολογίας θαλασσών δρα με εντελώς διαφορετικό τρόπο, κατά το δοκούν για το δικό της μόνο συμφέρον και όχι για κοινά αποδεκτή λύση σε διεθνές επίπεδο. Σε συνέχεια δε αυτών προσπάθησε να δημιουργήσει τετελεσμένα με το τουρκολιβικό σύμφωνο για την ΑΟΖ, αγνοώντας ετσιθελικά τις διατάξεις της Συνθήκης για το Δίκαιο της Θάλασσας αλλά και κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας σε Κρήτη, Ρόδο και Μεγίστη. Το ίδιο προσπαθεί δημοσιεύοντας απαράδεκτους παράνομους χάρτες που δείχνει ότι η Κύπρος αποτελείται από δύο κράτη και ότι η ΑΟΖ της "νότιας" Κύπρου έχει μια περιορισμένη ΑΟΖ αλλά και ονειρώξεις περί δήθεν «Γαλάζιας Πατρίδας».⁵⁷ Επίσης υπάρχει η πεποίθηση ότι η Τουρκία προσέγγισε την Αίγυπτο για να αποδεχθεί μια τέτοια οριοθέτηση που να μην δίδει δικαιώματα ΑΟΖ στα ελληνικά νησιά Καστελόριζο και Στρογγύλη.⁵⁸

ΜΕΡΟΣ Β' «ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΑΙΓΥΠΤΟ - ΙΤΑΛΙΑ»

3. Κεφάλαιο 3^ο : Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ

3.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Στο σημείο αυτό πριν εξετασθούν οι συμφωνίες με Αίγυπτο και Ιταλία για τις θαλάσσιες ζώνες, κρίνεται σκόπιμο να παρατεθεί το περιβάλλον ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο αλλά και συγκεκριμένα στην περιοχή του Ελλαδικού χώρου και της Κύπρου, όπως αυτό διαμορφώνεται μέσα από τις σχέσεις δύο ευρωπαϊκών χωρών, με την τουρκική αλλοπρόσαλλη τακτική στις μεταξύ τους σχέσεις. Με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου υπήρχε η πεποίθηση ότι οι απειλές ασφάλειας τόσο στην Ευρώπη όσο και στην ευρύτερη περιφέρειά της θα εξαλείφονταν. Βέβαια οι μετέπειτα εξελίξεις, οι γεωπολιτικές αλλαγές, οι αλλαγές στους συσχετισμούς ισχύος και η ανάδειξη νέων ισχυρών δρώντων και κοινωνικών κινημάτων όπως η επανάκαμψη της Ρωσίας, η οικονομική ανάδειξη της Κίνας, η Αραβική Άνοιξη και η άνοδος του ισλαμικού φονταμενταλισμού εξανέμισαν τις εν λόγω ελπίδες και πεποιθήσεις. Το καινούριο περιβάλλον είχε απειλές που αφορούσαν και επηρέαζαν την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολλές δε από αυτές τις απειλές είχαν (και έχουν) επίκεντρο τη γεωγραφική περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου. Για τους λόγους αυτούς η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί ένα κατεξοχήν πεδίο προκλήσεων ασφάλειας. Αυτό έχει αναγνωριστεί τόσο σε επίπεδο Νατοϊκής συμμαχίας αλλά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁵⁹

Στο ανωτέρω πλαίσιο ως σημαντικές απειλές στην Ανατολική Μεσόγειο, σε γενικές γραμμές προσδιορίζονται οι εξής:⁶⁰

α. Απειλή ή χρήση βίας με την αμφισβήτηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων και δικαιοδοσιών μεταξύ όμορων κρατών σε θέματα θαλασσίων ζωνών με ηχηρό παράδειγμα τις αμφισβητήσεις της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας και της Κύπρου.

β. Οι έκνομες δραστηριότητες στη θάλασσα, όπως η παράνομη μετανάστευση, το λαθρεμπόριο και η δράση εγκληματικών ομάδων ως διασυνοριακό οργανωμένο έγκλημα, με αντικείμενα την παράνομη διακίνηση όπλων, ανθρώπων και ναρκωτικών.

⁵⁷Αργυρού Ιωάννης «ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΟΖ – ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ» Πτυχιακή Εργασία (Παν. Νεάπολις Πάφου, 2015) Σελ. 29 -30

⁵⁸<https://www.militaire.gr/ti-simatodotoyn-oi-energeiakos-exelixeis-stin-an-mesogeio/>

⁵⁹Χρυσόχου Γεώργιος «Προκλήσεις Ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο: Απειλές και Ευκαιρίες για την Ελλάδα»

πηγή:https://www.researchgate.net/publication/322926970_Security_Challenges_in_the_Eastern_Mediterranean_Threats_and_Opportunities_for_Greece_in_Greek_Proklesis_Aspheleias_sten_Anatolike_Mesogeio_Apeiles_kai_Eukairies_gia_ten_Ellada

⁶⁰Ως ανωτέρω 59.

γ. Η τρομοκρατία τόσο στην ξηρά όσο και στη θάλασσα, με ιδεολογική βάση στήριξης την αύξηση του φονταμενταλισμού ισλαμισμού, ενισχυόμενου από τον πόλεμο στη Συρία και την μέχρι προσφάτως δράση του Ισλαμικού Χαλιφάτου στην εν λόγω περιοχή. Η τρομοκρατία εκδηλώνεται είτε οργανωμένα υπό στρατιωτικού τύπου επιθέσεις είτε υπό το καθεστώς προσβολών των λεγόμενων «μοναχικών λύκων» σε χώρες της Μέσης Ανατολής, σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αλλά και στην Τουρκία.

δ. Τα όπλα μαζικής καταστροφής και ιδιαιτέρως η διασπορά τους. (ραδιοβιοχημικά και πυρηνικά υλικά).

ε. Οι παραβιάσεις των αρχών της ελεύθερης ναυσιπλοΐας και της ειρηνικής χρήσης των θαλασσών, με την άρνηση πρόσβαση σε θαλάσσιες περιοχές και στα στενά αλλά και την παρεμπόδιση των γραμμών επικοινωνίας στη θάλασσα με τη δέσμευση μεγάλων περιοχών για στρατιωτικά γυμνάσια και επιχειρήσεις. Στον εν λόγω τομέα η Τουρκία φαίνεται να πρωτοστατεί, βασιζοντας έτσι την αναθεωρητική της πολιτική και την τάση της για ανάδειξη του τουρκικού ναυτικού ως «μοναδικό κυρίαρχο» στην Ανατολική Μεσόγειο.

στ. Ο κίνδυνος για το θαλάσσιο περιβάλλον λόγω της υπεραλίευσης, της μόλυνσης και της υποβάθμισης του από τον ανθρώπινο παράγοντα καθώς και από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να διακρίνουμε αρκετές από τις ανωτέρω πραγματικές ή «εν δυνάμει» καταστάσεις ασφαλείας, οι οποίες θα μπορούσαν να στρέφονται κατά της Ελλάδας, και συγκεκριμένα:

α. Ελληνοτουρκική διένεξη με την μορφή θαλάσσιων επεισοδίων στο Αιγαίο, που θα έχει ως έρεισμα την αμφισβήτηση από τουρκικής πλευράς των εθνικών μας κυριαρχικών δικαιωμάτων επί των θαλασσιών ζωνών και της κυριαρχίας νήσων.

β. Αμφισβήτηση από την τουρκική πλευρά των ζωνών οικονομικής δικαιοδοσίας Ελλάδος και Κύπρου, όπως έχει δείξει το πρόσφατο παρελθόν (θέρος 2020) με διεξαγωγή «επιστημονικών ερευνών» επί υποθαλασσιών κοιτασμάτων, με επίκεντρο την θαλάσσια περιοχή ανατολικά Κρήτης μέχρι και Κύπρο.

γ. Αύξηση των παράνομων μεταναστευτικών ροών προς τα νησιά του Αιγαίου, αλλά και στα ελληνοτουρκικά σύνορα του Έβρου. Από τη λαθραία δε και ανεξέλεγκτη εισβολή παράνομων μεταναστών και εξαθλιωμένων ομάδων ανθρώπων, μπορεί να προκύψουν πυρήνες για άνθιση του οργανωμένου εγκλήματος αλλά και δημιουργία θυλάκων τρομοκρατίας εναντίον των ευρωπαϊκών κρατών, αλλά και της χώρας.

Είναι σαφές ότι οι κύριοι προβληματισμοί για την ασφάλεια στην περιοχή μας έχουν την αυγή τους στη θέση της Τουρκίας ως αναθεωρητικής δύναμης και στην προσπάθεια της για ενάσκηση πολιτικής ρεύματος νεοοθωμανισμού και «παροχής» προστασίας των απανταχού Μουσουλμάνων. Σε όλα τα παραπάνω, πρέπει να συνυπολογισθεί το γεγονός ότι, οι συνθήκες σταθερότητας για την ενεργειακή ασφάλεια αποτελούν κύριο στοιχείο του μεσογειακού περιβάλλοντος, καθόσον σχεδόν το μισό των εισαγωγών φυσικού αερίου και πετρελαίου της Ευρώπης διέρχονται από τη Μεσόγειο, με το ανατολικό κομμάτι αυτής να διαδραματίζει κύριο ρόλο, λόγω της εγγύτητας με τη διώρυγα του Σουέζ, τη Μέση Ανατολή και τη Μαύρη Θάλασσα. Συνεπώς, ένα ασφαλές, σταθερό περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο είναι σημαντικό τόσο για τις χώρες που εισάγουν, όσο και για τις χώρες - παραγωγούς ενέργειας, αλλά και τις χώρες μέσω των οποίων γίνεται η διαμετακόμιση των ενεργειακών προϊόντων.

Αν προσπαθούσαμε να συγκεντρώσουμε τις ανωτέρω απειλές που προέρχονται από την Τουρκία, συνοψίζουν τις βλέψεις της και πρέπει να τους δώσουμε ένα όνομα, αυτό θα

ήταν «Γαλάζια Πατρίδα» («Mavi Vatan»)⁶¹ Την 13η Νοεμβρίου του 2019, κατατέθηκαν από την Τουρκία, μέσω του αντιπροσώπου της στον ΟΗΕ Φερντίναντ Σινιρλίογλου, συγκεκριμένες συντεταγμένες σύμφωνα με οποίες προσδιορίζονται τα εξωτερικά όρια της τουρκικής υφαλοκρηπίδας. Η εν λόγω επιστολή⁶² έθετε ως δυτικό όριο των αιτιάσεων επί της «τουρκικής υφαλοκρηπίδας» τον 28ο Μεσημβρινό, ο οποίος «έτεμνε» κάθετα την Ρόδο. Με το εν λόγω κείμενο, που κατέθεσε στα Ηνωμένα Έθνη, ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Τουρκίας διεκδικούσε ακόμη και μέρος της ελληνικής υφαλοκρηπίδας νότια της Κρήτης, στοχεύοντας προφανώς να «σχηματίσει θαλάσσια σύνορα» της Τουρκίας με την Λιβύη, υφαρπάζοντας ή λεηλατώντας θαλάσσιες περιοχές που σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο ανήκουν σε ελληνικά κυριαρχικά δικαιώματα. Προφανώς η εν λόγω διπλωματική ενέργεια, ήταν το προοίμιο του εν συνεχεία υπογραφέντος παράνομου τουρκολυβικού συμφώνου κατά το έτος 2020. Η ούτως καλούμενη «Γαλάζια Πατρίδα», τουλάχιστον όπως την αντιλαμβάνεται η σημερινή τουρκική ηγεσία, επεκτείνεται σε μια έκταση συνολικά 462.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων στις τρεις θάλασσες που περιβάλλουν την Τουρκία: ήτοι το Αιγαίο, την Ανατολική Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο. «Το δόγμα της Γαλάζιας Πατρίδας», δεν είναι καινούργιο στην «τουρκική στρατηγική σκέψη». Κάθε φορά που η Τουρκία δραστηριοποιείται με νέους τρόπους στο εξωτερικό, εμφανίζονται διάφοροι όροι στη δημόσια συζήτηση, όπως *Rax Ottomana*, *Rax Turkana*, Νέο-Οθωμανισμός, Παντουρκισμός, Παν-Ισλαμισμός, και εσχάτως η «Mavi Vatan».⁶³

Τις τουρκικές θέσεις έχει στο πρόσφατο παρελθόν αναπτύξει και ο απόστρατος ναύαρχος Τζεμ Γκιουρντενίζ τόσο σε ελληνικά ΜΜΕ⁶⁴ όσο και σε ξένα. Ο εν λόγω τούρκος θεωρητικός τόνισε χαρακτηριστικά τον Σεπτέμβριο του 2020 στην ηλεκτρονική έκδοση της «Washington Post» ότι «Δεν μπορούμε να παραμελήσουμε τις θάλασσες ξανά. Δεν μπορούμε να απομακρυνθούμε από τη γεωπολιτική της Μεσογείου, τον πολιτισμό της Μεσογείου»⁶⁵ Αρχικός εμπνευστής του δόγματος είναι στην πραγματικότητα το τουρκικό ΠΝ, από την εποχή του Μουσταφά Κεμάλ «Ατατούρκ». Έπειτα, το τουρκικό Ναυτικό έγινε ο φύλακας των θαλασσιών συμφερόντων της Δημοκρατίας. Ο όρος «Γαλάζια Πατρίδα» πρωτοεμφανίζεται το 2006, όταν ο Γκιουρντενίζ ήταν διευθυντής Σχεδιασμού Πολιτικής στο αρχηγείο του τουρκικού Πολεμικού Ναυτικού και επαναλαμβάνεται από τον απόστρατο ναύαρχο Τζιχάτ Γιαϊτζί το 2011 στα βιβλία του.⁶⁶ Το δόγμα έχει ουσιαστικά δύο πυλώνες. Ο πρώτος σκοπό έχει να υποδείξει τις τουρκικές περιοχές «θαλάσσιας δικαιοδοσίας υπό εθνική κυριαρχία», όπως τα χωρικά ύδατα, η υφαλοκρηπίδα, η ΑΟΖ και ο δεύτερος σκοπεύει να δημιουργήσει μια θαλάσσια κοσμοθεωρία, για την Τουρκία. Ο βασικός οδηγός για τη «Γαλάζια Πατρίδα» είναι η διασφάλιση, αλλά και η προστασία για την Τουρκία, ανακηρυγμένων ή όχι περιοχών θαλάσσιας δικαιοδοσίας. Σαν συμπλήρωμα της παραπάνω θεωρίας και σύμφωνα με τα αναγραφόμενα σε ένα από τα βιβλία του Τζιχάτ Γιαϊτζί, υποστηρίζεται πως η προσπάθεια της Κυπριακής Δημοκρατίας (την αναφέρει ως «Ελληνοκυπριακής Διοίκησης Νοτίου Κύπρου) από το 2003 «επιχειρεί να επωφεληθεί από τις ενεργειακές πηγές της περιοχής», συνάπτοντας διμερείς συμφωνίες που αγνοούν τα δικαιώματα των άλλων χωρών. Οι εν λόγω κινήσεις αποτελούν κατά την τουρκική λογική τη

⁶¹Παράρτημα «Ζ»

⁶²Η επιστολή του μόνιμου αντιπροσώπου της Τουρκίας στον ΟΗΕ Φερντίναντ Σινιρλίογλου την 13η Νοεμβρίου 2019 παρατίθεται στο συνημμένο Παράρτημα «Δ»

⁶³Τζιχάτ Ζήνωνας, «Οι δύομισι πόλεμοι και η Άσκηση MAVIVATAN - Στρατηγική Κουλτούρα και το νέο Στάδιο της Τουρκικής Στρατηγικής», Μάρτιος 2020 (ΕΛΙΑΝΕΠ)

⁶⁴<https://www.protothema.gr/greece/article/960263/poios-einai-kai-ti-zitaei-o-gourou-tis-galazias-patridas/> (πρόσβαση 18 Δεκ 20)

⁶⁵https://www.washingtonpost.com/world/middle-east/turkey-greece-blue-homeland/2020/09/26/15cf7afe-fc3b-11ea-830c-a160b331ca62_story.html (πρόσβαση 18 Δεκ 20).

⁶⁶Τζιχάτ Γιαϊτζί «Ο αγώνας διαμοιρασμού της Ανατολικής Μεσογείου κι η Τουρκία» Εκδοτικός Οίκος Kirmizi Kedi, και «Η Έννοια της ΑΟΖ με ερωτήσεις και απαντήσεις» και «Οι απαιτήσεις της Ελλάδας» (Εκδόσεις Τουρκικής Ιστορίας)

Θεμελιώδη αιτία του προβλήματος των περιοχών θαλάσσιας δικαιοδοσίας στην Ανατολική Μεσόγειο.⁶⁷

3.2 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην Παράγραφο 19, η Συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής και της Ιταλικής Δημοκρατίας περί της οριοθέτησης των ζωνών της υφαλοκρηπίδας των δυο χωρών του 1977, υπεγράφη στην Αθήνα στις 24 Μαΐου 1977 και κατόπιν κυρώθηκε με τον Νόμο 786/1978, ΦΕΚ Α 101, ενώ τέθηκε σε ισχύ την 12 Νοεμβρίου 1980. Όταν ολοκληρώθηκε η Συμφωνία οι διαπραγματεύσεις στην Τρίτη Συνδιάσκεψη για το ΔΘ, είχαν ήδη αρχίσει και δεν θα ήταν δυνατόν να αναφέρεται σε αυτή. Μολαταύτα ίσχυε η Σύμβαση της Γενεύης για την Υφαλοκρηπίδα, του 1958 στην οποία η Ελλάδα είχε προσχωρήσει το έτος 1972⁶⁸, αλλά όχι η Ιταλία. Συνεπώς η κοινή βάση της Συμφωνίας ήταν το εθιμικό δίκαιο, αν και κανένα από τα δυο μέρη δεν κάνουν κάποια σχετική αναφορά. Εδώ πρέπει να ειπωθεί ότι στη Συμφωνία του 2020 και οι δυο χώρες, στο προοίμιο δηλώνουν emphaticά ότι, εφαρμόζουν τις προβλεπόμενες διατάξεις της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, της οποίας και οι δύο είναι μέρη.⁶⁹ Έτσι θέτουν την μεταξύ τους σχέση μέσα σε ένα ευρύτερο συμβατικό πλαίσιο. Παρόλα αυτά στο κείμενο γίνεται έμμεση αναφορά στην εθιμική βάση των θαλασσιών ζωνών: «... των θαλασσιών ζωνών, στις οποίες οι δυο χώρες νομιμοποιούνται να ασκούν, αντιστοίχως, τα κυριαρχικά δικαιώματα ή τη δικαιοδοσία τους σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο...».

Γενικότερα όμως οι δυο Συμφωνίες ταυτίζονται σε σημείο που θα λέγαμε ότι αποτελούν μια ελληνο-ιταλική συμφωνία οριοθέτησης σε δυο μέρη. Η Σύμβαση του 1977 ρητώς αναφέρει για τη μέθοδο οριοθέτησης: «επί τη βάσει της αρχής της μέσης γραμμής», «λαμβάνομένων υπ' όψιν των συμφωνηθεισών αμοιβαίων μικρών διαρρυθμίσεων», χωρίς να χρειαστεί περαιτέρω επανάληψη στην Σύμβαση του 2020. Η γραμμή οριοθέτησης αποτελείται από μόλις 16 σημεία, τα οποία εκκινούν ΒΔ των ν. Οθωνών και καταλήγουν ΝΔ της Πελοποννήσου. Αν και υπάρχουν μικρές προσαρμογές αυτές αφορούν στην αμοιβαία προσαρμογή της μέσης γραμμής (σημεία 5, 8 και 16,) και είναι απολύτως σαφές ότι, στο τελικό αποτέλεσμα καταλήγουν ακριβώς στο ίδιο εμβαδόν και για τις δυο χώρες.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό ότι σε όλα τα νησιά αναγνωρίζεται επήρεια στην οριοθετική γραμμή, ακόμη και στις ακατοίκητες νησίδες (πχ Αρπύια στις Στροφάδες). Μολαταύτα, δεν έχουν όλα τα νησιά την ίδια επήρεια στην οριοθετική γραμμή. Τα μεγαλύτερα νησιά των Επτανήσων όπως η Κέρκυρα, η Κεφαλονιά και η Ζάκυνθος έχουν μεγάλη επήρεια, ενώ αντίθετα στους Οθωνούς και στο Μαθράκι αναγνωρίζεται επήρεια τριών τετάρτων. Στις δε Στροφάδες μόνο αναγνωρίζεται μισή επήρεια. Στην πράξη, οι ελληνικές υποχωρήσεις όπως στο σημείο 16 (Στροφάδες) στο οποίο το όριο έχει μετατοπισθεί εις βάρος της Ελλάδος κατά 2,75 ν.μ., αντισταθμίζεται πλήρως από άλλες ιταλικές υποχωρήσεις. Επίσης σημαντικό είναι ότι τα σημεία βάσης, από τα οποία η μέση γραμμή αρχίζει να προσμετρείται, βρίσκονται σε νησιά. Αν και η Ελλάδα επιθυμούσε διακαώς μια τέτοια χάραξη η ιταλική πλευρά την αποδέχθηκε, διότι επεδίωκε να την χρησιμοποιήσει ως προηγούμενο έναντι της Τυνησίας στην κεντρική Μεσόγειο.

Η οριοθέτηση συμφωνίας μεταξύ των κρατών μπορεί να χαραχθεί με οποιονδήποτε τρόπο τα εμπλεκόμενα μέρη συμφωνήσουν (με ή χωρίς τον κανόνα της μέσης γραμμής, με ή χωρίς μεθοδολογία οριοθετικής γραμμής σε τρία στάδια κτλ). Είναι χαρακτηριστικό ότι σε

⁶⁷Αργυρού Ιωάννης «ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΟΖ – ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ» Πτυχιακή Εργασία (Παν. Νεάπολις Πάφου, 2015) Σελ.13,14

⁶⁸Κυρώθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 1182/1972, ΦΕΚ Α 211

⁶⁹Άρθρο 1 παράγραφος 1 της Συμφωνίας

όλη την διάρκεια των ελληνο-ιταλικών διαπραγματεύσεων που κατέληξαν στις συμφωνίες δεν συζητήθηκε ο έλεγχος αναλογικότητας το 1977 ή έστω ο προσδιορισμός της οριοθετούμενης περιοχής το 2020. Σε γενικές γραμμές φαίνεται ότι μεταξύ αντικείμενων ακτών (παράλληλων ή και όχι) που έχουν συγκρίσιμη μορφολογία και συγκρίσιμο μήκος κυριαρχούν ξεκάθαρα λύσεις ίσης απόστασης ή οιονεί ίσης απόστασης. Τέτοια παραδείγματα εκτός της Συμφωνίας Ελλάδας – Ιταλίας είναι οι Συμφωνίες Καναδά – Δανίας (Γροιλανδία), Κούβας –Μεξικού, Κούβας –Αιτής, Νορβηγίας – Η. Βασιλείου και Φιλανδίας-Σουηδίας, ενώ μεταξύ αντικείμενων ακτών με μορφολογία και μήκος διαφορετικά εντοπίζονται λύσεις οι οποίες δεν βασίζονται στην αρχή της ίσης απόστασης (πχ Ινδία – Μαλβίδες, Ιρλανδία Ην. Βασίλειο το 1988).

3.3 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΟΖ ΜΕ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Την 9 Ιουνίου 2020 ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας και ο Ιταλός ομόλογος του συνυπέγραψαν την συμφωνία για ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών, η οποία βασίζεται στις διατάξεις της Σύμβασης του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982 (UNCLOS). Σε μόλις πέντε Άρθρα η Αθήνα και η Ρώμη συμφώνησαν να εφαρμοστεί η οριοθετική γραμμή της ελληνοιταλικής συμφωνίας της 24^{ης} Μαΐου 1977 ⁷⁰ για την οριοθέτηση και άλλων θαλασσιών ζωνών στις οποίες οι δύο χώρες νομιμοποιούνται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο.

Στην Παράγραφο 1 (άρθρο 1) της Συμφωνίας⁷¹ για την οριοθέτηση της ΑΟΖ αναφέρεται το εξής: "Η οριοθετική γραμμή των θαλασσιών ζωνών στις οποίες οι δύο χώρες νομιμοποιούνται να ασκούν, αντιστοίχως, τα κυριαρχικά δικαιώματα ή τη δικαιοδοσία τους σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο θα είναι η οριοθετική γραμμή για την υφαλοκρηπίδα που καθορίσθηκε με τη Συμφωνία του 1977 μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την οριοθέτηση των αντίστοιχων υφαλοκρηπίδων". Αντίστοιχα στην Παράγραφο 2 (άρθρο 1) αναφέρονται οι συντεταγμένες που ορίζουν την οριοθετική γραμμή και στην Παράγραφο 3 (άρθρο 1) σημειώνεται ότι "η παρούσα οριοθέτηση θα επεκταθεί προς οιαδήποτε κατεύθυνση μέχρι τα σημεία συνάντησης των θαλασσιών ζωνών των αντίστοιχων γειτονικών Κρατών, όταν θα έχουν συναφθεί οι σχετικές συμφωνίες". Επίσης στο άρθρο 2 επισημαίνεται το εξής: "Όταν το ένα Μέρος λάβει την πρωτοβουλία να ανακηρύξει μία θαλάσσια ζώνη που εκτείνεται μέχρι την οριοθετική γραμμή του άρθρου 1 της παρούσας Συμφωνίας, θα ενημερώσει σχετικά το άλλο Μέρος το συντομότερο δυνατό", ενώ στο άρθρο 4 υπογραμμίζεται ότι "η παρούσα Συμφωνία δεν θίγει τις αλιευτικές δραστηριότητες που διεξάγονται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις διατάξεις του άρθρου 58 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σχετικά με τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις υποχρεώσεις των λοιπών Κρατών στην αποκλειστική οικονομική ζώνη των Μερών, όπως προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο".

Η Συμφωνία της 9ης Ιουνίου 2020, στην ουσία αποτελεί μια μεταβολή ή εξέλιξη της Συμφωνίας του 1977 για την Υφαλοκρηπίδα σε μία αντίστοιχη ενιαίων θαλασσιών συνόρων και προφανώς πρόκειται μία συμφωνία με πολιτικές προεκτάσεις και μηνύματα προς όλες τις γειτονικές χώρες. Η Ελλάδα μέσα από την οριοθέτηση εμφανίζεται ότι είναι προσηλωμένη στο Διεθνές Δίκαιο και τη νομιμότητα. Άλλωστε η σύγχρονη τάση περί κοινής οριοθέτησης των λειτουργικών ζωνών, επιβάλλει, την οριοθέτηση της ΑΟΖ έτσι ώστε να συμπίπτει με αυτή της Ηπειρωτικής Υφαλοκρηπίδας. Μια διαφορετική προσέγγιση θα αποτελούσε παραδοξότητα χωρίς πρακτικό όφελος, για πολλούς λόγους. Επίσης προσδόθηκε πρόσθετη αξία στην ήδη υφιστάμενη συμφωνία και θα ήταν παράλογο κάποιος να μην συμφωνεί, διότι η ΑΟΖ πέραν των προβλέψεων για βυθό και υπέδαφος αφορά στη στήλη του θαλάσσιου

⁷⁰Βλ. ανωτέρω Παράγραφο 42.

⁷¹Βλ. Παράρτημα «ΣΤ»

ύδατος και στην επιφάνεια. Η Ιταλία, με γνώμονα φυσικά τα δικά της συμφέροντα, ακολούθησε την τακτική του 1977, αναφορικά με τα «ιστορικά» αλιευτικά δικαιώματα της και ως συμπέρασμα προκύπτει ότι, η συμφωνία του 2020, έγινε δυνατή κατόπιν συμβιβασμού από την ελληνική πλευρά, με τα δικαιώματα των Ιταλών αλιέων να περιγράφονται σαφώς ως προς τους περιορισμούς της αλιείας. Εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι, αν αυτό φαίνεται παράδοξο, το ακόμα παραδοξότερο προκύπτει με την επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης από τα 6 νμ στα 12 ν.μ. όπου οι Ιταλοί ψαράδες θα έχουν το δικαίωμα αλιεύσεως συγκεκριμένων ειδών μέσα στην ελληνική αιγιαλίτιδα ζώνη.⁷² Από το γεγονός αυτό είναι εμφανές ότι καταργείται η έννοια της ΑΟΖ, ως οικονομική ζώνη και αποδεικνύεται πως η συμφωνία επιδιώχθηκε από την Ελλάδα όχι για οικονομικούς σκοπούς μόνο, αλλά κυρίως για γεωπολιτικούς. Το κέρδος είναι ότι, με την εν λόγω συμφωνία επιβεβαιώνονται τα δικαιώματα των νησιών σε θαλάσσιες ζώνες και επισημαίνεται το αυτονόητο δικαίωμα της επέκτασης των χωρικών θάλασσα κατά μήκος όλων των ηπειρωτικών και νησιωτικών ακτών της επικράτειας.⁷³ Συμπληρωματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι, στη φάση της κύρωσης η Ελλάδα συμφώνησε για την οριοθέτηση της ΑΟΖ, την οριογραμμή της συμφωνίας του 1977 ανεξαρτήτως των προβλέψεων της μεταγενέστερης Διεθνούς Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, στο πλαίσιο της αρχή «Pacta Sunt Servanda» μεταξύ χωρών φίλων και εταίρων στην ΕΕ.⁷⁴

Αν και προϋπήρχε η οριοθέτηση για την υφαλοκρηπίδα από το 1977, επιβαλλόταν διαφορετική οριοθέτηση για την θαλάσσια στήλη καθώς όπως υπογραμμίζεται στο Διεθνές Δικαστήριο, ενώ δεν υπάρχει ΑΟΖ χωρίς υφαλοκρηπίδα, στην έννοια της υφαλοκρηπίδας δεν υφίσταται κατά αντιστοιχία αυτή της ΑΟΖ. Επίσης με την UNCLOS οι δύο οριοθετήσεις ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας συμπίπτουν. Η συμφωνία του 1977 βάση της οποίας έγινε και η νέα συμφωνία για ΑΟΖ, δεν στηρίχθηκε στη βάση γεωμετρικής μεθόδου (μέση γραμμή) αλλά είχε προσαρμογές και πνεύμα συμβιβασμού ώστε να ισοσκελίσει με «αποζημιώσεις» πιθανή μείωση επήρειας μικρών νησιών και για τις δύο πλευρές.⁷⁵ Γενικά πάντως η επιδίωξη ήταν να μοιραστεί το θαλάσσιο εμβαδόν σε ίσα μέρη.

Η εν λόγω συμφωνία για ΑΟΖ αποτέλεσε σημαντική σελίδα στην ελληνική εξωτερική πολιτική καθώς η χώρα γίνεται το 133ο κράτος που την κατοχυρώνει επίσημα. Τερματίστηκε έτσι η πολυετής αποχή της χώρας από την άσκηση των δικαιωμάτων, που της εκχωρεί η UNCLOS.⁷⁶ Παρ' όλα αυτά το καθεστώς της μειωμένης επήρειας, των Οθωνών νήσων κυρίως, μάλλον θα αποτελέσει προηγούμενο στις προσπάθειες επανεκκίνησης των διαπραγματεύσεων για την οριοθέτηση της ΑΟΖ με την Αλβανία ενώ είναι σχεδόν σίγουρο ότι η Τουρκία θα το εκμεταλλευτεί και θα το εντάξει στα ήδη παράλογα και παράδοξα επιχειρήματα της. Η Ελλάδα έχοντας θαλάσσια σύνορα με έξι κράτη – Τουρκία, Ιταλία, Λιβύη, Αίγυπτο, Κύπρο, Αλβανία – ιδανικά θα έπρεπε να επιδιώξει να καταθέσει στον ΟΗΕ τις συντεταγμένες ολόκληρης της ΑΟΖ της, για να καθιερώσει το δικαίωμα απόκτησης αυτών των κυριαρχικών της δικαιωμάτων. Έτσι θα είχε αποφευχθεί η δημιουργία «κενών» περιοχών που

⁷²Αρχιπλοίαρχος (εα) Κυριάκος Ν. Ποχάνης Π.Ν. <https://www.kathimerini.gr/society/1082532/analysis-i-oriothetisi-aoz-metaxy-elladas-kai-italias/> (Πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2021)

⁷³Με τη διεθνή νομολογία έχει επιβεβαιωθεί ότι τα νησιά (άρθρο 121 της Σύμβασης του 1982) έχουν δικαίωμα σε όλες τις θαλάσσιες ζώνες η έκταση όμως αυτού του δικαιώματος διαφέρει από περίπτωση σε περίπτωση και εξαρτάται από τη θέση στην οποία βρίσκονται στην περιοχή οριοθέτησεως και το μέγεθος τους.

⁷⁴Πηγή: (Βλ. σημείο 7+1)<https://evenizelos.gr/mme/articlesinthepress/435-articles2020/6289-ev-venizelos-diloseis-pou-tha-itan-skopimo-na-kanei-i-kyvernisi-eks-onomatos-tis-ellinikis-dimokratias-sti-diadikasia-kyrosis-tis-symfonias-elladas-aigyptou-kai-tis-symfonias-elladas-italias.html>

⁷⁵Λιάκουρας Πέτρος ««Η οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο θα αμφισβητήσει έμπρακτα το τουρκο-λιβυκό μνημόνιο» (14 Ιουν 2020) Πηγή: https://www.efsyn.gr/politiki/synenteyxeis/247535_i-oriothetisi-aoz-me-tin-aigypto-tha-amfisbitisei-empakta-toyrko

⁷⁶Συρίγος Άγγελος ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ «TheToc»: Τι σημαίνει η συμφωνία Ελλάδας - Ιταλίας για την ΑΟΖ.

Πηγή: <https://www.capital.gr/politiki/3459751/agg-surigos-sto-thetoc-ti-simainei-i-sumfonia-elladas-italias-gia-tin-aoz>

προέκυψαν με τις τμηματικές συμφωνίες εν αναμονή της συμφωνίας με τα λοιπά ενδιαφερόμενα κράτη, όπως λ.χ. συμβαίνει αυτή τη στιγμή με την επήρεια του Καστελόριζου. Σε κάθε περίπτωση όμως ακόμα και η τμηματική οριοθέτηση είναι ενισχυτική για τις εθνικές διεκδικήσεις και θέσεις, από την απουσία οποιασδήποτε συμφωνίας με κάποιο γείτονα, όταν και αν η υπόθεση φτάσει σε κάποιο Διεθνές δικαιοδοτικό όργανο. Αν θα εντοπίζαμε πιθανές πηγές ανησυχίας, θα μπορούσε κανείς ίσως να εστιάσει σε δύο πράγματα:

α. Όταν επετεύχθη η Συμφωνία, η Ελλάδα δεν είχε επεκτείνει την χωρική θάλασσα ακόμα στα 12 ν.μ.⁷⁷ Πιθανόν η Τουρκία να το χρησιμοποιήσει στο μέλλον όποτε κρίνει σκόπιμο και όπως κατά το δοκούν θα ήθελε να το παρουσιάσει, ότι δηλαδή η οριοθέτηση της ΑΟΖ δεν έχει σχέση με την επέκταση των χωρικών υδάτων, όταν μάλιστα και για εμάς είναι αποδεκτό εμπράκτως.

β. Το καθεστώς της μειωμένης επήρειας σε ότι αφορά στις Διαπόντιες Νήσους θα επηρεάσει τις διαπραγματεύσεις με την Αλβανία για την οριοθέτηση ΑΟΖ. Αν και είχαν υπάρξει στο πρόσφατο παρελθόν διαφωνίες για το συγκεκριμένο θέμα, παρά την παλαιότερη αρχική συμφωνία (την οποία η Αλβανία ακύρωσε⁷⁸) εκτιμάται ότι η γειτονική χώρα θα εκφράσει στο μέλλον, μάλλον τις τουρκικές απόψεις παρά την δική της θέληση για διευθέτηση του θέματος με την Ελλάδα.

3.4 ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΟΖ ΜΕ ΑΙΓΥΠΤΟ

Το κείμενο για τη συμφωνία περί οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου υπεγράφη την Πέμπτη 6 Αυγούστου 2020, στο Κάιρο και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης την Παρασκευή 28 Αυγούστου 2020, όπως έχει αναφερθεί στην ανωτέρω παράγραφο 18. Στο Προοίμιο της Συμφωνίας, γίνεται σαφή και ρητή αναφορά ότι οι δύο χώρες αναγνωρίζουν τη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS). Επίσης στο άρθρο 1 στην παράγραφο (α) σαφώς αναφέρεται και ορίζεται ότι, οι δύο πλευρές έχουν έρθει σε «μερική θαλάσσια οριοθετική γραμμή». Εφόσον ένα από τα δύο συμβαλλόμενα Μέρη θελήσει να αρχίσει διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με άλλο κράτος για την οριοθέτηση ΑΟΖ, που μοιράζεται με τα δύο Μέρη τις θαλάσσιες ζώνες τους, το εν λόγω Μέρος πριν έρθει σε συμφωνία με το τρίτο κράτος έχει υποχρέωση να έρθει σε διαβούλευση και να ενημερώσει το άλλο Μέρος της Συμφωνίας [άρθρο 1 παράγραφος (ε)]. Επίσης προβλέπεται ότι εφόσον υπάρχουν φυσικοί πόροι που εκτείνονται στις δύο ΑΟΖ, τότε Ελλάδα και Αίγυπτος οφείλουν να έρθουν σε συμφωνία συνεργασίας, με σκοπό την κοινή εκμετάλλευση (άρθρο 2). Εδώ ξεκάθαρα απαντάται και το ερώτημα, αν η Ελλάδα έσφαλλε παραχωρώντας επιπλέον ΑΟΖ στην Αίγυπτο σε μία περιοχή, όπου υπάρχουν ενδείξεις σύμφωνα με επιστημονικές έρευνες, ότι φιλοξενεί μεγάλα κοιτάσματα φυσικών πόρων: Η απάντηση είναι όχι, δεν έσφαλλε, όχι βέβαια υπό το πρίσμα οικονομικών όρων, αλλά και για μια σειρά γεωπολιτικών λόγων, οι οποίοι θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Η συμφωνία Ελλάδας – Αιγύπτου για την ΑΟΖ καταρχήν «είναι μία καλή αρχή».⁷⁹ Ζητήματα δεκαετιών μπήκαν σε μία σειρά και αυτό είναι σημαντικό, αν και παραμένουν

⁷⁷Το νομοσχέδιο του ΥΠΕΞ περί «Καθορισμού του εύρους της αιγιαλίτιδας ζώνης στη θαλάσσια περιοχή του Ιονίου και των Ιονίων Νήσων μέχρι το Ακρωτήριο Ταίναρο της Πελοποννήσου», ψηφίστηκε και έλαβε 284 ψήφους «υπέρ», 16 ψήφους «παρών» και καμία ψήφο «κατά» την 20 Ιανουαρίου 2021.

Πηγή: <https://www.tanea.gr/2021/01/20/politics/perase-me-284-psifous-to-nomosxedio-gia-tin-epektasi-ton-xorikon-ydaton-sto-ionio/>

⁷⁸Τον Απρίλιο του 2009 οι δύο χώρες είχαν υπογράψει συμφωνία οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών, με πρωθυπουργό τον Κώστα Καραμανλή και ΥΠΕΞ την Ντόρα Μπακογιάννη. Αν και οι υπογραφές μπήκαν σε πανηγυρικό κλίμα όλα ακυρώθηκε το επόμενο καλοκαίρι του ίδιου χρόνου όταν ενώ ήταν σε εξέλιξη διαγωνισμός για έρευνες και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στο Ιόνιο.

Πηγή: <https://www.tanea.gr/2020/08/11/politics/government/epomenos-diplomatikos-stoxos-gia-tin-ellada-i-aoz-me-alvania/>

⁷⁹Μαρούδα Ντανιέλα.: «Η συμφωνία με την Αίγυπτο είναι μία καλή αρχή» (Εκτίμηση για τη συμφωνία ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου της καθηγήτριας Διεθνούς Δικαίου του Παντείου Πανεπιστημίου, μέλος της Ελληνικής αντιπροσωπείας στη Χάγη)

εκκρεμή ζητήματα, όπως η υιοθέτηση των «γραμμών βάσως» από την Ελλάδα και η επέκταση των χωρικών υδάτων όπως προβλέπει το Διεθνές Δίκαιο. Η Ελληνική διπλωματία έχει πλέον το συγκριτικό πλεονέκτημα της πρωτοβουλίας ενώ μικρά «προβλήματα» της αρχικής συμφωνίας μπορούν να διευθετηθούν καθοδόν προς τον καθορισμό μίας πλήρους γραμμής ΑΟΖ με την Αίγυπτο. Ενδεχομένως η επιμονή για την κατά απόλυτο τρόπο λύση των εκκρεμών ζητημάτων, να οδηγούσε τις διαπραγματεύσεις σε αδιέξοδο, το οποίο θα μας στερούσε ισχυρά νομικά ερείσματα που πλέον έχουμε.⁸⁰ Γενικότερα η Συμφωνία αποτελεί μια στρατηγική διευθέτησης των διμερών εκκρεμοτήτων ευρύτερα, η οποία προβλέπει οικοδόμηση νέων συμμαχιών και προωθεί τα εθνικά συμφέροντα πάντα μέσα από το πρίσμα σεβασμού προς το Διεθνές Δίκαιο. Επίσης μέσω αυτής επιβεβαιώνεται η πάγια θέση της χώρας, ότι τα νησιά έχουν κυριαρχικά δικαιώματα, ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα. Η συμφωνία έγινε μεταξύ δύο χωρών που δεν έχουν πρόθεση αμφισβήτησης των δικαιωμάτων της άλλης, δεν εκβιάζουν και δεν απειλούν. Παράλληλα, η συμφωνία επιβεβαίωσε την ακυρότητα του τουρκολιβυκού μνημονίου αφού έφτασε στην τελική της μορφή, μετά από 13 γύρους διαπραγματεύσεων (15 χρόνια από την έναρξη τους) και μόλις οκτώ μήνες ύστερα από τη παράλογη συμφωνία Άγκυρας – Τρίπολης.⁸¹

Ο αρχικός στόχος της Ελλάδας ήταν η ολοκληρωμένη συμφωνία οριοθέτησης με την Αίγυπτο όμως, η τμηματική οριοθέτηση φαίνεται να ήταν αιγυπτιακή επιδίωξη. Η Ελλάδα υπέγραψε συμφωνία μερικής (τμηματικής) οριοθέτησης Δυτικά του 28ου Μεσημβρινού, ώστε να ανταχθεί μέσω μιας έγκυρης και ισχυρής κατά το Διεθνές Δίκαιο, διμερούς συμφωνίας στο «μνημόνιο» Ερτογάν - Σάρατζ. Πλέον η Αίγυπτος επίσημα συμβαδίζει με την Ελλάδα στις απόψεις οριοθέτησης δυτικά του 28ου Μεσημβρινού, αλλά δεν θέλησε να έρθει σε αντιπαράθεση με την Τουρκία Ανατολικά αυτού. Η αιγυπτιακή πρόθεση ήταν να ανταχθεί στο τουρκολιβυκό «μνημόνιο». Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι, τόσο η Ιταλία όσο και η Αίγυπτος όταν σύναψαν τις Συμφωνίες ΑΟΖ με την Ελλάδα είχαν (και έχουν) χωρικά ύδατα 12ν.μ. ενώ η Ελλάδα είχε 6 ν.μ. Στο Ιόνιο αυτό έχει ήδη διευθετηθεί με την επέκταση στα 12 ν.μ. από τις 20 Ιανουαρίου 2021, ενώ παράλληλα μόνο η Τουρκία έχει επίσης χωρικά ύδατα 6 ν.μ. στην περιοχή.⁸² Πέραν τούτων εκτιμάται ότι, θα μπορούσαν να επισημανθούν ορισμένα σημεία χαρακτηριστικά της ελληνο-αιγυπτιακής Συμφωνίας, τα οποία ενδεχομένως να πρέπει να ληφθούν υπόψη στις μελλοντικές συζητήσεις επέκτασης της οριοθέτησης και είναι τα εξής:⁸³

α. Δεν υπάρχει σαφής αναφορά για τις αρχές που διέπουν την οριοθέτηση (κανόνας ίσης απόστασης / μέση γραμμή, πλήρης ή μερική επήρεια των νήσων) στο Προοίμιο και στα άρθρα της Συμφωνίας. Υπάρχει μόνο γενική αναφορά αναγνώρισης της UNCLOS στο Προοίμιο. Οι κανόνες που εφαρμόστηκαν (πχ μερική επήρεια Ρόδου, Κρήτης) γίνονται αντιληπτοί εκ του αποτελέσματος με την γεωγραφική και γεωμετρική ανάλυση, αλλά έχει σημασία να αναγράφονται στη Συμφωνία, για τη συγκρότηση και την πειστικότητα των

(Politica 89.8, 07 Αυγούστου 2020) Πηγή: <https://www.politica.gr/kriti/nt-marouda-h-sumfonia-me-tin-aigupto-einai-mia-kali-archi/>

⁸⁰Ως ανωτέρω 76

⁸¹Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/politics/1091079/i-aoz-elladas-aigyptoy-vasei-tis-symfonias-toy-ka-roy/>

⁸²Ευάγγελος Βενιζέλος «Οριοθετημένος διάλογος για την οριοθέτηση» (Άρθρο στην «Καθημερινή της Κυριακής» την 9 Αυγούστου 2020) Πηγή: <https://evenizelos.gr/mme/articlesinthepress/435-articles2020/6286-kathimerini-ev-venizelos-oriothetimenos-dialogos-gia-tin-oriothetisi.html>

⁸³Ευάγγελος Βενιζέλος Άρθρο στην ιστοσελίδα: <https://evenizelos.gr/mme/articlesinthepress/435-articles2020/6289-ev-venizelos-diloseis-pou-tha-itan-skopimo-na-kanei-i-kyvernisi-eks-onomatos-tis-ellinikis-dimokratias-sti-diadikasia-kyrosis-tis-symfonias-elladas-aigyptou-kai-tis-symfonias-elladas-italias.html>

θέσεων σε μελλοντικές διαπραγματεύσεις ή δικαστική κρίση, ως προς την οριοθέτηση με άλλη χώρα στην περιοχή και συγκεκριμένα με την Τουρκία.

β. Δεν υπάρχει αναφορά στην έννοια της υφαλοκρηπίδας η οποία ισχύει «*Ipsofacto, adInitio*» και χωρίς την απαίτηση ανακήρυξη της. Ενδεχομένως να πρέπει, έστω και μεταγενέστερα να δηλωθεί πως η έλλειψη αναφοράς στην υφαλοκρηπίδα οφείλεται στο γεγονός ότι, στη Μεσόγειο η έκταση και τα όρια της υφαλοκρηπίδας ταυτίζονται με αυτά της ΑΟΖ.

γ. Στη Συμφωνία με την Αίγυπτο, που έχει χωρικά θάλασσας 12ν.μ. δεν αναγράφεται ρητά ότι, η Ελλάδα μπορεί να επεκτείνει τα δικά της χωρικά θάλασσα έως τα 12ν.μ. Αν και η επέκταση των χωρικών υδάτων μέχρι τα 12 ν.μ. είναι δικαίωμα άσκησης κυριαρχίας και δεν απαιτεί συναίνεση άλλου κράτους, θα έπρεπε ίσως να δηλωθεί στη Συμφωνία. Μεταγενέστερα βέβαια έχει εξαγγελθεί η μελλοντική επέκταση έως 12ν.μ. στο Αιγαίο⁸⁴ και αυτό καθιστά σαφές την πρόθεση της Ελλάδας στο εν λόγω θέμα. Εκτιμάται ότι τέτοιες εξαγγελίες βοηθούν ώστε να γίνει αντιληπτή, τόσο στη Διεθνή κοινότητα όσο και σε ενδεχόμενο μελλοντικό Διεθνές δικαστήριο, η παραδοξότητα στη Μεσόγειο Θάλασσα η Τουρκία και η Ελλάδα να έχουν 6 ν.μ. χωρικά ύδατα, όταν οι γειτονικές χώρες βρίσκονται με 12 ν.μ.

δ. Στην πρόβλεψη του άρθρου 1 Παράγραφος (α) περί δυνατότητας ολοκλήρωσης της μερικής ελληνο-αιγυπτιακής οριοθέτησης υπάρχει γενικότητα και παραπομπή σε μελλοντικό απροσδιόριστο χρονικό σημείο, ενώ στην πρόβλεψη του άρθρου 1 Παράγραφος (δ)⁸⁵ δύναται να φανεί η εντύπωση πως, οι τουρκικοί ισχυρισμοί ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, περί μηδενικής επήρειας του Καστελλόριζου έχουν ληφθεί υπόψη και μάλιστα στη χειρότερη περίπτωση όχι μόνο από την Αίγυπτο, αλλά και από την Ελλάδα. Επίσης ο συνδυασμός του άρθρου 1 Παράγραφος (δ) με το άρθρο 1 παράγραφος (ε) δεν αποκλείει το ενδεχόμενο Αίγυπτος και Τουρκία να οριοθετήσουν μεταξύ τους Ανατολικά του 28ου μεσημβρινού με μόνη υποχρέωση της Αιγύπτου να ενημερώσει και να διαβουλευθεί με την Ελλάδα, χωρίς όμως να απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της, αφού δεν μεταβάλλονται οι γεωγραφικές συντεταγμένες του σημείου (Α).

4. Κεφάλαιο 4ο: ΣΥΓΚΡΙΣΗ

4.1. ΛΟΓΟΙ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΑΟΖ

Στο 3ο Κεφάλαιο της εργασίας έγινε αναφορά στο περιβάλλον ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο και το Αιγαίο και εξετάστηκαν και καταγράφηκαν οι πραγματικές ή «εν δυνάμει» καταστάσεις ασφαλείας, οι οποίες θα μπορούσαν να στρέφονται ή υφίστανται εις βάρος της Ελλάδας. Οι απειλές αυτές εντοπίζονται τόσο στις εύθραυστες ισορροπίες και τις νέες προκλήσεις, που έχουν προκύψει σε διεθνές επίπεδο, όσο και στις διεκδικήσεις της Τουρκίας μέσω του αναθεωρητικού νεοοθωμανικού, που χαρακτηρίζει την διεθνή πολιτική της προσέγγιση. Στη συνέχεια εξετάστηκαν οι συμφωνίες οριοθέτησης θαλασσιών ζωνών με την Ιταλία (Υφαλοκρηπίδα, ΑΟΖ) όσο και η συμφωνία μερικής οριοθέτησης ΑΟΖ με την Αίγυπτο. Οι εν λόγω οριοθετήσεις ολοκλήρωσαν διεργασίες και προσπάθειες διαφόρων πολιτικών δυνάμεων στο πέρασμα των τελευταίων δεκαετιών, που σκοπό είχαν την

⁸⁴<https://www.tovima.gr/2021/01/12/politics/dendias-diatiroume-sto-akeraio-to-dikaioma-epektasis-sta-12nm-kai-sto-aigaio/>

⁸⁵ «...προβλέπεται ότι οι γεωγραφικές συντεταγμένες του σημείου Ε με προέκταση προς τα Δυτικά ή του σημείου Α με προέκταση προς τα Ανατολικά μπορεί να αναθεωρηθούν με συμφωνία Ελλάδας - Αιγύπτου, σε περίπτωση οριοθέτησης με «αλλά ενδιαφερόμενα γειτονικά κράτη...»

εξασφάλιση των θαλασσίων συνόρων και την προάσπιση των εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας, έναντι διεκδικήσεων, κυρίως της Τουρκίας.

Μετά τα τελευταία αποτελέσματα των προσπαθειών αυτών η Ελλάδα καλείται πλέον να προσαρμοστεί γεωπολιτικές εξελίξεις στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, αλλά και να αντιδράσει περαιτέρω στο τουρκολυβικό σύμφωνο. Σε μια περιοχή υψηλής αστάθειας και έντασης οι ισχυρές δυνάμεις και οι συμμαχίες (ΗΠΑ, Ρωσία, Κίνα, Γαλλία, Γερμανία, ΕΕ, NATO) αναζητούν ζωτικό χώρο επέκτασης και ισχυροποίησης. Η έλλειψη ενός περιφερειακού σχεδίου ασφαλείας και οι μεταπτώσεις των αμερικανοτουρκικών σχέσεων έχουν φέρει στην επιφάνεια την ανάπτυξη καινούριων συμμαχιών και νέων συνεργασιών. Η Τουρκία θεωρεί ότι, οι διεκδικήσεις και τα συμφέροντα της απειλούνται με αποδυνάμωση, αλλά και με πιθανή μείωση του ρόλου της ως ενεργειακού κόμβου. Ο φόβος της γεωπολιτικής περιθωριοποίησης της σε συνδυασμό με την νεοοθωμανική τάση ανάδειξης της σε εν δυνάμει προστάτη των απανταχού μουσουλμάνων, την οδηγούν σε συνεχείς πράξεις βίας και επεμβατικής πολιτικής εις βάρος των γειτόνων της. Οι επεμβάσεις στη Συρία, η εμπλοκή στο Ναγκόρνο Καραμπάχ, η στήριξη του Σάρατζ στη Λιβύη και οι προκλητικές ενέργειες της «πολιτικής των γεωτρύπανων» δείχνουν αποφασιστικότητα και ομορτοουνισμό. Αναμένεται να χρησιμοποιήσει ότι μέσο διαθέτει για να στρέψει τις εξελίξεις υπέρ της, να διαταράξει την κανονικότητα στις ΑΟΖ των συνορευόντων κρατών και να δημιουργήσει τετελεσμένα με διεξαγωγή των δικών της γεωτρήσεων ενώ στο παρασκήνιο θα διαπραγματευτεί ανταλλάγματα με διάφορες εμπλεκόμενες πλευρές. Επίσης πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι το ζήτημα της οριοθέτησης των θαλασσίων ζωνών στην Ανατολική Μεσόγειο δεν είναι ένα ελληνοτουρκικό ζήτημα μόνο. Οι εκκρεμότητες οριοθέτησης εξακολουθούν να υφίστανται για την Ελλάδα και με άλλες χώρες, όπως η Αλβανία, η Λιβύη, η Αίγυπτος και μέχρι πρόσφατα η Ιταλία, με την οποία τουλάχιστον έχει διευθετηθεί.

Σε κάθε περίπτωση η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών της Ελλάδας με την Τουρκία στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο δεν πρόκειται να επιτευχθεί εμμέσως, μέσω οριοθέτησης των ζωνών αυτών μεταξύ Ελλάδας και γειτονικών κρατών, όπως επί παραδείγματι η Αίγυπτος και η Ιταλία. Φυσικά οι οριοθετήσεις τέτοιου τύπου στη Μεσόγειο δείχνουν αφενός, ότι γίνονται μεταξύ καλόπιστων γειτόνων και αφετέρου με βάση τους σαφείς κανόνες του διεθνούς δικαίου της θάλασσας, ενώ καταδεικνύουν επίσης την έλλειψη νομικής βάσης του τουρκολυβικού συμφώνου.

Το βασικό ερώτημα που προκύπτει και αποτελεί το μεθοδολογικό εργαλείο της παρούσας εργασίας για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων και προτάσεων είναι, αν οι Συμφωνίες με την Ιταλία και την Αίγυπτο (έστω «μερική») είναι επωφελείς για την Ελλάδα στο πλαίσιο ισχυροποίησης της θέσεως της στην Ανατολική Μεσόγειο, μέσα από τους κανόνες της Σύμβασης Δικαίου Θάλασσας (ΔΘ) του 1982 (United Nations Convention on the Law Of the Sea: UNCLOS III). Στη συνέχεια θα επιχειρηθεί σύγκριση των δύο συμφωνιών ΑΟΖ τις οποίες η χώρα έχει υπογράψει με τις γειτονικές χώρες, ούτως ώστε να φανεί ο βαθμός συνάφειας τους και ο σκοπός που εξυπηρετούν, ως εργαλεία σταθεροποίησης και ισχυροποίησης της στο ασταθές περιβάλλον που περιγράφηκε.

4.2 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει προσπάθεια καταγραφής των σημείων όπου οι συμφωνίες της Ελλάδας με τις Αίγυπτο και Ιταλία παρουσιάζουν ομοιότητες ως προς τον τρόπο επίτευξης, τις συνέπειες στα εθνικά συμφέροντα και το σκεπτικό διαμοιρασμού των θαλασσίων περιοχών μεταξύ των κυρίαρχων κρατών. Παρατηρήσουμε λοιπόν, ότι και οι δύο συμφωνίες:

α. Αποδεικνύουν ότι, η Ελλάδα δεν προβαίνει σε μονομερείς πράξεις και δρα υπό το πνεύμα της καλής γειτονίας και επίλυσης των διαφορών της με τα άλλα κράτη σύμφωνα με τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου.

β. Είναι ισορροπημένες και απόλυτα σύμφωνες με το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), όπως έχει εφαρμοσθεί τόσο σε πρακτική όσο και σε νομολογία.

γ. Εντάσσονται σε μια ευρύτερη εθνική στρατηγική, που αφορά στη διευθέτηση των διμερών εκκρεμοτήτων της χώρας με τους γείτονες της, στην οικοδόμηση αλλά και ενίσχυση συμμαχιών με τρόπο που να ευνοούνται τα εθνικά συμφέροντα ενισχύοντας τη διπλωματική θέση της χώρας. Αποτελούν, όπως έχει ειπωθεί σε ανωτέρω παράγραφο, «μια καλή αρχή» για υλοποίηση της στρατηγικής αυτής, για κλείσιμο εκκρεμοτήτων σε εθνικά θέματα, που χρονίζουν εδώ και δεκαετίες και αφήνουν μεγάλα περιθώρια για μελλοντικές διαπραγματεύσεις.

δ. Επιβεβαιώνουν ότι, οι νήσοι έχουν τόσο κυριαρχικά δικαιώματα όσο και δικαιώματα υφαλοκρηπίδας, αλλά και ΑΟΖ κατοχυρώνοντας την έστω και μειωμένη ορισμένες φορές, επήρεια τους στις θαλάσσιες ζώνες.

ε. Έχουν χαραχθεί με βάση την αρχή της αναλογικότητας μεταξύ των ακτών και των σημείων βάσης και όχι με τη αρχή της «μέσης γραμμής». Στην περίπτωση της συμφωνίας με την Αίγυπτο για παράδειγμα, δεν χωρίζεται η ΑΟΖ σε δύο ίσα τμήματα αλλά σε ποσοστό 55% - 45% με το μικρότερο ποσοστό στην Ελλάδα.⁸⁶ Αντίστοιχα στην ελληνοϊταλική οριοθέτηση υπάρχει αποδοχή μειωμένης επηρείας των νήσων, ανάλογη του μεγέθους αυτών.⁸⁷ Η αρχή αυτή επιδιώκεται από την Τουρκία σε κάποια σημεία της συζήτησης για οριοθέτηση με την Ελλάδα, όπως για παράδειγμα στην περιοχή της Μεγίστης.

στ. Δεν φτάνουν ως τα αντίστοιχα σύνορα των Αίγυπτου, Ιταλίας με τη Λιβύη. Η συμφωνία με την Αίγυπτο είναι τμηματική προς τα ανατολικά και προς τα δυτικά. Δεν φτάνει δηλαδή μέχρι τα σύνορα της Αιγύπτου με τη Λιβύη, χωρίς μάλιστα να υφίσταται το αντίστοιχο επιχείρημα ότι «δεν θέλει εντάσεις με την έτερη χώρα», που επικαλείται ως προς το ανατολικό όριο. Αυτό το σκεπτικό επικράτησε και στην ελληνοϊταλική συμφωνία, δηλαδή η οριοθέτηση δεν έφτασε προς το νότο μέχρι εκεί που ξεκινά η νοτιή ΑΟΖ Ιταλίας και Λιβύης.⁸⁸

ζ. Φέρνουν τη Λιβύη, η οποία έχει υπογράψει με την Τουρκία το μεταξύ τους σύμφωνο, μεταξύ δύο απολύτως νομίμων συμφωνιών και της αφαιρούν τυχόν ερείσματα μελλοντικής αποφυγής διαλόγου με την Ελλάδα, με σκοπό τη διευθέτηση των θαλασσιών ζωνών. Συνδυαστικά δηλαδή, αντιμετωπίζουν το τουρκολυβικό σύμφωνο και την απόπειρα οριοθέτησης, από την Τουρκία, θαλασσιών ζωνών στις οποίες δεν λαμβάνονται υπόψη τα κυριαρχικά δικαιώματα των νησιών.

θ. Δεν έχουν αναφορά σε «αιγιαλίτιδα ζώνη», ενώ την στιγμή που υπεγράφησαν οι εν λόγω αιγιαλίτιδες ζώνες ήταν ανόμοιες δηλαδή 12 ν.μ. για τις Αίγυπτο και Ιταλία, αλλά 6 ν.μ. για την Ελλάδα. Βέβαια εκ των υστέρων με νομοσχέδιο η αιγιαλίτιδα ζώνη στο Ιόνιο

⁸⁶<https://www.iefimerida.gr/politiki/pyra-kotzia-kata-tis-symfonias-elladas-aigyptoy-gia-tin-aoz-anoigei-tin-orexi-tis-toyrkias>

⁸⁷Σε ομιλία της κας Μαρίας Γαβουνέλη στην ΣΕΘΑ 73 ΚΦ (Οκτ 20) έχει αναφερθεί ότι, ως προς την μέθοδο οριοθέτησης έγινε «...επί τη βάσει της αρχής της μέσης γραμμής...» κατά τη Συμφωνία του 1977 με μικρές τροποποιήσεις. Ενώ η επήρεια των μεγάλων νησιών του Ιονίου (Κέρκυρα, Κεφαλλονιά, Ζάκυνθος) είναι πλήρης των Οθωνών, Σμοθράκης ¾ και των Στροφάδων 1/2 .

⁸⁸<https://www.iefimerida.gr/politiki/pyra-kotzia-kata-tis-symfonias-elladas-aigyptoy-gia-tin-aoz-anoigei-tin-orexi-tis-toyrkias>

επεκτάθηκε στα 12ν.μ. ενώ υπάρχουν εξαγγελίες για αντίστοιχη επέκταση και νότια της Κρήτης.⁸⁹

ι. Φέρνουν την Ελληνική πλευρά να έχει κάνει υποχωρήσεις και συμβιβασμούς σε θέματα, που πάγια διαφωνούσαν οι άλλες δύο χώρες κατά τη διάρκεια των συνομιλιών διαχρονικά. Έτσι για παράδειγμα στην περίπτωση με την Ιταλία αποδεχτήκαμε το συμβιβασμό ως προς τα «ιστορικά δικαιώματα» των Ιταλών αλιέων εντός της Ελληνική (πλέον) ΑΟΖ, αλλά με σαφή περιγραφή τους ως προς τους περιορισμούς της αλιείας, ενώ αντίστοιχα με την Αίγυπτο επίσης δεχτήκαμε συμβιβασμούς ως προς την οριοθέτηση μέχρι τον 28ο μεσημβρινό, για να μην έχει η άλλη χώρα προστριβές με την Τουρκία.⁹⁰

ια. Και οι δύο συμφωνίες αποτελούν σημαντική επιτυχία στην εξωτερική πολιτική της Ελλάδας καθώς επιβεβαιώνουν την αποφασιστικότητα της χώρας να διεκδικήσει τα δικαιώματα της που νομίμως προκύπτουν από την UNCLOS.

4.3 ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Στην παρούσα ενότητα θα γίνει προσπάθεια αντίστοιχη με την προηγούμενη, για καταγραφή των σημείων όπου οι συμφωνίες της Ελλάδας με τις Αίγυπτο και Ιταλία παρουσιάζουν διαφορές. Έτσι παρατηρούμε τα ακόλουθα:

α. Η συμφωνία με την Ιταλία βασίστηκε σε συντεταγμένες που έχουν συμφωνηθεί από το 1977, δηλαδή πριν ακόμα την εφαρμογή της UNCLOS και σκοπό είχαν την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας. Με την Αίγυπτο η συμφωνία αφορά οριοθέτηση μόνο ΑΟΖ, δεν έχει γίνει αναφορά σε υφαλοκρηπίδα και φυσικά έχει γίνει υπό το πρίσμα των κανόνων της UNCLOS, ενώ δεν απαιτείται Προεδρικό Διάταγμα για την θέση σε ισχύ.

β. Πλέον στο Ιόνιο έχει ανακηρυχθεί αιγιαλίτιδα ζώνη 12ν.μ. αν και έχει, όπως προαναφέρθηκε, εξαγγελθεί ότι η Ελλάδα θα επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της στο 12 ν.μ. τουλάχιστον νότια της Κρήτης στο προσεχές μέλλον.

γ. Οι δύο οριοθετήσεις με την Ιταλία, αν και όπως έχει αναφερθεί δεν φτάνουν νότια μέχρι την νοητή ΑΟΖ με τη Λιβύη, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ισχυρά διπλωματικά και νομικά μέσα, σε μια ενδεχόμενη προσπάθεια επίλυσης των ελληνοτουρκικών διαφορών για τις θαλάσσιες ζώνες (επί παραδείγματι στο ΔΔ της Χάγης). Βέβαια και η συμφωνία με την Αίγυπτο επίσης προσθέτει ισχυρά ερείσματα στην Ελλάδα μολαταύτα η παραπομπή σε απροσδιόριστο χρονικό σημείο στο μέλλον, για οριστική οριοθέτηση και το όριο του 28ου μεσημβρινού (ανατολικό άκρο οριοθέτησης) μπορεί να χρησιμοποιηθούν από την Τουρκία ως επιχειρήματα, για αποδοχή μηδενικής επήρειας του νησιωτικού συμπλέγματος του Καστελόριζου.

δ. Διαφαίνεται ότι, η μεν Ιταλία άδραξε τη ευκαιρία οριοθέτησης από τις ιστορικές συγκυρίες, για οικονομικούς πρωτίστως λόγους και έχει ως επίκεντρο την αλιεία⁹¹ (φυσικά αυτό δεν αποκλείει και την γεωπολιτική αξία που δίνει το κλείσιμο διεθνών συμφωνιών) ενώ η Αίγυπτος εκμεταλλεύτηκε την ανάγκη ύπαρξης συμφωνιών για την Ελλάδα, πήρε το τμήμα της οριοθέτησης με τους όρους που ήθελε και ταυτόχρονα δεν ήρθε

⁸⁹Την 20 Ιανουαρίου 2021 το νομοσχέδιο επέκτασης της αιγιαλίτιδας ζώνης σε 12ν.μ. ψηφίστηκε με 184 θετικές ψήφους στο Ελληνικό Κοινοβούλιο. Πηγή: <https://www.tanea.gr/2021/01/20/politics/perase-me-284-psifous-to-nomosxedio-gia-tin-epektasi-ton-xorikon-ydaton-sto-ionio/>

⁹⁰<https://www.iefimerida.gr/politiki/pyra-kotzia-kata-tis-symfonias-elladas-aigyptoy-gia-tin-aoz-anoigei-tin-orexi-tis-toyrkias>

⁹¹Λιάκουρας Πέτρος «Η Οριοθέτηση για ΑΟΖ με την Αίγυπτο θα αμφισβητήσει έμπρακτα το τουρκολυβικό μνημόνιο»

(14 Ιουν 2020) Πηγή: https://www.efsyn.gr/politiki/synenteyxeis/247535_i-oriothetisi-aoz-me-tin-aigypto-tha-amfisbitisei-emprakta-toyrko

σε άμεση σύγκρουση με την Τουρκία. Φυσικά η Τουρκία αντέδρασε, ανεβάζοντας τους τόνους σε διπλωματικό επίπεδο, αλλά πρακτικά η ελληνο-αιγυπτιακή συμφωνία δεν απορρίπτει πιθανή τουρκο-αιγυπτιακή συμφωνία ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, χωρίς την απαραίτητη συναίνεση της ελληνικής πλευράς.

ε. Η περίπτωση αναγνώρισης δικαιωμάτων στους Ιταλούς αλιείς και η πρόσβαση τους στους πληθυσμούς της κόκκινης γαρίδας, που φτάνουν εντός της Ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης μεταξύ των 6 ν.μ. και 12 ν.μ. για συγκεκριμένο αριθμό πλοίων και αλιευμάτων⁹² είναι ένα στοιχείο που δεν υπάρχει κατ'αντιστοιχία στη συμφωνία με την Αίγυπτο. Εδώ σημειώνεται ως πιθανό μελλοντικό έρεισμα της τουρκικής πλευράς, ότι δηλαδή η Ελλάδα έχει δεχτεί με την Ιταλία εκχώρηση μερικών κυριαρχικών δικαιωμάτων της για «ιστορικούς και οικονομικούς λόγους» στο Ιόνιο και ως εκ τούτου να ισχυρισθεί ότι παρόμοιοι λόγοι επιβάλλουν αντίστοιχη οροθέτηση και στο Αιγαίο.

στ. Η συμφωνία ΑΟΖ με την Ιταλία ισχυροποίησε μεν τα ελληνικά επιχειρήματα, σε ενδεχόμενη διαφωνία με έτερο κράτος περί οριοθετήσεων θαλασσίων ζωνών ενώπιον διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου, αλλά δεν μπορούσε να σχολιαστεί άμεσα από την Τουρκία καθώς δεν εφάπτεται θαλασσίων συνόρων της. Αντιθέτως η αντίστοιχη συμφωνία με την Αίγυπτο, έγινε αντικείμενο σχολιασμού από την τουρκική ηγεσία καθόσον ακυρώνει το τουρκολυβικό σύμφωνο. Πολλές φορές μάλιστα επιχειρήθηκε μέσω δηλώσεων των Τούρκων αξιωματούχων να παρουσιασθεί ως έμμεση αποδοχή εκ μέρους της Αιγύπτου, των επιχειρημάτων της για το καθεστώς οριοθέτησης ανατολικά του 28ου μεσημβρινού.⁹³ Έχει παρατηρηθεί δε, ότι η Τουρκία προσπαθεί να ακυρώσει την ελληνο-αιγυπτιακή συμμαχία ή να πετύχει μία αντίστοιχη συμφωνία με την Αίγυπτο ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, ιδιαιτέρως μετά το Μάρτιο του 2021.⁹⁴ Οι εν λόγω τουρκικές διπλωματικές προσπάθειες δεν έχουν λάβει θετικής ανταπόκρισης από την Αιγυπτιακή πλευρά μέχρι και το χρόνο συγγραφής της παρούσας εργασίας

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη μελέτη του προβλήματος, με βάση το ερώτημα που τέθηκε ως μεθοδολογικό εργαλείο προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

α. Η οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών με την Ιταλία δεν παρουσίασε ιδιαίτερα προβλήματα. Η συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ έγινε πάνω στην ήδη υπάρχουσα συμφωνία για υφαλοκρηπίδα του 1977, οι συνομιλίες δεν κράτησαν χρονικά πολύ (από τη στιγμή βέβαια, που η Ελλάδα αποφάσισε την έναρξη τους) και ολοκληρώθηκαν μέσα σε ένα κλίμα αμοιβαίας κατανόησης και σεβασμού των κυριαρχικών δικαιωμάτων των δύο χωρών, χωρίς να αφήνουν γενικότητες και παραπομπές σε απροσδιόριστο μελλοντικό χρονικό σημείο για ολοκλήρωση εκκρεμοτήτων. Εδώ ίσως φάνηκε ξεκάθαρα ότι, ενδεχόμενη πολιτική βούληση για εξεύρεση λύσης τις δεκαετίες που μεσολάβησαν μεταξύ των δύο συμφωνιών, για οριοθέτηση ΑΟΖ στο Ιόνιο, να είχε επιφέρει ακόμα ευνοϊκότερα αποτελέσματα για την χώρα. Έτσι εν παραδείγματι η χώρα θα είχε ήδη πριν το καλοκαίρι του 2020, τουλάχιστον μία συμφωνία οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών ολοκληρωμένη, στην οποία μάλιστα κάποιες υποχωρήσεις (δικαιώματα Ιταλών αλιέων εντός των 12 ν.μ.) να είχαν αποφευχθεί.

⁹²Γαβουνέλη Μαρία «Οι συμφωνίες οριοθέτησης μεταξύ Ελλάδα και Ιταλίας» (Ομιλία ΣΕΘΑ 73ΚΦ - Οκτ. 2020)

⁹³<https://www.tanea.gr/2020/08/10/politics/tsavousoglou-i-symfonia-elladas-aigyptou-mas-symferei-ta-ploia-mas-kateythynontai-stin-perioxi/>

⁹⁴<https://dete.gr/ellinotourkika-o-tsavousoglou-fantasionetai-symfonia-tourkias-aigyptou-gia-tin-aoz-alla-to-kairo-echei-alli-apopsi/>

β. Η ελληνο-ιταλική συμφωνία είναι ικανοποιητική διότι αναγνωρίζει στα νησιά δικαιώματα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και το γεγονός αυτό δύναται να αποτελέσει θετικό προηγούμενο στην προσπάθεια επίλυσης των διαφορών με την Τουρκία. Βεβαίως και η αντίστοιχη συμφωνία με την Αίγυπτο δύναται κάλλιστα να δημιουργήσει νομικό δεδομένο και να ενισχύσει τις ελληνικές θέσεις στην περιοχή, αφού έστω και στο γεωγραφικό μέγεθος που επετεύχθη, αναγνωρίζει δικαιώματα των νήσων, αλλά και δεν αποκλείει αντίστοιχα δικαιώματα στο ευαίσθητο για τις οριοθετήσεις νησιωτικό σύμπλεγμα του Καστελόριζου (έστω και αν δεν τα αναγνωρίζει άμεσα).

γ. Η συμφωνία με την Αίγυπτο είναι «μερική», δηλαδή δεν είναι ολοκληρωμένη ως προς το σύνολο των θαλασσιών συνόρων των δύο χωρών. Μάλιστα στον 28ο μεσημβρινό σταματά και αφήνει περιθώρια τόσο για μελλοντικές συζητήσεις με την Ελλάδα, όσο και με την Τουρκία ανατολικότερα αυτού. Δηλώσεις και προσπάθειες προσέγγισης της Τουρκίας με την Αίγυπτο για οριοθέτηση ανατολικά του 28ου μεσημβρινού γίνονται κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας, όπως επίσης και αντίστοιχες διπλωματικές ενέργειες της ελληνικής κυβέρνησης, για αποφυγή δυσάρεστων εξελίξεων. Σε κάθε περίπτωση όμως δεν υπήρχε πλέον ο χρόνος, λόγω της αυξημένης τουρκικής πρακτικής των προκλήσεων το θέρους του 2020 στην Ανατολική Μεσόγειο, για αναμονή επίλυσης των θεμάτων με την Αίγυπτο κατά απόλυτο τρόπο. Ως εκ τούτου, η έστω και τμηματική οριοθέτηση ΑΟΖ με την εν λόγω χώρα, μόνο θετικά μπορεί να ερμηνευτεί

δ. Πέραν των προφανών νομικών ερεισμάτων που ισχυροποιούν τις ελληνικές θέσεις, φαίνεται ότι και στις δύο συμφωνίες για ΑΟΖ η χώρα δεν έλαβε αρκετά ισχυρά «ανταλλάγματα» από τις άλλες πλευρές. Αυτό σημειώνεται διότι μάλλον η Ελλάδα σύρθηκε εξ ανάγκης, λόγω του τουρκολυβικού συμφώνου να έρθει σε συνομιλίες οριοθέτησης με Αίγυπτο και Ιταλία, παρά οι άλλες δύο πλευρές το επεδίωξαν. Τούτο είχε ως συνέπεια η Ελλάδα να υπαναχωρήσει σε σημεία, που υπό άλλες συνθήκες δεν θα το έκανε και από μόνο του το γεγονός μπορεί να χαρακτηριστεί ως αρνητικό, τουλάχιστον στο πλαίσιο της αντανακλώμενης διεθνούς διπλωματικής εικόνας της χώρας. Αυτό βέβαια δεν αποκλείει μελλοντικές προσεγγίσεις των δύο χωρών για συνεργασία και επιστημονικές έρευνες νότια της Κρήτης, που θα ενίσχυαν το κλίμα αμοιβαίου σεβασμού των κυριαρχικών δικαιωμάτων και να ενίσχυαν τις διμερείς σχέσεις.

ε. Η Τουρκία αναμένεται να προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί επικοινωνιακά την «μερική» οριοθέτηση της ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου, υπό το πρίσμα της μη συνέχισης της οριογραμμής ανατολικότερα του 28ου μεσημβρινού. Θα δώσει δηλαδή έμφαση στο γεγονός ότι δεν οριοθετήθηκε περαιτέρω η ΑΟΖ, προσπαθώντας να προωθήσει την άποψη στην διεθνή κοινή γνώμη, αλλά και στην επιστημονική κοινότητα, ότι η Αίγυπτος και η Ελλάδα δέχονται την ύπαρξη εκκρεμοτήτων στην περιοχή, στις οποίες εκκρεμότητες έχει λόγο η ίδια.

στ. Οι ραγδαίες εξελίξεις μετά το τουρκολυβικό σύμφωνο, που έφεραν τις συμφωνίες για την ΑΟΖ με την Αίγυπτο και την ΑΟΖ με τη Ιταλία, είχαν ως συνεπακόλουθο και την ανακήρυξη αιγιαλίτιδας ζώνης στα 12 ν.μ. από τα έως πρᾶσφατα 6 ν.μ. στο Ιόνιο Πέλαγος, με σαφείς επίσης ανακοινώσεις από την ελληνική κυβέρνηση, ότι θα ακολουθηθεί ανάλογη πρακτική, στο πλαίσιο των αρχών του διεθνούς δικαίου, έως το ακρωτήριο Ταίναρο και νότια της Κρήτης. Από μόνο του το γεγονός εκτιμάται ως σημαντικό και ενισχυτικό στην εικόνα της χώρας στην διεθνή πολιτική σκηνή.

ζ. Στη συμφωνία με την Αίγυπτο προσδιορίστηκαν μεν οι συντεταγμένες της «μερικής» γραμμής διαχωρισμού της ΑΟΖ, αλλά όχι τα σημεία βάσης οριοθέτησης, δηλαδή συντεταγμένες επί των ελληνικών νήσων, αλλά ούτε υιοθετήθηκαν γραμμές βάσης. Στις συμφωνίες με την Ιταλία (υφαλοκρηπίδα 1977, ΑΟΖ 2020) επίσης δεν έχει γίνει αναφορά στον τύπο των γραμμών βάσης που χρησιμοποιήθηκαν για τις μετρήσεις. Θα μπορούσε να εκτιμηθεί ως ένα αρνητικό σημείο ως προς την πληρότητα των οριοθετήσεων, αλλά οι

ραγδαίες εξελίξεις με τις τουρκικές προκλήσεις νοτιοανατολικά της Ρόδου το καλοκαίρι του 2020 επέβαλλαν τις παραλείψεις προκειμένου να επιτευχθούν κάποιες έστω αρχικές συμφωνίες.

η. Από τις οριοθετήσεις προκύπτει ότι, όλα τα νησιά έχουν επήρεια επί της γραμμής οριοθέτησης, συμπεριλαμβανομένων και ακατοίκητων νήσων (πχ Στροφάδες στο Ιόνιο). Μολαταύτα δεν έχουν όλα την ίδια επήρεια, αλλά αυτή εξαρτάται από το μέγεθος του νησιού. Το γεγονός δημιουργεί προβληματισμό για το πώς θα υπολογισθεί η επήρεια του νησιωτικού συμπλέγματος του Καστελόριζου σε μελλοντική συμφωνία με την Τουρκία και την Αίγυπτο, για την θαλάσσια περιοχή ανατολικότερα του 28ου μεσημβρινού.

θ. Οι υποχωρήσεις της Ελλάδας στην ΑΟΖ με την Ιταλία σε κάποια γεωγραφικά σημεία, αντισταθμίζονται από αντίστοιχες ιταλικές υποχωρήσεις και είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικό ότι τα σημεία βάσης για μέτρηση της μέσης γραμμής είναι επί των νησιών του Ιονίου πελάγους. Πλέον στο Ιόνιο έχει ανοίξει η οδός για συνέχιση των συνομιλιών με την έτερη γείτονα χώρα, την Αλβανία ώστε να ολοκληρωθεί η οριοθέτηση της ΑΟΖ και με αυτήν, έχοντας ως σημείο αναφοράς την ελληνοϊταλική συμφωνία.

ι. Κατόπιν της επίτευξης των εν λόγω συμφωνιών η Ελλάδα έχει μεν ισχυρά νομικά ερείσματα σε μελλοντικές διαπραγματεύσεις με την Αλβανία και κυρίως με την Τουρκία για διευθέτηση θαλασσίων ζωνών ακόμα και στην περίπτωση προσφυγής σε διεθνές δικαιοδοτικό όργανο, αλλά θα πρέπει να γίνει κατάλληλη προετοιμασία και η νομική ομάδα εκπροσώπησης να είναι η όσο το δυνατός καλύτερη, ούτως ώστε να γίνει αποφυγή λαθών του παρελθόντος και να γίνει εκμετάλλευση των εν λόγω νομικών ερεισμάτων στο μέγιστο βαθμό.

ια. Επί της ουσίας, η επίτευξη λύσης και η ύπαρξη πλέον των συμφωνιών με Αίγυπτο και Ιταλία πρέπει να αποτελέσουν οδηγό της εξωτερικής πολιτικής της χώρας σε αντίστοιχα θέματα οριοθετήσεων θαλασσίων ζωνών. Είναι δεδομένο ότι, οι συμφωνηθείσες οριοθετήσεις αποτελούν κεντρική κινητήρια δύναμη στα δικανικά σκεπτικά για τις επόμενες αντίστοιχες συμφωνίες. Στο πλαίσιο αυτό θα λέγαμε πως είναι ζωτικής σημασίας για τα εθνικά συμφέροντα του ελληνισμού, η έναρξη συνομιλιών οριοθέτησεως θαλασσίων ζωνών με την Κύπρο το ταχύτερο δυνατόν. Σε συνδυασμό μάλιστα με το δεδομένο ότι, στο Αιγαίο η συνέχεια των νησιών και η πυκνότητα τους αποτελούν ειδική περίπτωση, που δεν μπορεί να αγνοηθεί από οιαδήποτε δικαστική απόφαση, θα δοθεί ένα ισχυρό διπλωματικό πλήγμα στο ευφυολόγημα της Τουρκίας περί «γαλάζιας πατρίδας».

6. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με βάση τα ανωτέρω συμπεράσματα θα μπορούσαν να προταθούν τα ακόλουθα:

α. Να συνεχισθούν οι διπλωματικές επαφές με την Αίγυπτο στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών για επιστημονικές έρευνες νότια της Κρήτης, αλλά και στο πλαίσιο επέκτασης της συμφωνίας για οριοθέτηση ΑΟΖ ανατολικότερα του 28ου μεσημβρινού.

β. Να συνεχισθούν οι διπλωματικές κινήσεις και η ενημέρωση της διεθνούς κοινότητας περί της προθέσεως της χώρας για επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης σε αέρα και θάλασσα, από τα 6 ν.μ. στα 12 ν.μ. σε όλη την επικράτεια, αλλά ειδικότερα στο Αιγαίο, όπως άλλωστε προβλέπεται από την UNCLOS.

γ. Να γίνει κατάλληλη προετοιμασία από νομική ομάδα εκπροσώπησης, ούτως ώστε να αποφευχθούν λάθη του παρελθόντος, όταν προκύψει θέμα εμπλοκής διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου ή αντίστοιχου δικαστηρίου, ώστε να γίνει εκμετάλλευση των νομικών

ερεισμάτων, που προκύπτουν από τις συμφωνίες οριοθέτησης με Αίγυπτο και Ιταλία, στο μέγιστο βαθμό.

δ. Να συνεχισθούν οι διπλωματικές επαφές με την Αλβανία και να επιδιωχθεί συμφωνία, που να έχει αναφορά στις αρχές τις οποίες στηρίχθηκε η συμφωνία με την Ιταλία, ως προς τη επήρεια των νήσων.

ε. Να αποτελέσει οδηγό της εξωτερικής πολιτικής της χώρας η διπλωματική επίτευξη λύσης σε αντίστοιχα θέματα οριοθετήσεων θαλασσιών ζωνών σε μελλοντικές συζητήσεις με τα λοιπά γειτονικά κράτη.

στ. Να συνεχισθούν οι διερευνητικές επαφές με την Τουρκία και να γίνει προσπάθεια ενημέρωσης της διεθνούς κοινής γνώμης του ΝΑΤΟ και της ΕΕ, ότι η μόνη διαφορά προς συζήτηση με την γειτονική χώρα είναι η οριοθέτηση ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδας. Δεν υφίσταται κανένα θέμα αμφισβήτησης των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας στο Αιγαίο και την ανατολική Μεσόγειο.

ζ. Να γίνει νομική εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων από τις συμφωνηθείσες οριοθετήσεις με Ιταλία και Αίγυπτο, οι οποίες να αποτελέσουν κεντρική κινητήρια δύναμη στα δικανικά σκεπτικά για τις επόμενες αντίστοιχες συμφωνίες και να δοθεί έτσι ένα ισχυρό διπλωματικό πλήγμα στο ευφυολόγημα της Τουρκίας περί «γαλάζιας πατρίδας»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» ΠΗΓΕΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ - ΒΙΒΛΙΟ / ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

«Β» ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

«Γ» ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ ΔΔΘ (ΕΠΟΠΤΙΚΑ)

«Δ» ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥΡΚΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΤΟΝ ΟΗΕ ΤΗΝ 13^Η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

2019

«Ε» ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΓΙΑ ΑΟΖ

«ΣΤ» ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ

«Ζ» ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ «ΓΑΛΑΖΙΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

ΠΗΓΕΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ - ΒΙΒΛΙΟ / ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

1. Πολυδώρου Σταύρος «ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ'» Ατομική Διατριβή ΣΕΘΑ, 4Η ΔΙΜΑ – Ιανουάριος 2015
2. Kenneth Waltz, «Θεωρία διεθνούς πολιτικής - (Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα: 2010)
3. Καρυώτης Θεόδωρος, «Η ΑΟΖ της Ελλάδας», (Εκδόσεις Λιβάνη, 2014)
4. Τσάλτας Γρηγόρης – Κλάδη Μαριάνθη, Το Διεθνές Καθεστώς των Θαλασσών και των Ωκεανών, (Εκδόσεις ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα 2003)
5. Βενιζέλος Ευάγγελος «Οριοθέτηση θαλασσίων ζωνών και Ε/Τ σχέσεις» Εκδόσεις ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ Αθήνα, Σεπτέμβριος 2020
6. Τόλιου Άννα «Ενέργεια και ΑΟΖ στην Ανατολική Μεσόγειο» (ΕΚΔΔΑ, 2018)
7. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (9249/Αρ. Φ. 164/ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ/28/06/20)
8. Γαβουνέλη Μαρία «Οι συμφωνίες οριοθέτησης μεταξύ Ελλάδα και Ιταλίας» (Οκτ. 2020) – Ομιλία ΣΕΘΑ 73ΚΦ – (Η/Ν αρχείο ΣΕΘΑ)
9. Στρατή Αναστασία «Ελληνικές Θαλάσσιες Ζώνες και Οριοθέτηση με γειτονικά κράτη» (Εκδόσεις ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, Αθήνα 2012)
10. Φωτίου Παύλος «ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΘΑΛΑΣΣΗΣ / ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ» (Αναθ. Έκδοση 2003)
11. Ιωάννου Κρατερός - Στρατή Αναστασία, «Δίκαιο της Θάλασσας» (ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2013),
12. Μαγειράκη Αμαλία (Διπλωματική Εργασία) «Δίκαιο της θάλασσας. Σύγκριση-Αναγωγή-Ελληνοτουρκικής Διαφοράς στο Αιγαίο με τη νότια Σινική θάλασσα (περίπτωση SpratlyIsland). (ΠΑ.ΠΕΙ., 2017)
13. Δίπλα Χ. - Ροζάκης Χρήστος, «Το Δίκαιο της Θάλασσας και η Εφαρμογή του στην Ελλάδα», Εκδόσεις Σιδέρης, Αθήνα, 2004
14. Τζημήτρας Χρήστος. «Η υφαλοκρηπίδα των νησιών στη διεθνή νομολογία», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1996
15. Καρακωστανόγλου Β. «Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη στο Δίκαιο της Θάλασσας» Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα 2001
16. Αργυρού Ιωάννης «ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΑΟΖ – ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ» Πτυχιακή Εργασία (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, 2015)
17. Σιούσουρας Πέτρος, «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο», (Εκδόσεις Σιδέρη, Πρώτη Έκδοση, Ιανουάριος 2015)
18. Δαμπάλη Σοφία Διπλωματική εργασία «Η Οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών στο Δίκαιο της θάλασσας μέσα από την κρίση των Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων» (ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, 2008)
19. Χρυσοχού Γεώργιος «Προκλήσεις Ασφαλείας στην Ανατολική Μεσόγειο: Απειλές και Ευκαιρίες για την Ελλάδα»
20. Τζιάρρας Ζήνωνας, «Οι δύομισι πόλεμοι και η Άσκηση ΜΑΝΙΒΑΤΑΝ -

Στρατηγική Κουλτούρα και το νέο Στάδιο της Τουρκικής Στρατηγικής», Μάρτιος 2020 (ΕΛΙΑΝΕΠ)

21. Τζιχάτ Γιαϊτζί «Ο αγώνας διαμοιρασμού της Ανατολικής Μεσογείου κι η Τουρκία» Εκδοτικός Οίκος Kirmizi Kedi, (Εκδόσεις Τουρκικής Ιστορίας)

22. Τζιχάτ Γιαϊτζί «Η Έννοια της ΑΟΖ με ερωτήσεις και απαντήσεις» και «Οι απαιτήσεις της Ελλάδας» (Εκδόσεις Τουρκικής Ιστορίας)

23. Λιάκουρας Πέτρος ««Η οριοθέτηση ΑΟΖ με την Αίγυπτο θα αμφισβητήσει έμπρακτα το τουρκο-λιβυκό μνημόνιο» (14 Ιουν 2020).

24. Στυλιανός Πολίτης, Τουρκικές Διεκδικήσεις και Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, 5ο Διεθνές Συνέδριο «Στρατηγική 2007», ΕΛΕΣΜΕ, Αθήνα 2007

Ηλεκτρονικές πηγές – Συνεντεύξεις / Διαδικτυακές Συζητήσεις

1. Μαρούδα Ντανιέλλα.: «Η συμφωνία με την Αίγυπτο είναι μία καλή αρχή» (Εκτίμηση για τη συμφωνία ΑΟΖ Ελλάδας – Αιγύπτου της καθηγήτριας Διεθνούς Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και μέλος της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στη Χάγη κας Μαρούδα, στον *Politica* 89.8, 07 Αυγούστου 2020). <https://www.politica.gr/kriti/nt-marouda-h-sumfonia-me-tin-aigupto-einai-mia-kali-archi/>

2. «Ο θαλάσσιες ζώνες της Ελλάδος» Public · (Hosted by International Law Association - Hellenic Branch) <https://www.facebook.com/events/974433010051967/>

Συζητούν:

Γαβουνέλη Μαρία, Αν. Καθηγήτρια, ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ILAHellenicBranch
Τελαλιάν Μάνια, Νομ. Σύμβουλος για θέματα διεθνούς δικαίου παρά τω Πρωθυπουργώ,

Λιάκουρας Πέτρος, Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Κόπελα Σοφία, Υπεύθυνη πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον, WWF Ελλάς
Παπασταυρίδης Άκης, Ερευνητής, Πανεπιστήμιο Οξφόρδης και Athens PIL Center

3. Συρίγος Άγγελος «TheToc»: Τι σημαίνει η συμφωνία Ελλάδας - Ιταλίας για την ΑΟΖ. <https://www.thetoc.gr/politiki/article/analusi-aggelou-surigou-sto-thetoc-ti-simainei-i-sumfonia-elladas---italias-gia-tin-aoz/>

Πρωτογενείς πηγές Διεθνούς Δικαίου: Διεθνείς Συμφωνίες-Συνθήκες κλπ.

Χάρτης ΟΗΕ, 26 Ιουνίου 1945, διαθέσιμο στη δνση

<https://unric.org/el/%cf%87%ce%b1%cf%81%cf%84%ce%b7%cf%83-%ce%bf%ce%b7%ce%b5/>

Συμβάσεις Γενεύης για το Δίκαιο της Θάλασσας, Law of the Sea, Chapter XXI, 29 Απριλίου 1958, διαθέσιμο στη δνση

https://treaties.un.org/doc/Treaties/1964/06/19640610%2002-10%20AM/Ch_XXI_01_2_3_4_5p.pdf

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS, 1982), διαθέσιμο στη δνση https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

Εθνική Νομοθεσία: Νόμοι, Αποφάσεις Κυβέρνησης / Εθνικών Οργάνων / Υπηρεσιών/Διοίκησης Κράτους κλπ.

N.2321/1995, «Κύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και της Συμφωνίας που αφορά την εφαρμογή του μέρους XI της Σύμβασης» ΦΕΚ Α' 136/23-6-1995.

Ελληνική Δημοκρατία - Βουλή των Ελλήνων, «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την οριοθέτηση των αντίστοιχων Θαλασσίων

Ζωνών τους», 26 Αυγούστου 2020, διαθέσιμο στη δνση https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=6bdbb604-48c0-4571-ab1a-ac1d00e29b01. (έγινε πρόσβαση στις 30 Δεκεμβρίου 2020).

Ελληνική Δημοκρατία - Βουλή των Ελλήνων, «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου για την οριοθέτηση της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μεταξύ των δύο Κρατών», 27 Αυγούστου 2020, διαθέσιμο στη δνση https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=7927de9f-ef56-450c-8652-ac1d00ef28a2, (έγινε πρόσβαση στις 30 Δεκεμβρίου 2020).

Internet Sites – Blogs

<https://www.un.org>
<http://www.miliarakispetros.gr>
<http://legal.un.org>
<https://www.e-nomothesia.gr>
<https://europost.gr>
<https://www.militaire.gr>
<https://www.researchgate.net>
<https://www.protothema.gr>
<https://www.washingtonpost.com>
<https://www.kathimerini.gr/>
<https://evenizelos.gr>
<https://www.efsyn.gr>
<https://www.thetoc.gr>
<https://www.tanea.gr>
<https://www.tovima.gr>
<https://www.politica.gr>
<https://www.iefimerida.gr>
<https://neaselida.gr>
<https://onalert.gr>
<hhps://tanea.gr>
<https://warontherocks.com>
<https://warontherocks.com>
<https://www.google.com/maps>
<http://dete.gr>
<http://www.oceanhealthindex.org>
<https://www.eia.gov>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ⁹⁵

Δεν υφίσταται ρυθμιστική εξουσία στο Διεθνές Σύστημα, η οποία να έχει καθοριστικό ρόλο στην κρατική συμπεριφορά και στη σταθερότητα του εν λόγω Συστήματος.

2. Λόγω της απουσίας της υπερκρατικής εξουσίας, δεν υφίσταται ρύθμιση του κρατικού ανταγωνισμού και ως εκ τούτου οι σχέσεις των κρατών είναι ανταγωνιστικές και συγκρουσιακές. Το Σύστημα διεθνώς είναι ανταγωνιστικό.

3. Μέσα στο ανταγωνιστικό Σύστημα τα κράτη πρέπει να λάβουν μέτρα για την ασφάλειά τους από μόνα τους.

4. Τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη για τη δική τους ασφάλεια, λαμβάνονται από τα άλλα κράτη ως ένδειξη απειλής και έτσι ανατροφοδοτείται ο ανταγωνισμός (Δίλημμα Ασφαλείας).

5. Η βασική μονάδα ανάλυσης στις διεθνείς σχέσεις είναι τα κράτη, δηλαδή τα κράτη είναι οι βασικοί δρώντες.

6. Τα κράτη έχουν «ευαισθησία στο κόστος» και συμπεριφέρονται ορθολογικά.

7. Ο κύριος στόχος των κρατών είναι η κατοχύρωση της ασφάλειας τους (επιβίωση, εδαφική κυριαρχία, εθνική ανεξαρτησία).

8. Επιδίωξη των κρατών είναι η απόκτηση ισχύος. Η ισχύς είναι το νόμισμα στη διεθνή πολιτική.

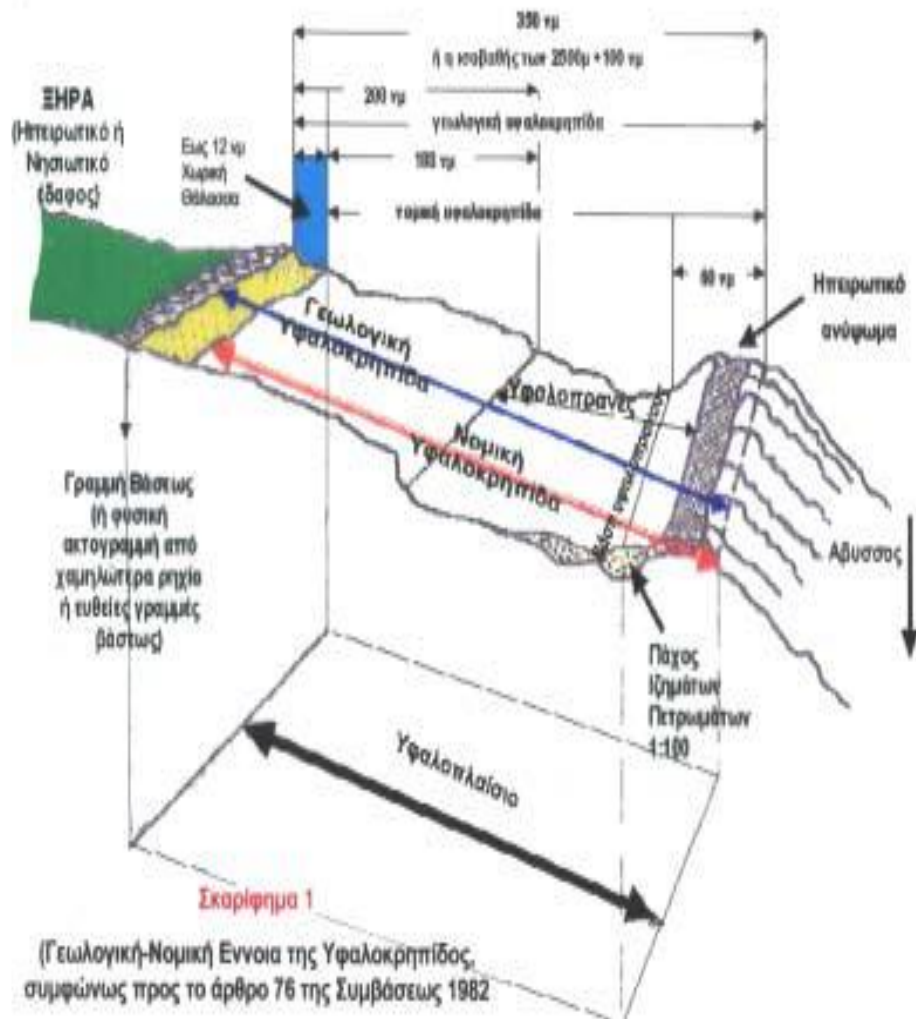
9. Λόγω του ανταγωνιστικού διεθνούς συστήματος τα κράτη έχουν κίνητρο για εξισορρόπηση των αντιπάλων τους (στρατηγική εξισορρόπησης).

10. Οι προσπάθειες των κρατών για εξισορρόπηση των αντιπάλων δημιουργούν ένα σύστημα ισορροπίας δυνάμεων (αυτορυθμιζόμενο) το οποίο μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση της ειρήνης.

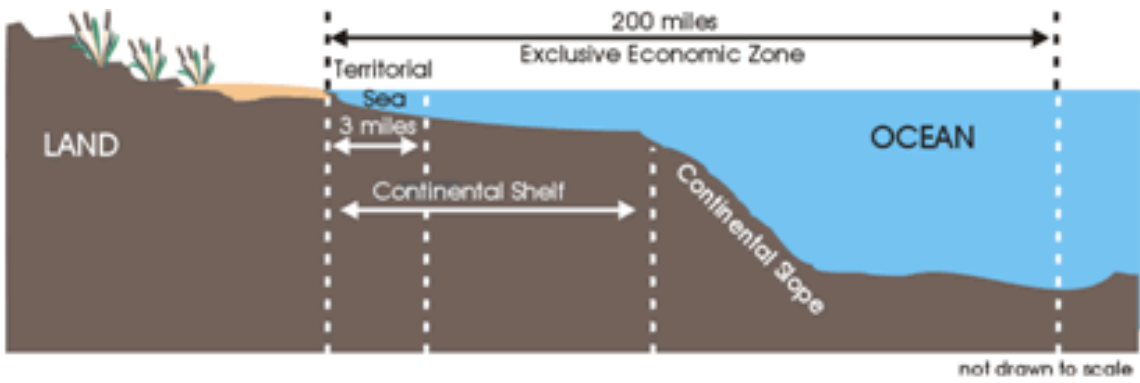
]

⁹⁵Kenneth Waltz, «Θεωρία Διεθνούς Πολιτικής - (Εκδόσεις ΠΟΙΟΤΗΤΑ, Αθήνα: 2010), Σελ. 10-12

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ ΔΔΘ (ΕΠΟΠΤΙΚΑ)

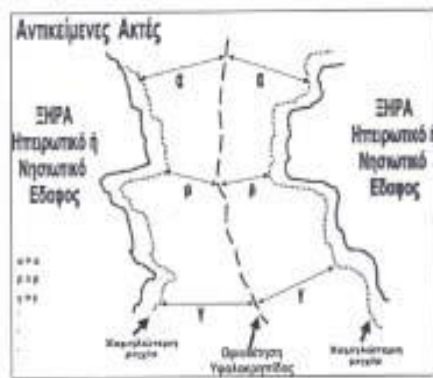
Πηγή: Γεωλογική – Νομική έννοια Υφαλοκρηπίδας.(Παύλος Φωτίου, ΔΔΘ-Σημειώσεις, σελ. 33.)

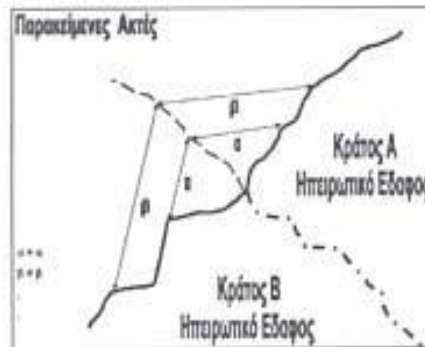
Σχηματική αναπαράσταση σχέσης Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ

Πηγή: National Energy Education Development Project (public domain)

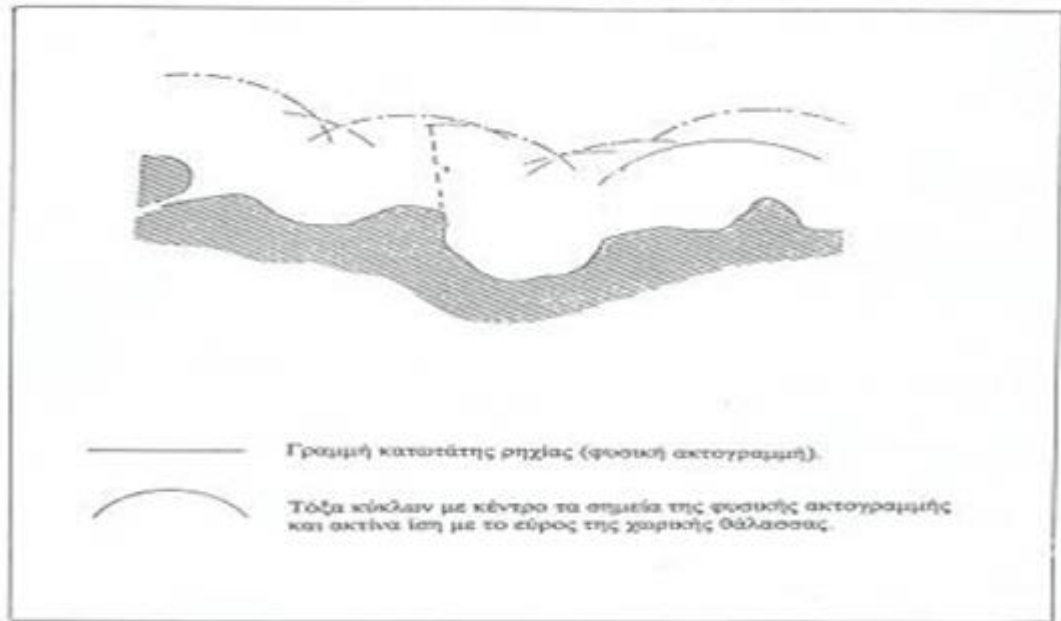
<https://www.eia.gov/energyexplained/oil-and-petroleum-products/offshore-oil-and-gas.php>

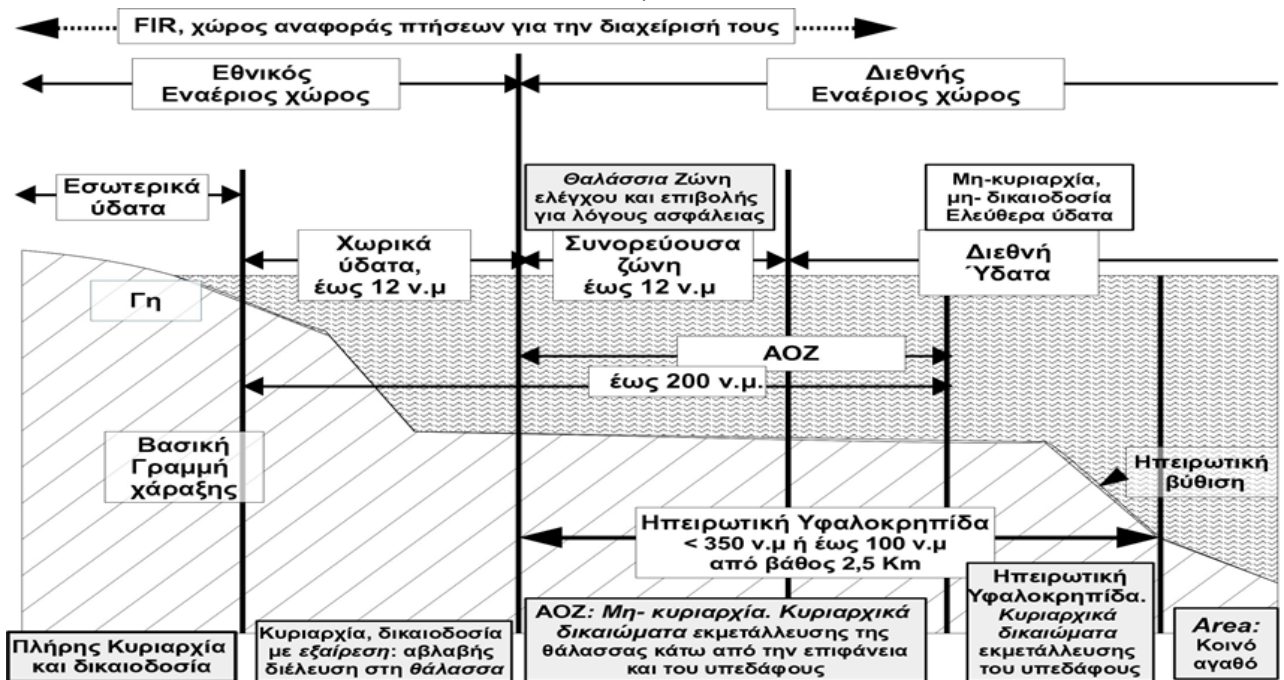
Σκαρίφημα 2

Πηγή: Ο υπολογισμός Μέσης Γραμμής-ΐσης Απόστασης. (Πάυλος Φωτίου, ΔΔΘ-Σημειώσεις, σελ. 34.)

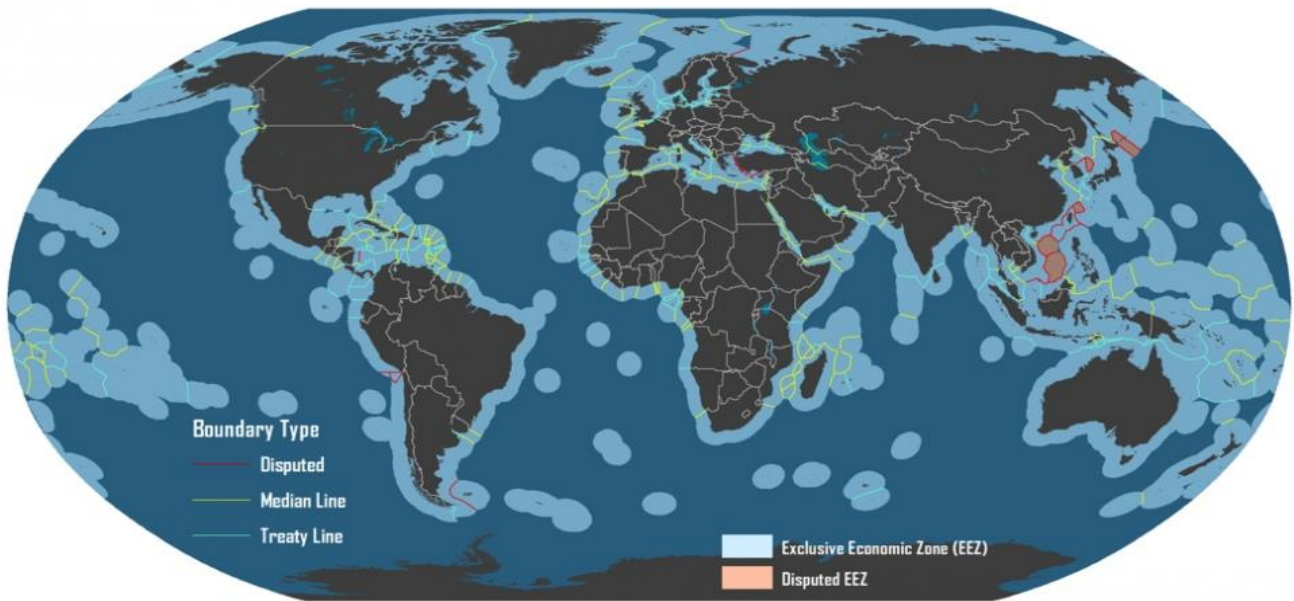

Πηγή: Οι γραμμές βάσης, υπολογισμός με φυσική ακτογραμμή και ευθείες γραμμές βάσης (ΕΓΒ). Στυλιανός Πολίτης, Τουρκικές Διεκδικήσεις και Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, 5^ο Διεθνές Συνέδριο «Στρατηγική 2007», ΕΛΕΣΜΕ, Αθήνα 2007

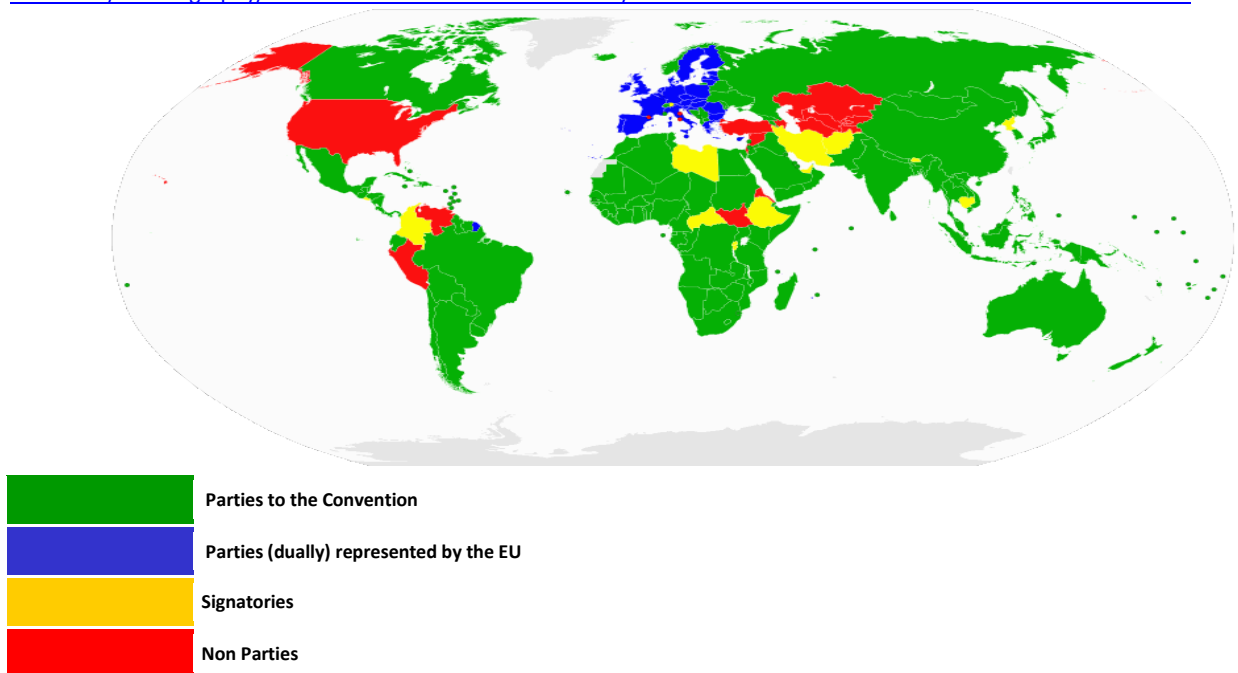

Η UNCLOS ρυθμίζει: Εσωτερικά ύδατα, Χωρικά ύδατα (έως 12 ν.μ.), Συνορεύουσα Ζώνη (έως 24 ν.μ.), ΑΟΖ (έως 200 ν.μ.), Ηπειρωτική Υφαλοκρητίδα (έως 350 ν.μ.), Εθνικός εναέριος χώρος (ρητά όσο είναι τα χωρικά ύδατα)

ΑΟΖ σε παγκόσμια κλίμακα σύμφωνα με την UNCLOS

Πηγές: http://www.oceanhealthindex.org/news/Sea_Of_Data
https://www.bluebird-lectric.net/oceanography/Ocean_Plastic_International_Rescue/United_Nations_Convention_On_The_Law_Of_The_Sea

**ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥΡΚΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΤΟΝ ΟΗΕ ΤΗΝ 13Η
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019**

United Nations

A/74/550

General Assembly

Distr.: General
15 November 2019

Original: English

Seventy-fourth session

Agenda items 41 and 74

Question of Cyprus

Oceans and the law of the sea

**Letter dated 13 November 2019 from the Permanent
Representative of Turkey to the United Nations addressed to the
Secretary-General**

With reference to the letter dated 25 April 2019 (A/73/850-S/2019/344) from the Chargé d'affaires a.i. of the Permanent Mission of Greece, the note verbale from the Greek Cypriot Administration of 4 May 2019 and the letter dated 11 July 2019 (A/73/944-S/2019/564) from the representative of the Greek Cypriot Administration addressed to the Secretary-General of the United Nations and recalling Turkey's numerous letters and notes verbales, I would like to bring to your attention the following considerations.

At the outset, I would like to reiterate that Turkey, as the country with the longest continental coastline in the Eastern Mediterranean, has already submitted to the United Nations, inter alia, through the Turkish Permanent Mission's Notes Nos. 2004/Turkuno DT/4739, dated 2 March 2004, 2005/Turkuno DT/16390, dated 4 October 2005, No. 2013/14136816/22273, dated 12 March 2013, and letters dated 25 April 2014 (A/68/857) and 18 March 2019 (A/73/804), as well as the Permanent Mission's numerous letters and notes, which have also been published on the website of the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea and in the relevant *Law of the Sea Bulletins* that Turkey has ipso facto and ab initio legal and sovereign rights in the maritime areas of the Eastern Mediterranean that are west of meridian 32°16'18"E.

As reiterated by Turkey on numerous occasions, the delimitation of the exclusive economic zone and the continental shelf beyond the western parts of longitude 32°16'18"E should be effected by agreement between the related States in the region, based on the principle of equity with a view to reaching equitable delimitation.

In this respect, based on international law, it is Turkey's well-considered position that the outer limits of the Turkish continental shelf in the above-mentioned maritime areas follow the median line between the Turkish and Egyptian coastlines to a point to be determined in the west of 28°00'00"E, in accordance with the outcome of future delimitation agreements in the Aegean Sea, as well as in the Mediterranean,

19-19844 (E) 251119

Please recycle

among all relevant States, in accordance with equitable principles, taking all the special and relevant circumstances into account based on international law.

In the light of the foregoing, Turkey rejects in toto the unilateral deposit by the Greek Cypriot Administration of a list of geographical coordinates of points, accompanied by an illustrative map (as issued in the Circular Communication from the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea/Office of Legal Affairs of 7 May 2019), concerning the northern and north-western outer limits of the so-called exclusive economic zone and the continental shelf of the Greek Cypriot Administration. Turkey also rejects the letter dated 25 April 2019 from the Chargé d'affaires of Greece, which, contrary to international law, claims that delimitation of the continental shelf or the exclusive economic zone between States with opposite coasts (both continental and insular) should take place on the basis of the equidistance/median line principle.

According to the pertinent rules of international law, including articles 74 (1) and 83 (1), reflecting customary international law, of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea, the delimitation of the continental shelf or exclusive economic zone between States with opposite or adjacent coasts shall be effected by agreement on the basis of international law, as referred to in Article 38 of the Statute of the International Court of Justice, in order to achieve an equitable solution. According to international law, including State practice, customary international law, international adjudication and jurisprudence, the equidistance/median line method is applied only when its application does not distort equitable delimitation.

Turkey once again reiterates that it stands ready today, as it has in the past, to give its full support to ensure a just, equitable and peaceful resolution to all pending issues, including the equitable delimitation of maritime jurisdiction areas with all relevant coastal States that it recognizes and with which it has diplomatic relations, in accordance with international law, in order to further contribute to the stability and prosperity of the whole Mediterranean basin. As far as the western part of the island of Cyprus is concerned, this would only be possible after a comprehensive political settlement.

In view of the above, a list of geographical coordinates, concerning the outer limits of Turkey's continental shelf in the Eastern Mediterranean Sea, where Turkey exercises ipso facto and ab initio exclusive sovereign rights and jurisdiction stemming from international law is attached herewith.

I would be grateful if the present letter and its annex could be circulated as a document of the General Assembly, under agenda items 41 and 74, and published on the website of the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea, as well as in the next edition of the *Law of the Sea Bulletin*.

(Signed) Feridun H. **Sinirlioğlu**
Permanent Representative

Annex to the letter dated 13 November 2019 from the Permanent Representative of Turkey to the United Nations addressed to the Secretary-General

List of geographical coordinates concerning the outer limits of Turkey's continental shelf in the Eastern Mediterranean

A. Geographical coordinates of the Turkish continental shelf between the longitudes of 32-16-18.000E and 34-48-51.634E in the eastern Mediterranean, as established by the Continental Shelf Delimitation Agreement between Turkey and the Turkish Republic of Northern Cyprus, signed on 21 September 2011 in New York

1.	35-33-09.584N	32-16-18.000E
2.	35-33-41.913N	32-21-12.349E
3.	35-33-47.278N	32-31-50.801E
4.	35-35-38.364N	32-37-51.980E
5.	35-37-58.043N	32-46-34.195E
6.	35-39-53.677N	32-56-36.616E
7.	35-40-59.868N	33-02-50.096E
8.	35-40-55.189N	33-10-19.709E
9.	35-41-19.465N	33-19-40.157E
10.	35-40-58.546N	33-23-18.544E
11.	35-41-14.617N	33-32-33.838E
12.	35-41-45.874N	33-38-16.025E
13.	35-42-04.417N	33-45-08.528E
14.	35-42-29.670N	33-53-00.873E
15.	35-43-50.531N	34-02-48.043E
16.	35-45-06.627N	34-06-06.897E
17.	35-45-44.498N	34-10-13.085E
18.	35-48-11.903N	34-14-21.393E
19.	35-49-46.780N	34-18-51.643E
20.	35-51-41.517N	34-24-51.492E
21.	35-52-57.081N	34-28-43.550E
22.	35-54-25.608N	34-33-30.506E
23.	35-54-42.208N	34-36-28.498E

B. Geographical coordinates of the Turkish continental shelf between the longitudes of 32-16-18.000E and 28-00-00.000E in the eastern Mediterranean (Coordinates of the median line between relevant Turkish and Egyptian coasts facing the Mediterranean)*.**

A
33°53'03".700N
28°00'00".000E

B
33°46'37".982N
28°22'32".752E

C
33°42'10".738N
28°41'14".431E

D
33°40'51".422N
28°46'24".339E

E
33°44'42".734N
29°20'18".089E

F
33°49'51".799N
30°14'28".443E

G
33°50'40".770N
30°18'34".016E

H
33°54'00".509N
30°53'29".646E

I
33°54'58".407N
31°04'19".857E

J
33°56'42".089N
31°21'27".702E

K
33°51'54".050N
31°43'52".936E

L
33°51'18".290N
31°46'24".013E

M
33°50'21".651N
31°53'04".910E

N
33°47'04".112N
32°16'18".000E

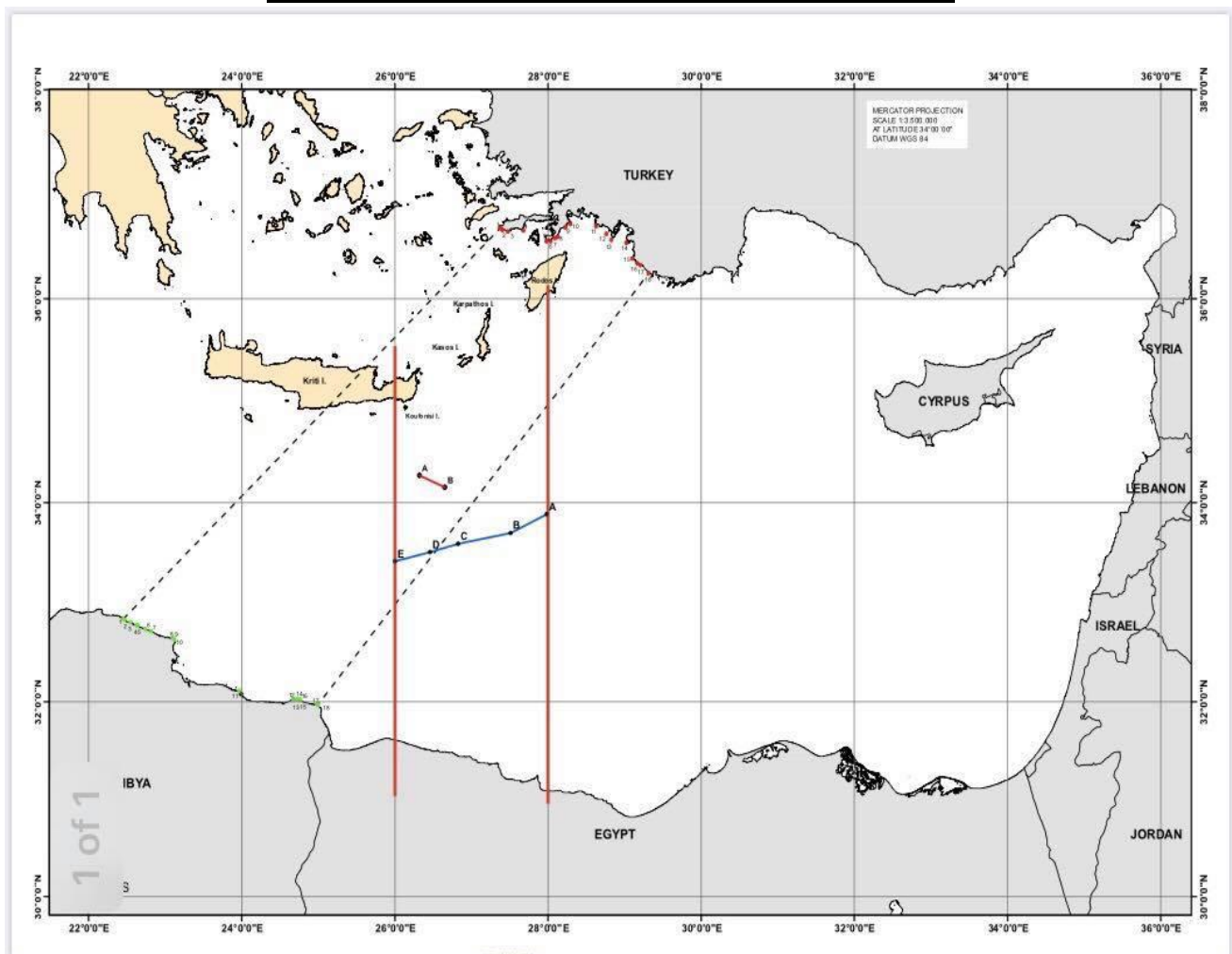
* Subject to a bilateral agreement to be reached between Turkey and Egypt.

** The geographical coordinates in sections B and C could be reviewed and/or modified in accordance with the outcomes of future delimitation agreements with relevant coastal States in the region, as well as the implementation of the system of straight baselines and/or the exercise of the right of historic bays by Turkey as provided for in international law.

Πηγή:<https://neaselida.gr/kosmos/toyrkia-i-epistoli-ston-oie-gia-tin-aoz-tis-eggrafa/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε»

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΓΙΑ ΑΟΖ

Πηγή Χάρτη:

<https://www.skai.gr/news/politics/ayti-einai-i-symfonia-elladas-aigyptou-gia-tin-aoz>

Κείμενο Συμφωνίας στον σύνδεσμό:

<https://www.skai.gr/sites/default/files/attachments/2020-08/aoz-ellada-aigyptos.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ»

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΖΩΝΕΣ

Continental Shelf Boundary: GREECE-ITALY

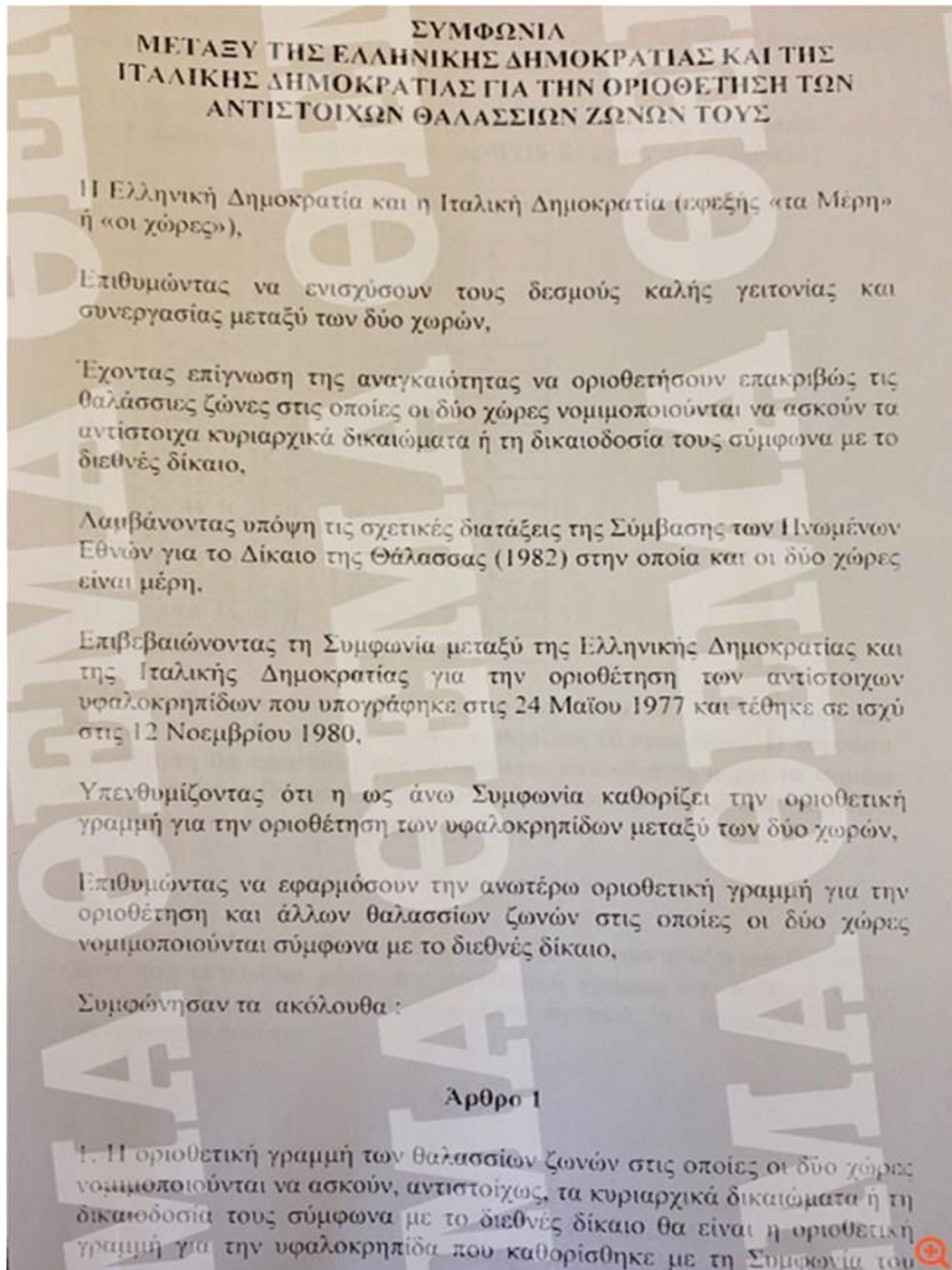

Πηγή Χάρτη:

<https://www.onalert.gr/apopsi/s-sermpos-i-kiryxi-aoz-me-italia-echei-symvoliko-politiko-kai-diplomatiko-antiktypo/386897/>

Πάντειο Πανεπιστήμιο_Αγιομαυρίτης Β._ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΖΩΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ (ΑΟΖ). ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΙΤΑΛΙΑΣ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κείμενο συμφωνίας με Ιταλία

1977 μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ιταλικής Δημοκρατίας για την οριοθέτηση των αντίστοιχων υφαλοκρηπίδων.

2. Οι συντεταγμένες της ως άνω οριοθετικής γραμμής που αναφέρονται στο Γεωδαιτικό Σύστημα Αναφοράς WGS-84 έχουν ως ακολούθως :

Α/Α	Γεωγραφικό Πλάτος (WGS 84)	Γεωγραφικό Μήκος (WGS 84)
1	39°57' 38,46" Β	18°57' 27,29" Α
2	39°52' 20,45" Β	18°56' 03,29" Α
3	39°48' 56,44" Β	18°54' 51,29" Α
4	39°17' 14,40" Β	18°55' 33,31" Α
5	39°01' 56,39" Β	18°53' 57,32" Α
6	38°29' 56,34" Β	18°43' 51,32" Α
7	37°51' 56,29" Β	18°28' 33,33" Α
8	37°21' 14,26" Β	18°16' 57,33" Α
9	36°59' 26,23" Β	18°19' 03,34" Α
10	36°54' 20,23" Β	18°19' 09,35" Α
11	36°44' 56,22" Β	18°18' 33,35" Α
12	36°26' 26,20" Β	18°17' 57,36" Α
13	36°24' 02,19" Β	18°17' 39,36" Α
14	36°10' 56,18" Β	18°15' 39,37" Α
15	36°08' 56,18" Β	18°15' 39,37" Α
16	35°34' 08,15" Β	18°20' 39,39" Α

3. Η οριοθέτηση, προς το παρόν, δεν σκοπεύεται να βαίνει πέραν του σημείου 1 προς Βορρά και πέραν του σημείου 16 προς Νότο. Η παρούσα οριοθέτηση θα επεκταθεί προς οιαδήποτε κατεύθυνση μέχρι τα σημεία συνάντησης των θαλασσιών ζωνών των αντίστοιχων γειτονικών Κρατών, όταν θα έχουν συναφθεί οι σχετικές συμφωνίες.

Άρθρο 2

Όταν το ένα Μέρος λάβει την πρωτοβουλία να ανακηρύξει μία θαλάσσια ζώνη που εκτείνεται μέχρι την οριοθετική γραμμή του άρθρου 1 της παρούσας Συμφωνίας, θα ενημερώσει σχετικά το άλλο Μέρος το συντομότερο δυνατό.

Άρθρο 3

Η παρούσα Συμφωνία δεν θίγει :

- τις αλιευτικές δραστηριότητες που διεξάγονται σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- τις διατάξεις του άρθρου 58 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας σχετικά με τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις

υποχρεώσεις των λοιπών Κρατών στην αποκλειστική οικονομική ζώνη των Μερών, όπως προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.

Άρθρο 4

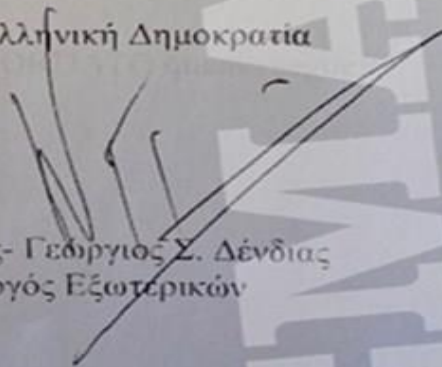
1. Τα Κράτη θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια να διευθετήσουν, δια της διπλωματικής οδού, κάθε διαφορά που ενδέχεται να ανακύψει σχετικά με την ερμηνεία ή εφαρμογή της παρούσας Συμφωνίας.
2. Αν μία τέτοια διαφορά δεν διευθετηθεί εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία ένα από τα Μέρη γνωστοποίησε την πρόθεσή του να κινηήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, η διαφορά αυτή θα παραπεμφθεί, με αίτηση οποιουδήποτε από τα δύο Μέρη, στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης ή σε οποιοδήποτε άλλο διεθνές όργανο που έχει επιλεγεί με κοινή συμφωνία.

Άρθρο 5

1. Η παρούσα Συμφωνία υπόκειται σε επικύρωση.
2. Η παρούσα Συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ την ημερομηνία ανταλλαγής των οργάνων επικύρωσης.

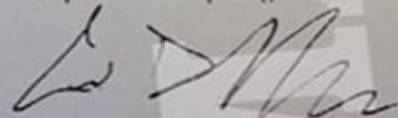
Έγινε στην Αθήνα στις 9.6.2020, σε δύο πρωτότυπα, το καθένα στην ελληνική, ιταλική και αγγλική γλώσσα, όλα δε τα κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά. Σε περίπτωση διαφοράς ως προς την ερμηνεία της παρούσας Συμφωνίας, το κείμενο στην αγγλική υπερισχύει.

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Νικόλαος-Γεώργιος Σ. Δένδιας
Υπουργός Εξωτερικών

Για την Ιταλική Δημοκρατία

Luigi di Maio
Υπουργός Εξωτερικών
και Διεθνούς Συνεργασίας

Πηγή κειμένου συμφωνίας:

<https://www.protothema.gr/politics/article/1016201/auti-einai-i-sumfonia-elladas-italias-gia-tin-aoz/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ζ»

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ «ΓΑΛΑΖΙΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ»

Η τουρκική θεώρηση της “Μavi Vatan” όπως παρουσιάζεται σε άρθρο με τίτλο ‘BLUE HOMELAND: THE HEATED POLITICS BEHIND TURKEY’S NEW MARITIME STRATEGY»

Πηγή: <https://warontherocks.com/2020/06/blue-homeland-the-heated-politics-behind-turkeys-new-maritime-strategy/> (πρόσβαση 18 Δεκ 2020)

Ο Ταγίπ Ερντογάν σε ομιλία του με φόντο το χάρτη της «ΜaviVatan»

Πηγή: <https://www.ayarhaber.com/greece-agenda-turkeys-blue-homeland-photo.html> (πρόσβαση 18 Δεκ 2020)

Google'da Mavi Vatan haritası yayınlandı

Arama motoru Google, haritalar kısmına Mavi Vatan haritasını ekledi.

Δημοσίευση της «Μαυί Vatan Haritası» στη διαδικτυακή εφαρμογή Google Maps

Πηγή:

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1tzzfjBAzXumpt4SD0tBhmclYHJYqWKR7&ll=36.227593804275166%2C32.06914446055741&z=6>